

వ, తి ది న ము వ్ర క టి ం వ ర బ దు ను

Post Box No. 212.

ప్రచురణ

Telephone No. 2544

తొట్టము
Vol. 17

చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 2వ తేది మంగళ వారము
MADRAS, TUESDAY 2nd SEPTEMBER 1930.
శ్రీ ప్రమాదూతనామ సంవత్సర భాద్రపదమాస శుద్ధ దశమి

సంచిక ౧౨౪
No. 124

అమృతాంజనము
అన్ని విధములగు నొప్పులకు
సజీవివంటిది

తలనొప్పు, మాన్సును, వాయువుపోట్ల, గొలుసు, ప్లాగునొప్పుల బారదోలును. ప్లాగు బోగొను, బెబుకుల భేదించును. గొలుసుల రుగ్మానును, దగ్గును తగ్గించును. మరదను తగ్గించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట వలన శరీరముదలి దుష్పదార్థములను తొలగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశములలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్ప గొప్ప వారిచే
జేలకు వేలు యోగ్యత
వత్తములు పొందియున్నది

పంచభాష చీటీ బాచి కొనిన
మోనము గలుగదు.

చక్కని డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు,
తేక
109, ప్రేమిరోడ్డు, భోర్లు - బొంబాయి

కట్ట వద్ద రలు
హాస్య మైన పదాలు

అసలు వెండి, సవరం బంగారుచే చేయబడిన నగలు
చెప్పిన గడువుకు తగుభూచితో తయారుచేసి యివ్వబడును.

కేశవజిదేవచంద్,
నగలవ్యాపారం, 21-వై నాబాద, మద్రాసు.

ధకలబాబ్జా ఉచితము.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి - బెజవాడ.

అంధ్రదేశమును అతివేగమున అడు మా ముందుకును
మా శిష్యులైనవారు మా పుస్తకములను సేకరించుచున్నారు.

గ వ ర్న మె ం టు హా మీ
రెండు లక్షలు పూర్తియైనది

1929 సంవత్సరములో జారీకాబడిన పట్టాలు 19 లక్షలు.
క్షత్తిణం మీ జీవితములను మా కంపెనీలోనే భీమాచేయండి.
ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్,
బందరు.

విజయనగరం
డాక్టర్ జమ్మి వెంకట్రమణయ్య
రీవరు అండు స్ప్రింగ్ వ్యాధులకు శ్రేష్ఠ వైద్య నిపుణుడు.
మద్రాసులో భాయముగా నుండును. బిల్డర
శ్రమ్యుత్తరము అన్నియు క్రింది ఆడ్రసునకు వ్రాయవలెను.
88 నెంబరు, నడివీధి,
బెజవాడ, మద్రాసు.

చందనాదివటి
సెగరొగమునకు అమోఘాషధము
ఎరుపు, తెలుపు, పచ్చసెగలకు రామబాగము
20 మాత్రలతో పూర్తిగుణముకలుగును. పిచికారీ చేయవలసినవని
లేదు. పచ్చముకూడి లేదు. అనేకపద్ధి ఫిక్కులు పొందియున్నది.
వల 20 మాత్రలు రు. 8-9-0. అనుపానతైలము రు. 1-0-0
కేటలాసు ఉచితము

త్రిపురసుందరీ వైద్యశాల,
మహాప్రభాత, రామచంద్రపురంపాస్ట, రూర్కగోవానగర్.

COPIOUS & EXHAUSTIVE NOTES
ON
S.S.L.C. ENGLISH TEXTS, 193

BY
S. Narayana Aiyangar, B. A., L.T.

Price Per copy of NOTES ON TEXT (for Detailed study) 1 4 0
Do. Notes on 4 Text books (for non-Detailed study) 1 4 0
Do. Both together 2 0 0

(ALSO NOTES OF TELUGU TEXTS)

Apply to:-
Messrs. V. Ramaswamy Sastrulu & Sons,
No. 1. 292, Esplanade, MADRAS.

"వశికరలేహ్యము"

గంటకు వీర్యము గట్టిపరచును. సింహముతో పోరాడ
గలక్తి నిచ్చును. సంసారసౌఖ్యమును చక్కగ అనుభవించు
చును. రక్తము శుభ్రపరచును. గొండ్రాండ్రు సంభావము కలి
గించును. శ్రీపురుషులకు అనందము కలుగజేయును. హిమా
లయపర్వతవనమాలికలతో, బంగారుతో చేయబడినది. గాఢ
మైనదన్నవారికి డబ్బు వాపసు అయివెదము. దీనిగుణము శ్రిం
చుటకు దొరతన మొప్పును. వాడితీరుదు. డబ్బు 30 రు. 2/8.
80 రు. 5-8 జర్మను క్యాప్టుయెల్ల గణేరియాకు 80, రు. 2/8.
డాక్టర్ A. S. మూర్తి, చికాకోల్ సిటీ.

AMRAK

(OF LONDON AND U. S. A.)

తెలిసిన మనుజుడు

THE HOTEL CLARENCE

రండాల్స్ కోడ్స్, జే.కే.సి. మద్రాసు. తెలిపాక: 2481

“అమరక్” నిన్ను గురించియు, మరి యితరులను గురించి కూడ చెప్పును.

నీకు వ్యాధిచేగాని, ద్రవ్యసంబంధమగునట్టియు, కుటుంబసంబంధమగు వివాహమంశిన జీవము కల్పించునట్టి యీ శేర్వరి యొక్క సలహాను పొంది లాభమును వనయుటకు యిదియే అత్యుత్తమ మార్గము. 2000. ఓ.పి.డబ్ల్యు ప్రొ.గె.సే.యొక్కా.

యోగి, హస్త సాముద్రితుడు, వ్యాధులను చెప్పవచ్చును. ఆదివారములు సెలవులేదు.

వీరు 1930 సం॥ సెప్టెంబరు 6 తేదీ శనివారం, సాయంత్రం 6 గంటలు

1930 సం॥ ,, ,, 11 వ తేదీ గురువారము.

సాయంత్రం 6 గంటలకు మద్రాసు, పాట్లబోక్, పచ్చయప్పకా కాలేజీయందు ప్రసంగము, ప్రమాణములతో ఉచితముగా చెప్పుచును.

(ప్రజలమునుకు హక్కు ప్రత్యేకించి యుంచబడినది)

సలహా అడుక్కాలము:—
తెల్ల వారి 9 గంటలు మొదలు
సాయంత్రము 6 గంటలు
లవలె. ఏర్పాటుపైగా,
పీసు తినుమాత్రమైనది.

చెన్నపురి జరుగు ధరలు

1930 సం॥ సెప్టెంబరు 22 తేదీ మంగళవారము

1. ధాన్యములు

బియ్యము బస్తాలు		
మనుమ తెనాలి ,, ప 45	12 30	18 4
సెల్లూరివి ,, డిల్ 42	12 14 0	18 0 6
ఫిల్లీ ,, డిల్ 46	14 0 0	15 8 0
రాగులు రా. 164 బస్తా 13	8 12 0	9 0 0
నవ్వులు ,,	17 14 0	18 0 0

2. ధాన్యము వస్తువులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	12 12 0	14 0 0
సెనగలు ,, డిల్	13 4 0	15 0 0
పెసలు ,, డిల్	12 0	14 0 0
మినుములు ,, డిల్	15 4 0	16 0 0
ఉలపలు ,, ర 195	7 2 0	7 4 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	15 0 0	113 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	0 0	19 0 0
వేరు సెనగపప్పు బా 1-కి	0 0	89 0 0
వేరు సెనగనూనె గానుగ బా 1-కి	0 0	74
ఆరుదము బా 1-కి	0 0	96 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	8 0	86 0 0
కూరపసుపు ,,	0 0	45 0 0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) బా 1-కి	9 0 0	105 0 0
ధనియాలు ,, బా 1-కి	28 0 0	85 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 13 రు.	40	45
జెల్లూ బా 1-కి	24 0 0	40 0 0
అస్కాచక్కెర బస్తా 1-కి	24 10	24 8 0
చింతపండు బా 1-కి	24 8	85 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	29 80	80 0 0
చదరం	24 00	29 8 0
రవుండు	24 00	29 8 0

6. నూలు

నెం 20 బెన్సి సింహం యీటె	6 2 0	
నెం 6 ,, కటారి	8 6 0	
నెం 20 1/2 రెబ్బలేడి	5 5 0	
నెం 40 రాణి	7 6 0	
నెం 4 బెన్సి మసీదు	5 0 0	
44 నాండో	4 5 0	
నెం 20 1/2 జమ్మరు	4 0	
నెం 20 1/2 చేతిజల్ల	5 7 0	
నెం 20 1/2 తిరుచురు	5 6 0	
నెం 28	8 0	
నెం 30 చిన్న పెట్టె త్రిమరు	7 0	
కోలాపూర్ నెం 24	2 0	
,, నెం 12 1/2	4 6 0	
,, నెం 6 1/2	3 8 0	
,, నెం 22	5 14 0	
రెండుజింకలు నెం 20 1/2	5 5 0	

7. లోహములు

నెం 100 కులం 1-కి	47 12 0	50 0 0
బంగారు కులం 1-కి	21 8 0	21 8 8
సవరను 1-కి		18 9 3
ఇండి బా 1-కి	198 0 0	198 0 0
రాగి బా 1-కి	250 0 0	252 0 0

8. రంగులు

అతిపేలు స్పిట్టరులాండు అలిజరయిక్ సింహంమాన్యు		
,, నీలిరంగు 1 రతి	0 1	
,, 14 రతులు	1 11 6	
,, 28 రతులు	1 1 9	
,, 55 రతులు	1 0	
,, 1 అందరు	1 1 0	
రంగులుపాటుస్కాల్ రెట్ అనగా (ట్యూరెడ్)	8 4 0	
కాంగో 8 డి	1 0	
దిరు 4	1 2	

మాత్ర కోశ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అను జీవధమును వాడుటచే తప్పుక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్ సల్ఫు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని మందుల హేతులందు, యితర దుకాణములందు విక్రయమునకు దొరుకును.

ప్రాప్తికై కావలసినవారు ఈ దిగువ విభాగమునకు వ్రాయవలెను.

విప్లవమిలిటరీ కార్యాలయముపై దాడి

బన్నానగరములో అరెస్టు

విప్లవము, అగస్టు 31:—ఇంతవరకును అరెస్టు కాబడి యుండనట్టియు, అపరిచితమయినట్టియునగు దండోకటి నిన్ను టిరాత్రి విప్లవనందరి పై సైనికకార్యాలయముపై తుపాకులను కాల్చెను. అదట కాపలాలోనున్న బ్రిటిష్ సైనికులకు దెబ్బతిగి లినది. ద్వారమునందలి కాపలాలోనున్న సైనికులు తుపాకులను కాల్చగా పైదండండు పలాయన మయ్యెను. సైనికశేషము శాంతము గా గడచిపోయినది.

నాయకులలో నొందోరులయొక్క నసూయ

సిల్వా, అగస్టు 30:—మిథులగు మొహమాండు జాతుల కురు కెత్తువులకు యొత్తర మొహమాండు జాతులకును నడుమ జరుగుచున్న రాక్షసభారములు నాయకులలో నొందోరులయొక్క ప్రబలుచున్న యున్నాడుతచే భగ్గుమనునని భయముగా నున్నది. కాల్వలములను, ఆర్థికబలమును విప్లవనందరి వేదలి 29 వ తారీఖునాడు ఖజారీలోయను పరిశీలించుచున్నది. బాగ్ మి దుగా విమానము తెగుతగా నచట మామూలురీతికి రెండువేల మంది జనముగల కుక్రవారపు సమావేశము జరుగుట కానన దొర్లెను. తీరాడుకొనిన స్టూరేట్ ఒకావరాయి జిర్గాను కోనాట్ డిప్యూటీ కమిషనరు గాంచెను. వారివైఖరి సంతోషీకరముగానే యుండెను. ఖుల్లిసితిగతులను గమనించి, సరిహద్దు కనిపింపజుల సంఖ్య హెచ్చింపబడినది. ఖుల్లిలో, కర్లాచీ రెండు, కేత్రువులు మరల చురుకుగా నున్నారు. ఖోస్టులో తూర్పునను, యాశాస్యమునను సరిహద్దుజాతులవారు చాలవోట్లను గుమిగూడుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారిమరతుల నింతదశక పాటిందియుండగానీకేల్ చంకానీలపై ఆకాశదళమువారు మరల చుర్రు గైకొనుచున్నారు.

బన్నాలో అరెస్టులు

బన్నానగరమునకు వెలుపల మసీదువద్ద మామూలురీతిగా కుక్రవారపు సమావేశము జరిగినది. ఉపన్యాసకులలో మువ్వరు ఆక్షేపణీయులగు నుపన్యాసకులను గానించియుండిరి. వీరిలో నిరువురు అరెస్టుచేయబడిరి.

సైఫాల్ దండోకను మవల్లోనేయున్నది. కాని, వారియుద్దేయి జేమా స్వస్థముగా దెలియవచ్చుటలేదు. ఆకాశ దళమువారి పరిశీలనలను వీరు ముందుకు నడిచిన చిహ్నములగ పడెను.

ఖర్లాచీ ప్రాంతములోను మన సరిహద్దులకు యీవైపు ననే అరెస్టుచూచులో 29 వ తేదీ రాత్రియంతయు నపుడపుడు కేత్రువులు విడిచియున్న స్థలము నుండి తుపాకులు కాల్చుబడినవి. ఖర్లాచీకి వచ్చుచున్న మాడుమెల్ల దూరమునగల ఛాప్రీట్ సైనిక స్థలమువద్ద కేత్రువులందఱొకటి యగపడెను. సాయంత్రము 6-30 కు అత్యుచిత తూర్పు దిశగా వెళ్లుచుండెను. క్రెయ్ వార్ ప్రాంతమున నింతయు ప్రకాశం ముగా నున్నది. ఖోస్టువార్ లామర్ రింకను లక్క తిగ్గాకు వైపునని ఏడుమయ్యల దూరమున దున్న ప్రాంతములో నున్నది. సత్తీర్ ప్లాక్ మవల్ దండు ముందుకు నడుచుచున్న లింక ను గనుపడలేదు. (అ. ప్రె)

జమీందారీ రైతుపత్రిక

తిరుగా త్వరలో వెలువడగలదు

పైపత్రిక నెల్లూరులో కారదాప్రస్థుల ముద్రింప బడుచుండినది. పదకు ప్రస్థులు ధరావత్తుకొరకుచే తాత్కాలికముగా పత్రిక ఆగినది.

ఇదే సమయమున మామిట్రులు కొందరు పత్రిక మరచింపినదనియు తిరుగా వెలువడదనియు ప్రచారము చేయుచున్నట్లు కనుచున్నాము.

పదకుపత్రిక తాత్కాలికముగా ఆగినదనియు త్వరలోనే వెలువడనున్నదనియు, అబద్ధప్రచారము చేయువారిమాటలు వినువదనియు మాపత్రికా ఖాతకులకు విన్నవించుచున్నాము.

నెల్లూరు } నెల్లూరు మొక్కట్రామానాయుడు
28-8-30 } సంపాదకుడు.

వనపర్తి సంస్థానపు వ్యాజ్యము

వనపర్తి సంస్థానపు వ్యాజ్యము నైజాం దొరతనమువారి పక్షి కృష్ణాపు కమిటీలో విచారించబడుచున్నది. రెవిన్యూ మెంబరులైన నవాబ్ అఖిలబంధు బహదూర్ గారును నైజాం హైకోర్టులో చీఫ్ జస్టిసు అయిన నవాబు మిర్జా యార్ జంగు బహదూర్ గారును వదలక కమిటీలో మెంబరుగా నున్నారు.

వాది:- మైసూర్ రాజారామేశ్వరరావు-గార్డియను రాణి శ్రీమతి సరళదేవిగారు.

వాదిరేవున పక్షి సర్ లేజ్ బహదూర్ సప్రతాగారును

ఫిక్ యుద్ధిక్, అహ్మద్ మెర్సెస్, మిర్ ఆక్బర్ అలిఖాన్.

గోపాలరెడ్డి, అహ్మద్ అహ్మద్ గారు.

ప్రతివాది పక్షి:- డివాన్ బహదూర్ యస్. ఆరావ ముర్ఖ్య అయ్యంగారు, ఆర్. యస్. నాయకు, దామోదరరెడ్డి, శ్రీధరనాయకు, లక్ష్మీరావుగారు.

సర్ లేజ్ బహదూరువారు కేసు ప్రారంభించి వాది తరపున వ్యాజ్యపు విశేషములను ముక్తసంగిగా తెలియబడిన సదరు వ్యాజ్యము వనపర్తి సంస్థానాధీశ్వరు డను కి|| శే|| రాజారామేశ్వరరావుగారి రాజ్యమునకు వారసత్వ హక్కును సూచిస్తున్నదనుచున్నది. ఈ సంస్థానమునకు 150 గ్రామములు కలవు. సంవత్సరమునకు ఆరులక్షలు ఆదాయము వచ్చును. అందులో రూ. 77500 పన్నులకు పోవును. ఇదికాక మద్రాసు రాజధానిలో కొన్ని జాగీరులు కలవు. వాటివలన సగ్గి ఒకటికి ఒక లక్ష రూపాయలు ఆదాయము వచ్చును. 400 సం|| క్రిందట జనపల్లి పీఠకృష్ణారెడ్డి కడపజిల్లాలో పరిపాలనలో ఉన్నందుగా గిరివి ఖుల్లి ఖుల్లి పాపిజిల్లా పెద్ద హోదాలోనికి వచ్చి ఆరావ యచ్చిన పానగల్ మామూలు జాగీరులకు పీలు కొనుచు ఖుల్లి పాపి రాజవంశమువాటివలనను చారిత్ర విషయమైన జాడలు కనబడుచున్నవి. వాది ప్రతివాదుల వంశ మందలి చారిత్రావశ్యములను కొన్నిటిని సర్ లేజ్ బహదూర్ వారు ముచ్చటించిరి.

వ్యాజ్యమునకు కారణము

సంస్థానము కేలిన కడపటిరాజు రాజారామేశ్వరరావు ఏడు సంవత్సరముల క్రిందట 1882 ఫసలీలో ధాయిలెలెడి లేదీ ని చనిపోయెను. అప్పటికి ఇద్దరు కుమారులుండిరి. అగ్రజుడు రాజారామేశ్వరరావు. కనిష్ఠుడు రాజారామదేవరావు. రాజారామేశ్వరరావు చనిపోవుటకు పూర్వము 18 అజాన్ 1882 ఫసలీలో ఒక పీలు నామాను వ్రాసినట్లు కల్పింపబడినది. అదియ నామా ప్రకారం 11 లక్షల కిక్కుకుగల సర్కారు ప్రావిజరీ నోట్సు వగైరాలను ఇద్దరు కొడుకులు సమభాగములుగా పంచు కొనునట్లును శ్రేష్ఠుడైన రాజారామేశ్వరరావు వనపర్తి సంస్థానమునకును, కనిష్ఠుడైన రాజారామదేవరావు మద్రాసురాజధానిలో యితరత్రా ఉండే ఆస్తికార్యములను కర్రలగునట్లును తెలియుచున్నది. 14 అజాన్ 1882 ఫసలీలో రాజారామేశ్వరరావు గారు నైజాం గవర్నరు మెంటుయొక్క రాజ్యాంగవిధానముగా వనపర్తి సంస్థానమునకు తన శ్రేష్ఠులైనందు అధికారి అనియు ఆ సంస్థానపు ఆదాయములో నెల 1 కి 2000 ను కనిష్ఠుని కిన్వ పలినదనియు ఒక ప్రేటుమెంటును అతియెటు డిహార్డుమెంటు వారికి వ్రాసి యిచ్చియున్నారు.

సరిసారములోని యేర్పాట్లు

రాజారామేశ్వరరావు చనిపోయిన తర్వాత H. E. H. నైజామువారు 10 రెవిన్యూని 1841 H. నాడు, వనపర్తి సంస్థానమును సర్కారు సరికక్షణలో నుండునట్లు ఒక తుత్తరువు నిచ్చిరి. సంస్థాన స్వయంవరములలో జోక్యము కల్పించు కొనుటకు రాజారామేశ్వరరావును అధికారము నొసరుచు ముఖ్య ఉత్తరువు కొన్ని రోజులలోనే పుట్టెను. తండ్రి యిష్ట ప్రకారము నడుచుకొనుటకు సమ్మతించిన యిది పక్షములవారు సరిసార స్వయంవరములను పరిష్కారము చేసికొనినట్లు ఒక దస్తావేజును వ్రాసి కొనిరి. దీనిని మద్రాసులో రాజారామేశ్వరరావు దేవరావు స్థానము వహించుటకు రాజారామదేవరావు తరపున టెస్టుమెంటరీ గార్డియనుగా నున్నట్లీనై. లేటు మహారాజగారికి బానిసయియున్న నైన గడ్డంకల్లి రామచంద్రారెడ్డియను కలసి పై దస్తావేజును వ్రాసి కొనిరి.

అటుపిమ్మట చిట్కాలు

అతియెటు డిహార్డుమెంటు యొక్క సజీం సదరు రాజారామేశ్వరరావు వనపర్తి సంస్థానము నంగీకరించుటకు గల ఆక్షేపణలన్నిటిని తెలుపుచుని కొనినపుడు, కోర్టు అఫ్ వాక్సుయొక్క సజీం సదరు వనపర్తి సంస్థానమును అగ్రజుడైన రాజారామేశ్వరరావు పేర నుండుటకు అంగీకారపత్రిక నీయవచ్చునని ప్రత్యక్షతర విచ్చెను. కడపటి తీర్మానము (final decision) అయ్యేలోపల 7 ఖర్చార్ 1888 ఫసలీలో కృష్ణదేవరావు చనిపోయినపుడు ఇటీవల చిక్కులన్నియు సంధించినవి, మున

గాల రాజారామేశ్వరరావు తన వనపర్తి వారసునిగా మైసూర్ రాజారామేశ్వరరావు తన వనపర్తి వారసునిగా తెలియపరచెను. అందునైన తియ్యో డిహార్డుమెంటువారు తీర్పు చెప్పరుననియు రాణి సరళదేవి మైనరు కొడుకు పేర కేసు చేయువచ్చుననియు నిలవిచ్చిరి.

వర్తమానములు

1. ఉత్తర వారసత్వపు హక్కు- లేటు రాజారామేశ్వరరావు వరకా రేక రాజారామేశ్వరరావు వరకేనా చెందుట?
2. ఆచారము ననుసరించి కాని పీఠిమా లా ప్రకారం కాని యిప్పటి వారసులలో ఎవరికి ఎక్కువ హక్కు- కలిగి యున్నది?
3. క్రాసు గ్రాంటు ప్రకారం సంస్థానవిషయంలో లేటు రాజారామేశ్వరరావు పీలు నామా కేంద్రము నాస్తికవ్యవహారము లకు కలలో యోచించుట?

అతియెటు తీర్పు

అతియెటు డిహార్డుమెంటుయొక్క సజీంవారి అతియెటు లా ప్రకారం రాజారామదేవరావున్నా మైసూర్ రాజారామేశ్వరరావున్నా వనపర్తి సంస్థానము కధికారులనియు, ప్రస్తుతం రాజారామదేవరావు పూర్వాధికారమును వహింప వలయు ననియు చెప్పిరి. లేటు రామేశ్వరరావు పేర సంస్థాన ముండుటయు, కడపటి తీర్మానముచేట్లో పల రాజారామేశ్వరరావు చనిపోవుటయు తటస్థించినందున అప్పటిలో రెండవ వారసు రాజారామదేవరావు కాబట్టి మైనరు రాజారామేశ్వరరావు పుట్టి యున్నను కలలో పూర్వాధికార విజయబడిన అగ్ర జవారసత్వపు హక్కును, లేటు మహారాజయొక్క పీలు నామా యున్న చెప్పినవి చెప్పెను. సంచికసమున రెండు సమ భాగములుగా చేసి, మైనరుకు చెందవలసిన సగభాగమును రాజారామదేవరావు ఇచ్చునట్లును, మైనరును దాదాదిగా భావించి సదరు మైనరు యొక్క తల్లియైన రాణి సరళదేవిని రామదేవరావు పోషించవలసినయు సదరు పీలు నామాలో నున్నది. అతియెటు డిహార్డుమెంటు ప్రకారం యిరువక్ష ములవారు ఎక్కువగా పుట్టి తెలియచేరికొనిరి అని అన్ని విషయములకు తెలియపలికి వాది అయిన మైనరు రాజారామేశ్వరరావు తరపున సర్ లేజ్ బహదూర్ వారు ఈ విధముగా పలికిరి: వనపర్తి సంస్థానము పరిపాలనాధికారములతో సంకు మిటిటరీ క్రమగ్రాంటు అనిన్ని నెల్లూరు వెంకట్రామ శాస్త్రి వ్రాసిన పుస్తకం ప్రకారం లేటు మహారాజావారు వ్రాయించిన విషయములలో ఆ సంస్థాన మందలి ప్రాచీన పద్ధతులు, వారసత్వపు హక్కులు ముదలైన విశేషములు లేకు పడగలవు. ఆ సంస్థానము అభిన్న మైనదనియు అగ్రజులే అధికారులనియు వ్రాసుబడియున్నది. వారసత్వపు విషయములో (1) కోర్టు అఫ్ వాక్సు యొక్క సజీం అస గులాం గౌరఖాన్ సాహెబువారు (2) టెస్టుమెంటరీ గార్డియనులైన రామకృష్ణారెడ్డి గారు (3) మైసూరరాజులలో ఒక జాగీరుదారు అయిన రాజారామరాధ్యంతు బహదూర్ వారు (4) సీటీ పోలీసు కమిషనరైన రాజాబహదూర్ వెంకట్రామరెడ్డివారు ఇచ్చిన సేటు మెంటు ప్రకారం వంశ మంతు సక్రమ మైన అగ్రజుల కే సంస్థానాధికారము గలరు. సరిసార ప్రయంకుడా అగ్రజులే అధికారులగుట నిరూపింపబడి యున్నది. అదియే వారిలో ఆచారము నైయున్నది.

8 డిసెంబరు 1925 న సామ్రాట్ మోహం రెవిన్యూన కొక అర్జీని పెట్టియంటిమి. 222 పుటలో గవనింపును. అందులో హజరు పెట్టవలసిన వాటి వివరమును తమరు కను గొనగలరు. నవాబు సామ్రాట్ మోహం రెవిన్యూ జంగ్ బహదూర్ గారి ఉత్తరువువారు 254 పేజీ దాఖలా ప్రకారం యీ అర్జీ యితర దస్తావేజులతో రికార్డులోనికి చేర్చిరి. 14 అజాన్ 1884 ఫసలీలో వెంకటశాస్త్రి తయారుచేసినట్టి వంశావళిని హజరు పరచబడినది. 128 పేజీలో లీగల్ యిన్ఫర్మేషను విచారించవలసినట్లు 10 మేమోర్ 1884 ని నవాబు రహిం యార్ జంగ్ బహదూరు వారు ఉత్తరువు విచ్చిరి. ఆవాన 19 లేదీ చిర్యము 124 పేజీలోనివిమాదా ముఖ్యమే. 218 పేజీలో వెంకటశాస్త్రి విచారించవలసిన ట్లు కొరితిమి. ఆవాన 21 లేదీ హజీందరు సాక్షులనుమాదా విచారించ గట్లు ప్రార్థించితిమి. 219 పేజీలోని ఉత్తరువును చూడుడు. తమరి అభిప్రాయములో యీ దస్తావేజులను ఋజువు చేయు నియమి పక్షములో మాకు పరిక్షించుటకు అవకాశమును మీ రివ్వగట్లు అనుచున్నదికదా? ఇంతవచ్చు, వంశావళిన్నను ఇతర బహుత్తరమైన ఆంశము లేవియునులేవు. ఈ వంశపత్ర మును 8 డిసెంబరు 1925 నాడు మ్రొచ్చినపుడు అతనిని విచారించి యుండవలసినది. ఏ ఆధారములవలన నీవంశావళి వ్రాయగల్గినా దో అనిన్ని పదరు సాక్షులు క్రాసు ఎక్జామినేషనుకు రా లేగిన్ని అడుగుటకు తమ ఆవకాశము ప్రతివాదులకు కలిగిన వారు క్రాసు ఎక్జామినేషనుకు అర్హితులైనట్లు కనపడలేదు. మేమువంశావళిని దాఖలు చేస్తేమి. దానిని రికార్డులో నుండరిచ్చిరి. ఇప్పటికై వా ప్రతివాదులు క్రాసుచేయు

టరు అవకాశము లేకపోయినదని అడుగట్టుటచే ముక్కోటి ఆక్షేపణము లేకలేదు.

వెనుకటి ఎనిమిది తరములందును చిన్న కుమారులకు ఆస్తిని పంచిపెట్టి యియులేదు. అవిభక్తమైన ఆస్తికదా అని వారును పంచిపెట్టుచురి అడుగలేదు. అందువలననే కనిష్ఠులందరును చిన్న చిన్న సర్కార్లీటు ఉద్యోగములతో సరిపుచ్చుకొనిరి. మైసూరరాజులైన వంశావళి ఉత్తర దేశముం జిప్పటికిని ప్రసిద్ధమైన తెలుగు పద్యకావ్యముగా రచియింపబడి యున్నది. ఈ అక్షేపణనందు తమరు రెండు నియమములను (Rulings) క్రధతో చూడ కోరెదము. (46 Bombay P. 753 and In 22 A.L.J. P. 657.) at page 659.)

లేటు మహారాజగారి కోరిక ప్రకారము ఈ వంశావళి వ్రాయబడినది. రాణి ప్రాప్తలనుమాదా వహారాజే జిద్ది యుం డెను. ఆమహారాజు వ్రాసినకు చెప్పి వ్రాయించినను వారు వ్రాసి నట్లేకదా. వంశావళి తప్పరిక ప్రాప్తలనుమాదా చెడిపోవండుటకై అన్ని అంశములను స్వయముగా తామే చెప్పి సమహర్షి క్రధ గా వ్రాయించినారు. ఈ గ్రంథమును వ్రాయునపుడు వారి సం సారములో ఎటువంటి మనస్తాపములను లేవు. (34 Revised Reports P. 38 at p. 43 & 44).

కోర్టువారు:- క్రింది కోర్టులో నీ వంశావళి ఒక విచారణీయముగా నెన్నబడినదా?

ఆర్. యస్. నాయకు:- ఈ వంశావళిని విప్లవీకరింప లేదు. ఇంతవరకును ఈ వంశావళిని గురించి కాని కుమారు లనేకులందు విషయమై కాని ముచ్చటించలేదు.

డాక్టర్ సప్రూ:- వంశావళి విషయమై తర్కింప బడలేదు. పరపక్షమువారు సాక్షిని విచారింపు నైతల నాకే యాక్షేపణయులేదు. అయితే ఎక్కువ పట్టుగల ఆంశమేమన గా ఇరుకటి ఏడు తరహలందును బహు పుత్రత్వము (Plurality of Sons) లేనేలేదు. అట్లు కానిపక్షమున అనేక మంది పుత్రులుండి సంస్థానమును భిన్నము పెట్టుచుని కోరికయుండు నంతటి మొద్దులేన యుండురా, ఇరుకటి కనిష్ఠులు. ఇది ఆసంభవము. కాబట్టి దీనిని ఋజువు చేయనియ్యండి. వెంకటశాస్త్రి సజీమియ్యమున్నాడు కదా. మనస్సే హితుడు లలపెట్టిన అర్జీ 284 పేజీలో నిది. సదరు అర్జీలోని కొంతభాగ విడివరకే చదివి వినిపించియున్నాను కదా. ఇతర స్థాయి స్థానము లు దొనగబడెడి స్థాయిము మంచిస్థాయిము అతి యెటు కోర్టులకు మంచిది కాదనిన్నీ చాలవనిన్నీ సజీం అతి యెటు చెప్పట నాకేవియు అర్థముకావన్నది. పై గ్రంథము ను వంశావళిని అంగీకరించుటయందు ఎదిరి కక్షవారు ఏలాటి ఆక్షేపణయు చూపనేలేదు. ఇంతటితో వంశావళి విషయమైన చిర్ర ముగించెదను.

ఇక రెంవంశావళి నందు తమరికొక విషయం జు ప్పికి లేవనియున్నది. ఆర్థున సాక్షులను బ్రతుకతోకోర్టులో విచారింపి అట్టి సాక్షుల ముది కాడ్డ చేయున పుట్టికి రామదేవరావు పార్టీ వారు డు కాని కారణంవలన సదరు సాక్షులను ఒప్పుకొనుట లేదు. రామదేవరావు యొక్క గార్డియను, తాను గార్డియనుగానే ప్రేటు మెంటు ఇచ్చినాడు. దీనిలో తమరి కెలుకడరచున దేమనగా నితనే మద్రాసు అసికిమాదా మరణకాసన సంబంధమైన గార్డి యనుగా నుండి, సంసారవ్యవహార పరిష్కారమును చేయు నపుడు దస్తావేజును ఇంగ్లీషులో వ్రాసి కొంతమంది పెద్దరును ప్యూల సాక్షిసంతకములను పెట్టింది అనుబంధ తెచ్చెను. స్వార్థ తై అక్రమముగా కాక యితర విషయములందు గార్డియ నెట్లు ప్రవర్తించినను అట్టి ప్రవర్తనయొక్క మంచిచెడ్డలతో అతనికి సంబంధము లేదు అని ప్రతివాదులు అనుచున్నారే. అట్టి గార్డియను యిపుడు అక్రమముగా ప్రవర్తించెనని ఒప్పుకొనిన కాని పై సాక్ష్యములను ఒప్పుకొనబలరు.

చిన్న కృష్ణారెడ్డి 17, 22, 28, న వంబరు లో మాన్యసలం గౌనుఖాన్ 19 దాయలో, రాజారామరాజు ధర్మసంత బహదూర్ ను 27 నవంబరులోను విచారించిరి. రామదేవరావుయొక్క గార్డియనును 29 నవంబరులో విచారించిరి. అతను ఆర్థున సాక్షులలో ఒకడు (Vol. I P. 80.) 5 వ సాక్ష్యమును, వీరి సాక్ష్యము పరికించినదో నా కేసు బాగా కుదురు కొనగలరు.

కోర్టువారు:- సాక్షులను విచారించినపుడు అతను కోర్టులో నుండెదా? మహారాజానకును అతనిని ఎట్టి బంధుత్వము కలదు? రామదేవ, రామకృష్ణారెడ్డుల కెట్టి సంబంధము కలదు?

కృష్ణదేవరావున్నా, రామదేవరావున్నా మహారాజ యొక్క దిద్వియ కళిత్రపుకులా?

డాక్టరు సప్రూ:- అవను స్థాయిమైన గార్డియను కాదు. రామకృష్ణారెడ్డి తమ్మని భార్యయు, మహారాజ యొక్క మొదటి భార్యయు అక్కచెల్లెండు. స్థావరసేవలీ రెంటులలో నీవడే గార్డియనుగా పనిచేసెను. అస్థావరసేవలీ రెంటులూ వద్దనున్నది. అసలు పీలు నామా మాన్యసలం వద్దనున్నది. వానిని పీలు నామాను దాఖలు చేయువచ్చువుడు వారిద్దరేదని చెప్పిరి. కాబట్టి నాకు సెకండరీ ఎవిడెన్సు ఆధారము అగుచున్నది. మద్రాసు అప్రెయెక్టెడ్ మార్కుడలలో రామదేవరావును బదులు అసనిగార్డియనే స్వయంవరమును

సంస్థాన ప్రజల మహాసభ

బెంగళూరులో (ఆగస్టు 31 వ తేదీ) సమావేశమగుట

అధ్యక్షుడు జి. ఆర్. అభయచంద్రగారి అధ్యక్షతన

పట్టణ సైమన్ సంఘముల సలహాలను తీవ్రముగా విమర్శించుట

బెంగళూరులో సమావేశమైన సంస్థాన ప్రజల మహాసభాధ్యక్షుడు జి. ఆర్. అభయచంద్రగారు పూర్వ సభాధ్యక్షుల కౌశల్యాధ్యక్షుడు, ఈ క్రింది యువశాస్త్ర పండితులుగా వివరించిన, ఉపసభాసభ్యుల మూల విచిత్ర పాంథులను వివరించినది.

దక్షిణదేశమునందలి రాజకీయవైఖ్యలలో వర్తమానము సర్వము విశ్వేశ్వరయ్యగారి యధ్యక్షతన ప్రజల ప్రజ్ఞాపరమైన సంస్థాన ప్రజల సభ గత సంవత్సరము సమావేశమైనట్లుండి యిప్పటివరకు చాల విషయములు జరిగినవి. సర్వ హక్కుల బట్టరుగారి నివేదికయు, సైమన్ సంఘ నివేదికయు యీ మధ్య వెలువడినవి. ఈ రెండు నివేదికలలోను భారత సంస్థానములను గూర్చి దీర్ఘముగా చర్చించబడినది. సైమన్ సంస్థాన ప్రజల మహాసభకు అధ్యక్షత వహించుచు బట్టరుగారి నివేదికను సేను సమగ్రముగా విమర్శించియుంటిని. ఆ రెండు యములనే మేల సేను చెప్పవలయు లేదు.

బట్టరుగారి నివేదిక

బట్టరుగారి నివేదికను సమగ్రముగా చదివినట్లు ప్రజల ప్రజ్ఞాపరమైన సంస్థాన ప్రజల సభ గత సంవత్సరము సమావేశమైనట్లుండి యిప్పటివరకు చాల విషయములు జరిగినవి. సర్వ హక్కుల బట్టరుగారి నివేదికయు, సైమన్ సంఘ నివేదికయు యీ మధ్య వెలువడినవి. ఈ రెండు నివేదికలలోను భారత సంస్థానములను గూర్చి దీర్ఘముగా చర్చించబడినది. సైమన్ సంస్థాన ప్రజల మహాసభకు అధ్యక్షత వహించుచు బట్టరుగారి నివేదికను సేను సమగ్రముగా విమర్శించియుంటిని. ఆ రెండు యములనే మేల సేను చెప్పవలయు లేదు.

గించెను. మేము అప్పటికి స్పష్టతతో కాఫీలను ప్రాంతేష్టించి, అంగులన ఆరాదు రామచంద్రాపురం యిది నిర్బంధము కాకుండునట్లు ప్రవర్తించుటకు అలవ్విమెనది. కాబట్టి గార్డీయను తన లాభముకోరి పనిచేయుట లేదని బుబుబువై తే మెనరుకూడా దానికి బద్ధులగున్నాడు కదా. (23 Cw. N. P. 118 at 122). గార్డీయను పెద్దమెంటరీ గార్డీయను కాబట్టి మెనరు యొక్క ప్రేయస్కులతో విలంబముతో ప్రాసీయన్స్టును తండ్రి యెట్లుగలగలవలెనని యిష్టపడియుండెనే అట్లునే జరిపించుచుండెను.

(సత్యము)

చెప్పవలసియున్నది. దేశములో నొకకొనుండి మరొకకొనుండి వరకు వ్యాపించిన ప్రజాప్రభుత్వభావములను గ్రహించి తమ నిరంకుశవిధానమును ప్రతిష్ఠింపకున్నట్లుగా కొందరు సంస్థానాధిపతుల భావములను మీకు తెలుపుటకు గ్రహమే యిచ్చుట యీ మాటలను చెప్పితిని. సర్ విలీయమ్ బార్న్ గారు వర్ణించినట్లు వీరికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు తమవ్యవహారములలో సంతృప్తియును జోక్యముకలగజేసికొనుట యిష్టములేదు.

సైమన్ సంఘ నివేదిక

సైమన్ సంఘ నివేదికలో గూడ సంస్థానములను గూర్చి చాలకలదు. గవర్న మెంటు ఆఫ్ ఇండియా ఆక్టోబరు 31-న సైమన్ సంఘ నివేదికను వ్యవహారముల విచారించవలసిన యవసరము ఈ సంఘమువారికి లేదు. కాని సైమన్ సంఘాధ్యక్షుడు సంస్థానములకు భావిభారత ప్రభుత్వమువలన యీ యందుండగల సంబంధముల ప్రాముఖ్యతను గమనించి బ్రిటిష్ ప్రభావామాత్యులకు ఒకలేఖ వ్రాసెను. సంస్థానముల విషయముగూడ విచారించుటకు ఆలేఖ సలవు జోరెను. బ్రిటిష్ ప్రభావామాత్యుడు అంగీకరించెను. రెండు సంవత్సరములు విచారణ జరిపిన మీదట, సంఘమువారి విచారణ పూర్తయిన సమయమున ఈవిషయమును సంఘముగారు గుర్తించుట చాలా అవసరముగానున్నది. అప్పటికి సభ్యులువారు సంస్థాన ప్రజల యభిప్రాయమును విచారించిరాజీ లేదు. ఇది రాజ్యాంగవిధానమునకు వ్యతిరేకము. ఏలనగా రాజ్యాంగవిధానము సత్కీర్తింపఁబడుట ప్రభావామాత్యులకు అధికార మెక్కడిది? సైమన్ గారికి అధికార మెక్కడిది? రాజ్యాంగమునకు వ్యతిరేకమైనను వీర సరియగువిచారణ జరుపవలెను. బట్టరుగారి నివేదిక పూర్తినివేదికమీద వారు ఆధారపడిరి. బట్టరు నివేదిక రహస్య విచారణపై ఆధారపడినది. అదియు ఒకపక్షమువారి సాక్ష్యముమీదనే ఆధారపడినది. ఇట్టివిచారణపై ఆధారపడిన సైమన్ సంఘ నివేదిక పక్షపాతభూయిష్టము. అభివృద్ధినికోరకము ప్రజలకు అంగీకారము. బట్టరుగారి సలహా మన కంత అంగీకారములేదు. సైమన్ సంఘమువారి సలహాగూడ అట్లే మనకు అంగీకారములు. నివేదికలోనున్న ఒక్క వాక్యమును మాత్రము విడిచి దానిని ఖండించవలసియున్నది. ఆ వాక్య మిట్లున్నది. "భారత సంస్థానములకు భావిబ్రిటిష్ ఇండియా రాజ్యాంగ నిర్మాణమునకు ఉండగల సంబంధములను నిర్ణయించుట మేము విచారించవలసిన విషయములలో నొక్కటైయున్నది. ఇది సరియైనదికాదు. 81 వ సైమన్ ప్రకారము ఈవిషయమును సంఘమువారు విచారించ వలెనని సగౌరవముగా మనవిచేయుచున్నాను. నివేదికలోని యీ వాక్యమునకు ప్రమాణ మేదియు చూపబడలేదు. భారతదేశములో అధిక సంఖ్యాకులచే సైమన్ నివేదిక విచారించబడుచున్నది గనుకను, మన ప్రేయస్కులకు విరుద్ధముగా వర్తించుచున్నది గనుకను యింతవేపు ఈ విషయమును గూర్చి చెప్పితిని.

రాజాగారిలో స్వకీయసంబంధములు

భారత సంస్థానాధిపతులయొక్క సంబంధములు కేవలము రాజాగారిలోనేగాని బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వమువారిలో కాని నివేదికలో వ్రాసిన వాటలకు నివేదికా నిర్మాతలు కారణము లేమియు తెలుపలేదు. రాజాగారిని, సంస్థానాధిపతులకు స్వకీయసంబంధములు కలవనకులను నిరంకుశ పరిపాలనావిధానము యిట్టివల కల్పించిరి. తమ స్వప్రయోజనమునకు గాను అంగ నిరంకుశాధికారులు దీనిని సమర్థించుచున్నారు.

ఈ వాక్యములో రాజాగారు ఆస పదమునకు వీరు అర్థము చెప్పరు. భావిభారత ప్రభుత్వమునకు సర్వాధికారము లేకుండ చేయుటకు యిట్లు కల్పించబడినది. మరియు రాజవర్గిని నిధి మొదలు, రాష్ట్రీయ ప్రభువుల చేతను, కల్వ రలు మున్నగు వారిచేతను పూర్వమునుండి అనుభవించుచున్న సౌకర్యములు పోకుండ చూచుటకు యిట్లు చెప్పబడుచున్నది. తమనిరంకుశవిధానమునందు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు జోక్యము కలగజేసికొనరాదని చెప్పుకొందరు. సంస్థానాధిపతులు యీమాటకు సమ్మతిని చెలుపుచున్నారు.

ఆంతరంగిక విషయములలో జోక్యము

సంస్థానముల ఆంతరంగిక వ్యవహారములలో జోక్యము కలిగించుకొనుట బ్రిటిష్ సర్వాధికారుల విధియని చెప్పబడుచున్నది. బ్రిటిష్ ప్రభువులు తమ నిరంకుశవిధానములో జోక్యము కలగజేసికొన నిష్టము లేనివారు కొందరు ఈ పై విధానమును ఖండించుచున్నారు. భాగ్యగా పరిపాలించబడు రాష్ట్రములో సర్వాధికారులు ఆన

సరముగా జోక్యము కలగజేసికొందురు భయమేలేదు. సర్వాధికారము యొక్క విధులలో సంస్థానముల ప్రాంతరంగిక విషయములందు జోక్యము కలగజేసికొనుట యొకటి. రాజ్యాంగకాళివారు యీ విధిని యిప్పటికి 100 సంవత్సరముల నుండి నిర్వర్తించుచుండిరి. సంస్థానముల కరిపాలనాకాళి రాజప్రతినిధి చేతులలో నుండినను, రాయభారవర్గమునందలి ఉద్యోగియులు రాజప్రతినిధికి లోబడియున్నను బ్రిటిష్ సర్వాధికారులు చలాయించుచున్న అధికారములో, అనగా జోక్యము కలిగించుకొన అధికారములో మాచ్చేదియు నుండునని తలచుటకు కారణము లేమియులేదు. కావున కార్యనిర్వాహక వర్గములో గూడిన గవర్నరు తన కలలు నుండి ఒక్కవ్యక్తికి అధికారమును మార్చుటకు వీరు యెందులకు జోరవలెనో బోధపడుటలేదు. సైమన్ నివేదిక ననుసరించినచో రాజప్రతినిధి బాధ్యతారహితమగును సైమన్ సర్వాధికారిగాను నుండును. ఇట్లున్నను సంస్థానాధిపతులు ఈమాటపై సలహా వలెనే తెలియబడులేదు.

ఇతరసూచనలు

గవర్న మెంటు ఆఫ్ ఇండియా ఆక్టోబరు 31 నెక్కును మార్చవలెనను సలహా వలన సంస్థానములను బ్రిటిష్ ఇండియాను రెండు భాగములుగా విభజించుట స్వాతంత్ర్యమునకును, 81 నెక్కును మార్చుచేసినచో ఇండియా ఆక్టోబరు 31 నెక్కును 1, 2 క్లాసులను గూడ మార్చుట యవసరము. భారతసంస్థానములు రాజప్రతినిధికింద నుండువలసినచో నతడు భారత కార్యదర్శి ఉత్తరువులకు బాధ్యుడై యుండవలెనా, లేదాయన విషయము తెలుపబడలేదు. నివేదికలో నీ క్రింది వాక్యమున్నది.

"ఇప్పుడు గూడ భారత ప్రభుత్వముయొక్క విదేశాంగ రాజకీయ కాళి రాజప్రతినిధికిందనే యున్నది."

ఇది సత్యముకాదు. రాజప్రతినిధియు మాటనే రాజ్యాంగవిధాన మొప్పుకొనుట లేదు. రాజప్రతినిధి అధికారమును వహించుటలేదు. గవర్నరు జనరలే యీ యధికారమును చెలాయించుచున్నాడు. కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి సలహాతో వర్తించు గవర్నరు జనరలునుండి ఒక్క వ్యక్తికి అధికారము మార్చుట మంచిదికాదు. ఒక్కని అధికారముకంటె సంఘము అధికారము మేలుగదా! సంఘమువారికి యిష్టము లేకుండ కేరళ పని జరిగినచో వారు గడ్గొలు పెట్టెదరు. సైమన్ సంఘమువారు చేయు సలహా ప్రకారము ఒక్క కేరళ పని గవర్నరు జనరలు గారి కార్యసంఘము యొక్క పానవాళిమలేదు. ఇది అభివృద్ధినికోరకమును విధానము. మనకు యెప్పటికిని అంగీకారము కానేరదు.

సర్వాధికారముయొక్క మార్పు

నివేదికలో ప్రతిపాదింపబడిన రీతి మాత్రము బ్రిటిష్ భారతదేశములో అధినేత రాజ్యాంగాభివృద్ధికి ప్రజల ప్రతిబంధకము. ఇకముందు భారతప్రభుత్వాధికారము రాజప్రతినిధికి మార్చవలెనని కోరుచున్నది. దీనివలన భావిభారత రాజ్యాంగ విధానమునకు న్యూనత వాటిల్లును. కేంద్ర భారత ప్రభుత్వమునకు ఈ అధికారము లేకపోవుటవలన సంస్థాన ప్రజలకు మాత్రమే గాక భారతప్రభుత్వమునకు గూడ నష్టము. భారతదేశములో స్వరాజ్యరాజ్యాంగాభివృద్ధి కిది ప్రజల ప్రతిబంధకము. ఇందువలన రెండు సర్వాధికారములకు ప్రభుత్వములకు ప్రతిస్పర్ధ కలిగి, ద్వంద్వవిధానముయొక్క అనర్థకము లన్నియు పునః ప్రతిష్ఠితము లగును.

రాజప్రతినిధి సంస్థానాధిపతుల సంఘముయొక్క అధ్యక్షుడైనను, అతడు రాజ్యాంగవిధానమువలన నొప్పకొనబడిన వారు కాకపోవుటవలనను, 1928 సంవత్సరములో సంస్థానాధిపతులధికార తెరచి పందర్బాసున రాజప్రతినిధిని 'గౌరవనీయులగు రాజప్రతినిధి గవర్నరు జనరలు' అని సార్వభౌముడు ప్రబోధించుటచేతను, సయిమన్ విషయవారి నివేదికలో రాజప్రతినిధి సార్వభౌముని స్థానే యున్నవాడేగాని, ఇండియా ప్రభుత్వమునకు విలీకకాదును వాక్యము అవసరము. రాజాగారిలో స్వకీయములను సంబంధములు కలవను మాత్రమే విధ్యావాదమును బలపరుచుకొనుటకు యిట్లు ప్రాయబడుచున్నది.

భారతదేశమున కంతటికిని ఒక సంఘము

ఈవిషయమై చేయబడిన సూచనలు బ్రిటిష్ ఇండియా కన్నటికిని అంగీకారము కావు. సైమన్ సలహాలో చాల భాగము రహస్యముగా విచారించి ఎక్కువార్త నివేదికను సమర్థించి బట్టరుగారి వారినండి గౌరవబడినది. అభిలభ్యతదేశమునకు సంఘము కావలెనను సూచన విషయమై ఒక్కటి చెప్పవలసియున్నది. బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే పనుసరింపబడు పద్ధతులు భారత సంస్థాన ప్రజలకు సప్తదాయకముగా పరిణమించుచున్నవి; కావున సంఘములో సంస్థాన ప్రజల ప్రతినిధులు లుండుట అవసరము. కాని సంస్థానముయొక్క నిరంకుశాధికారి సంస్థానముయొక్క ప్రతినిధి సైమన్ గౌరవవలెనని నివేదిక సూచించుచున్నది. ఇట్లు జరిగినచో సమాఖ్య పథిలో నెవ్వరు

దురు? బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రతినిధులు నిరంకుశ సంస్థానాధిపతుల ప్రతినిధులను ఉంచుదు. సమాఖ్యపద్ధతిని భారత దేశములో నెలకొల్పవలెనని సంఘమువారు చెప్పుచు సాగరిక దేశములలో ఆచరణయందున్న సమాఖ్యలకు వ్యతిరేకముగా సంచరించుచున్నారే. సమాఖ్యలో ప్రతి ప్రదేశమునందు నివశించు ప్రజలు ప్రతినిధులు పట్టానుండవలెనను ప్రధానమూలమునకు సంఘమునాగు విమోచన కల్పించుచున్నాడు. కావున ఈనూతన బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రజలకును స స్థాన ప్రజలకును అంగీకారము కావాలదు.

సేన

సంస్థానాధిపతులకు నెలవతీసుండియు, తమ రాష్ట్రములలోనుండియు భయములేకుండ రక్షించు విధి యింతకరకు బ్రిటిష్ రాజువలన గాక రాజుగారి ఏజెంట్లవలన నిర్వహింపబడుచున్నది. రాజుగారి ఏజెంట్లు తూర్పు ఇండియా సంఘమువారును, భారత ప్రభుత్వమునై యున్నారు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము ఈ విధి నెన్నడును నిర్వహింపలేదు. విశిషి నిర్వహించు వారికి ఆటంకములు కల్పించలేదు. భారత ప్రభుత్వమువారికిని సంస్థానములకును తృప్తికరమగు విధమున ఈ విధి నిర్వహింపబడుచుండెను. భారత సేన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారి ఏజెంట్ల నేతలుననే యుండవలెనని చెప్పుటకు సంస్థానముల కేకారణములు లేవు. భావి భారత ప్రభుత్వమునకు సేనలో బడి యుండవలెనని చెప్పుటకు ఈ ఆశ్చర్యకరమగు వాదము చెప్పుచున్నారని తోచుచున్నది. భావి భారత అధినివేశ ప్రభుత్వము నిజమయిన స్వపరిపాలనాభారము వహింపజాలనిదిగా చేయుటయే ఈ వాదముయొక్క ఉద్దేశ్యము.

ఈ ఉద్దేశ్యమున కొనసాగించుటకు సంస్థానాధిపతులు కారణములుగా చేయబడుట చాల అవమానకరము. సంస్థానాధిపతుల న్యాయవాదియగు సర్ వెస్లీ స్టాన్ గారిచే నీ వాదము మే 1928 తారీఖున ప్రతిపాదించబడినది.

కావున సేనను కూర్చి నైపుణ్య సంపన్న నివేదికయొక్క సలహాలు హాస్యాస్పదమును, ఉపద్రవకారణములును నై యున్నవనుట స్పష్టము. ఈ సలహాలుచేయు హానినిగూర్చి నిగ్రహోపేతముగా భాషించుట కక్కముకాదు. సేనమీద అధికారములేకుండ అధినివేశ ప్రభుత్వ మేదియు ప్రభుత్వము చేయజాలదు. భావి భారత అధినివేశ స్వాతంత్ర్య ప్రభుత్వమునకు సేనలో బడియుండక పోయినచో సంస్థానాధిపతులును గౌరవనీయులగు స్థానము వహింపజాలరు.

సేననుకూర్చిన సలహాలకు సంస్థానాధిపతులు తమ యసమ్మతిని చెల్ల వలసి నది. కాని వారే ఈ సలహాలకు కారణమై బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారికి సలహా సంఘములలో సభ్యులుగా నుండుట మున్నగు విధముల సహాయముచేయుట కొప్పుకొనిరి. ఇది దేశభక్తిని ప్రకటించు మార్గమాయని సేన అడుగుచున్నాను.

బ్రిటిష్ ఇండియాకు ఫలితము

దివిసలన బ్రిటిష్ ఇండియాకు చాల హానికలుగునని నా మనస్సుకు తోచుచున్నది.

భారతదేశములోని సంస్థానములను బ్రిటిష్ ఇండియా యు రెండు ప్రత్యేక భాగములుగా విభజింపబడును. రెండిటికిని ఖద్దరు సర్వాధికారులుండరు. ఈ భేదభావము పెంపొందుటకు న్యాయశాస్త్రములోను, రాజ్యాంగ విధానములోను యేర్పాటులు చేయవలెనని నూచింపబడుచున్నది. భారత ప్రభుత్వమునకు సంస్థానములమీద అధికారము లేకుండ జేయుటచే ప్రభుత్వము యొక్క పరిపాలనా శక్తి తగ్గి పోవుట యే గాక ఆచరణలో ప్రభుత్వమునకు న్యూనత వాటిల్లును. రాజ్యాంగము ననుసరించి భావిభారత ప్రభుత్వముతో సంబంధములేని రాజప్రతినిధి క్రింద సంస్థానముల నుంచుటచేతను, బ్రిటిష్ సేనను రాజప్రతినిధిని అధిపతిగా చేయుటవలనను, 600 కుంది సంస్థానాధిపతులు తమతమ నిరంకుశపరిపాలనమును సాగించుటకు అనవరతము ప్రయత్నించుటవలనను సంస్థానములోని అల్పగుణవలె భారతదేశమునకు నిరంతరము కష్టము కలుగజేయుననిగా నుండును. భావిభారత ప్రభుత్వమువారి ప్రక్కలో నిది బలము లగును. సర్వసాధికారియగు రాజప్రతినిధి క్రింద భారతదేశమునకు ఆరిక అస్వంత్రతను బలవంతముగా చేపూర్చుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. సేనపై అధికారము లేనిది యిప్పటికి భారతదేశము అధినివేశ ప్రతిపత్తి బడయజాలదు. నిరంకుశాధికారుల పరిపాలనము క్రింద కాంతి సాఖ్యములను చేపూర్చుట యొక్కటే భారత ప్రభుత్వముయొక్క కర్తవ్యముగా నుండును. సేననుకూర్చిన సలహాలవలన పూర్వపు నష్టనీడీయరిపద్ధతి మరల పునరుద్ధరింపబడి, భారత ప్రభుత్వముయొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు నైతిక విశ్వాసునకు కారణభూతుగా నుండును. నైపుణ్య సంఘమువారి సలహాలవలన యిప్పటిలో సమాఖ్య ప్రభుత్వ మేర్పడుటకు వీలేమియు కలుగకున్నది. సమాఖ్య ప్రభుత్వము నేర్పరుచుటకు ప్రతిబంధకముల నన్నిటిని నివేదిక ప్రచురముగా ప్రకటించినది.

సంస్థాన ప్రజలపై గమనింపబడుచుండుట

7 కోట్ల సంస్థాన ప్రజలు రాజకీయ పౌరసత్వపు హక్కులకు ప్రయత్నించుచున్నారని నీవేదికానిర్మాతలు గమనింపనేలేదు. బట్టు కమిటీవారు సంస్థాన ప్రజల ఆందోళనయొక్క తీవ్రతను గమనించిరి. నైపుణ్య కమిషనువారు ఆసలే గమనింపలేదు. సంస్థానాధిపతులు బాగుగా పరిపాలన చేయదగుదురని నూచనకూడ నైపుణ్య సంఘమువారు చేయలేరే. సంస్థానములలోని నిరంకుశవిధానమునకు తోడు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము ఈ సంస్థానాధిపతులను పూర్తిగా లోబడినవారినిగా చేయుటయే వారి మఖ్యోద్దేశ్యమై యున్నది.

సంస్థానాధిపతులు బాగుగా పరిపాలన చేయవలెననిగాని, బ్రిటిష్ ఇండియాలో నన్ను ప్రభుత్వవిధాన మైనను సస్థానములలో నుండవలెననిగాని వారు నూచన చేయలేదు. రాజుగారికిని సంస్థానములకును సంబంధములు ప్రత్యక్షము లను వాదమును నైపుణ్య సంఘమువారు రంగీకరించిరి. నైపుణ్య సంఘముయొక్క సలహాలవలన సంస్థానములు ఇప్పటికంటే బ్రిటిష్ వారికి హెచ్చుగా లోబడియుండవలసి వచ్చును.

కర్తవ్యము

ప్రస్తుతనిరంకుశ ప్రభుత్వమునుండి భావిభారత ప్రభుత్వమునకు అధికారము మారు సమయమున సంస్థానాధిపతులతో జడంబడికలు, సంఘటన మున్నగునవి పూర్వమువలె గౌరవంపబడునను వరకు ఉండవలెను. సంస్థానాధిపతులు తమతమ సంస్థానములలో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నేర్పరుచుచో బ్రిటిష్ సర్వాధికారులు సంస్థానముల ఆంతరంగిక వ్యవహారములలో జోక్యముకలిగించుకొనవలసినయూచిత్యకరమై యుండదు. బ్రిటిష్ ఇండియాలో నేర్పరుచబడిన ప్రభుత్వమునంటి ప్రభుత్వము సంస్థానములలో గూడ నేర్పరుచబడుచో జోక్యముండవలసి ఆచరణ మేర్పడవలెను. ఈ ఆచారము భావిభారత ప్రభుత్వము వారిచే విధిగా నంగీకరింపబడవలెను. అట్లయినచో సంస్థానముల స్వాతంత్ర్యము సిద్ధమను నిశ్చలమునను నై యుండును. అప్పుడు సమాఖ్య ప్రభుత్వ మేర్పడుటకు వీలగుచును. బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రజలవలె సంస్థాన ప్రజలను రాజకీయ పౌరసత్వపు హక్కుల నివ్వబడినచో అందరికిని కాపలసిన వ్యవహారములను పరిష్కరించు సమాఖ్య సభలో ప్రాతినిధ్యము సంపాదించుట ముఖ్యసాధ్యమగును. అట్టి సమాఖ్య ప్రభుత్వము యితరదేశములలో వాడుకలో నున్న సమాఖ్యలతో తులనాచుచుండును. సంస్థానములు బ్రిటిష్ ఇండియా సమాఖ్యలో స్థానము సంపాదించుచో, భావిభారత ప్రభుత్వమునకు అంగీకారము నిజమయిన అధికారము నివ్వదలచుచో భారత దేశమునకు స్వయంరక్షకాధికార మొసంగబడవలెను. సంస్థానాధిపతులు సంస్థానములకును బ్రిటిష్ ఇండియాకును భేదముచేయకుంజిచి విస్తరించుటలో అల్పబుద్ధులవలె వ్యక్తియములను లాభములకై ప్రయత్నించుచో దేశద్రోహులని ప్రఖ్యాతిబడవలెను. కోట్లకొలది భారత ప్రజలు సంస్థానాధిపతులయొడ నెంతమాత్రమును సానుభూతి చూపరు. కావున ఒక కేంద్ర ప్రభుత్వముక్రింద భారతీయ సమాఖ్య ప్రభుత్వములో చేరుట సంస్థానాధిపతులకు లాభమేకాని నష్టమేమియు లేదు.

సంస్థాన ప్రజల కోర్కెలు

బ్రిటిష్ ఇండియానుండి సంస్థానములు తొలగింపబడుటకు సంస్థాన ప్రజలు వ్యతిరేకులు. భారత సంస్థానములకును బ్రిటిష్ ఇండియాకును అధికార కార్యనిర్వాహక సభ్యుల సలహాను బాండు గవర్నరు జనరులును, భావిభారత ప్రభుత్వమును మాత్రమేయై యుండవలెననిగాని రాజప్రతినిధియై యుండరాదని వాడుకలెచుచున్నాడు. రాజప్రతినిధికి అధికారము మారుచో యిప్పటికంటే సంస్థానములపై నిర్వహణాధికారము హెచ్చునని సంస్థాన ప్రజలు తలచుచున్నారు. సర్వాధికారములో మార్పేమియు నుండరాదనియు, ఈ సర్వాధికారము రెండు విధములుగా విభజింపబడరాదనియు వారు తలచుచున్నారు. సంస్థానముల సంబంధములు భావిభారత ప్రభుత్వముతో నైనచో, ఈ భారత అధినివేశ ప్రభుత్వమునకు సంస్థానములపై సర్వాధికార మొసంగుచో, ఈ రెంటికిని గల సన్నిహిత సంబంధముల వలనను నైతిక ప్రబోధమువలనను సంస్థానములలోని రాజ్యాంగవిధానము బ్రిటిష్ ఇండియా వంటిదై యుండునని వారు తలచుచున్నారు. సర్వాధికారము రెండుతావులయందుంచబడినచో ఆచరణలో ననేక కష్టములు కలుగునని వారు తలచుచున్నారు. భారత సమాఖ్య ప్రభుత్వముతో సంస్థాన ప్రజలు ప్రాతినిధ్యము వహించుటకు హక్కుగలిగియుండవలెననిగాని నిరంకుశులగు సంస్థానాధిపతులచే నియంపింపబడినవారగా నుండరాదని వారు తలచుచున్నారు. భారత సంస్థానములు 1917 సంవత్సరపు ప్రకటనను అంగీకరించవలెననియు, యిట్లు చేయుటవలన మాత్రమే సంస్థానములకును బ్రిటిష్ ఇండియాకును రాజకీయ అర్థిక కష్టము కలుగునని వారు తలచుచున్నారు. భారత సంస్థానములు అల్పగుణవలె కష్టములు గలుగజేయుట చాల అన్యకరమని వారుతలచుచున్నారు. ఈ నైపుణ్యములను బట్టి చూచినచో

నైపుణ్య సంఘ నివేదికలోని సలహాలు భారత సంస్థాన ప్రజల కోర్కెల కెంతవిధముగా తెలియగలదు.

రాండు లేబిల్ నమా వేశము

ఈ పథలో సంస్థాన ప్రతినిధులను బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రతినిధులు ను మాత్రమే యుండుదు. 7 కోట్ల సంస్థాన ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము లేదు. సంస్థాన ప్రజలు తమకు ప్రాతినిధ్యము కావలెనని యొంతకొరినను వారికోరిక అంగీకరింప బడలేదు. సభలో రెండు ముఖ్యవిషయములు చర్చించబడును. (1) సర్వాధికారమును రెండుగా విభజించుట, (2) భావిభారత ప్రభుత్వమునకు సంస్థానములపై అధికారములేకుండ చేయుట. ఈ రెండు విషయములు సంస్థాన ప్రజల కెంత నష్టదాయకమో తమకు మనవిచేసియుంటిని.

బెంగులూరు వధు

రాండు లేబిల్ నమా వేశములో చర్చించబడు విషయములనుగూర్చి అభిప్రాయములను కనుగొనుటకు మైసూరు సంస్థానమునకు మంత్రియగు మీర్జా ఇస్మాయీల్ గారు బెంగులూరులో సభ గావించిరి. నైపుణ్య సంఘములోని సలహాలు సంస్థాన ప్రజల కెంత హానికరములైన వివరించిరి. భావి భారత ప్రభుత్వమునకు సంస్థానములపై అధికారములేకుండ చేయుట చాల ముఖ్యవిషయము. ఆ సభలో ఈ విషయమై చర్చించబడి నదోలేదో తెలియదు. భావిభారత అధినివేశ ప్రభుత్వము యొక్క బలము, వికమత్వము, సత్వము ఈ విషయముపై ఆభారపడియుండును. సంస్థానములలో నేర్పరుచబడిన ప్రభుత్వము మంచిదైనచో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారి జోక్యముండదని యు సరియైన ప్రభుత్వములేనిచో జోక్యము కలుగజేసికొనవలసివచ్చుననియు మీ దివానుగారు చెప్పిన ఒక మాట నా దృష్టి నాకర్శించినది. ఇది చాల ముఖ్య విషయము. ఈ విషయము నందు మైసూరు ప్రభుత్వమువారు మనకోర్కెలను సభలో సంగీకరింతురని తలతును. మైసూరు ప్రతినిధులవైఖరి బ్రిటిష్ ఇండియాకును సంస్థానాధిపతులకును లాభదాయకముగా నుండగలదని యాశించుచున్నాము.

భావిభారత స్వాతంత్ర్యము

సంస్థాన వ్యవహారములను బ్రిటిష్ ఇండియా వ్యవహారములు ను పరిష్కరించు సమాఖ్య రాజ్యాంగ విధానము నేర్పరుచుట ఆచరణ యోగ్యమును, ముఖ్యసాధ్యమును నై యున్నది. కాని బ్రిటిష్ ఇండియా యాతో సంస్థానములు రాజకీయముగా వికలమునొందుట మహా కష్టమగు విషయము.

భావి భారత అధినివేశ ప్రభుత్వము సంస్థానములపై సర్వాధికారము వహించును. కాని సంస్థానములు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును ప్రవేశ పెట్టుటవలన నీ సర్వాధికారము నామ మాత్రముగ నుండగలదు. సంస్థానాధిపతులచే బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నంగీకరింపజేయుటయే కష్టమగు విషయము. సంస్థాన ప్రజలలో ఆందోళనము ప్రబలుట చేతను, నైపుణ్య సంఘం డిబలవంతము కలుగుట చేతను మాత్రమే యిది సాధ్యమగును. నెలువలిపండి యనగా సర్వాధికారముగల వారి నుండేమిని యరము.

అనహాయోద్యమము

భారత సంస్థానములపై యావరించిన వర్షాకాలపుకారు ముప్పుల నీలమును బాపుటకు అసహాయోద్యమము రజతలేఖవలె నలరారుచున్నది. నిరంకుశ విధానముకు తొలగించుటకు ఈ ఉద్యమము ప్రచండతమమగు కీర్తిగలదని బ్రిటిష్ ఇండియాలో బాగుగా స్పష్టపడినది. దేశము నొక వైపుననుండి మరీ యొక వైపునకు కంపింపజేసి, నిరంకుశాధికారవ్యవస్థను అల్లల నాడించి, ప్రతిష్టనుగూర్చి ప్రస్తుతకాలమున ప్రబలియున్న భవములను విచ్చిన్నముగా విం చిన సహాయురాలకరణమును సంస్థాన ప్రజలకు మహా ద్యు సంస్థానాధిపతులకును గూడ నీతి గరపదగి యున్నది. ఈ ఉద్యమముయొక్క తత్వమును భారత సంస్థానాధిపతులు గ్రహించి సమయ ముసన్నమైనది. ఈ మహోద్యమముయొక్క నైతిక కీర్తియు, మహాఫలితములను వారు విచారించవలసినది ఎచ్చటనో ఒకరు తప్ప సంస్థాన ప్రజలను నిరోధించు నైతికబలము సంస్థానాధిపతులకు లేదు. సహాయ నిరాకరణము, కాస నోల్లంఘనము ప్రారంభించు ప్రతి పనుమమునను సర్వాధికారులు సంస్థానాధిపతులకు తోడ్పడుటగూడ అసంభవము. కావున నిజపరిస్థితులను విచారించి, తిండి మమారులను అరయ్యలేని సంస్థానాధిపతి తన ప్రజల కరయుట యొక్కటే విశేష మార్గము.

* * * *

బ్రిటిష్ ఇండియానుండి సంస్థానములు విడిపడరాదు

సంస్థానప్రజల సహకారంతోనే తీర్మానము

సైమన్ కమిషన్, బట్లూరు మిట్టి విడిపడక భండించుట

బెంగళూరు, సెప్టెంబరు 1:— హైదరాబాద్ సంస్థానప్రజల సహకారంతోనే తీర్మానము చేయబడిన పిమ్మటనే బ్రిటిష్ ఇండియానుండి సంస్థానములు విడిపడరాదు. బట్లూరు కమిషన్ వారియొక్క సిఫార్సులను, సైమన్ కమిషన్ వారి నూతన అనుబంధించు సంస్థానప్రజల సహకారమునా రిటుల సభిప్రాయపడింది. "ఇంత సంఘటితమైనట్టియు వెనుకకు దారిని చూపునట్టియు, యీ దేశములో స్వపరిపాలనాభివృద్ధి కలుగకుండవలయు నను యుద్దేశ్యంతో తయారు చేయబడినట్టియును దస్తావేజు ఇదివరలో సెన్సెట్టివ్ అధికారులచే జనసామాన్యమునకు సమర్పించబడి యుండలేదు".

బ్రిటిష్ ఇండియానుండి భావి ప్రభుత్వమునకు హైదరాబాద్ సైమన్ కమిషన్ నడికారము లేకుండ జేయుటకై సంస్థానాధీశ్వరుల నొక సభముగా సైమన్ కమిషన్ వారి సైనిక నూతన అనుబంధించు కొనుచున్నవి గాన నవి తదితర నూతనల కన్నును హైదరాబాద్ సహకారముననున్నవి సహకారమునా రభిప్రాయపడింది. సామ్రాజ్యోద్దేశ్యములను పొందుటకై రాజప్రతినిధియొక్క పదవిని సృష్టించియు, ఆధికారిక సంస్థానములపై సర్వాధికారము నొసంగియు, సైన్య బలమును యొక్క నియంత్రణమునకు లోబడియుండునట్లు జేసియు, సంస్థానములయందలి నిరంకుశ ప్రభుత్వమును దానికన్న నెక్కువగా నిరంకుశాధికారమునకు లోబడియుండునట్లు జేయుటకు సైమన్ కమిషన్ వారి యుద్దేశ్యముగాన, సైమన్ ప్రజాశాసన ఇండియాలో మాడ నొక అల్పము బయలుదేరగలదు. (బెన్గళూరు అల్పసంఖ్య భాగము ఈ ప్రదేశములోని వారికిని, బెన్గళూరులోని యితరలకును వెనుక విరుద్ధ స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకును పరస్పరకలహము చెలరేగియుండెను) హైదరాబాద్ అల్పసంఖ్య భాగమున వర్తిల్లుట కాకించుచు సంస్థానాధీశ్వరులు ఇండియాను విభజించుట కింకను సమకట్టుచో వారు దేశద్రోహులుగా పరిగణింపబడుదురేమో యని యధ్యక్షులు కోరించిరి.

(1) బ్రిటిష్ ఇండియానుండి సంస్థానములను విభజించరాదనియు, (2) సంస్థానముల కిదివరలో వలెనే సభాసభ్యులగు గవర్నరు సెనెటరులతోనే యిప్పటికిని, ముందు అధిపతీ ప్రభుత్వముతోను, సంబంధ ముండవలయుననియు రెండు తీర్మానములు గావింపబడినవి. (ఆ. ప్రె.)

నడివీధిలో పగటిపూట దొంగతనము

నలుగురు బెంగళీలు రివాల్యూరులతో

దర్వాసు ఎదిరించి 3000 రూపాయల నష్టపొందుట

రంగూను, సెప్టెంబరు 1:— నేటిదినము మధ్యాహ్నము నడివీధియందు పట్టుకల నలుగురు బెంగళీలు యువకులు బెంగళూరు అకడమి దర్వాసువద్ద గది 3000 రూపాయల నష్టపొందిరి. దర్వాసు, బెంగళీలు యందు పని చేయు ఒక గుమాస్తా బాండ్ కెట్ల 2986 రూపాయల చెక్కును మార్చి ఒక బండిలో ఆసాముకు తీసికొనిపోయింది. దర్వాసును నలుగురు బెంగళీలు యువకులు వారిని ఎదిరించి రెండు పిస్తోలులు గరిమిపై రూపాయల సంచిని లాగుకొనిపోయిరి. ప్రక్కనున్న ఒక మోటారుగంటిలో ఈ నలుగురు ఎక్కిరి. దర్వాసు గుమాస్తా కేటలుతోయగ కొందరు గమిమాడి ఒక ట్యాక్సుబండికి "క్లి" నేర్పలను తెరుచుమొదలికిరి. నేర్పలు పిస్తోలులను కేల్చిరి. అందుచే వెంబడించుచున్న బండిలో నొకరికి గాయములు లగిలెను కొంతదూరము పోయినపిమ్మట నేర్పలుబండి బోల్తా కొట్టెను. అందుపై ఆ నలుగురు ప్రక్కనున్న బి. సి. వక్క-మెల్లూరికి ప్రవేశించి దారు కొనిరి. ఆ చచ్చుట నున్న పనివారు దొంగలను పట్టుకొనిరి. వారివద్ద 986 రూపాయలు మాత్రమే యుండెను. రెండు రివాల్యూరులు దొరకినవి. నలుగురు నిర్బంధించబడిరి.

వీరిపేర్లు:— 1. అమరేంద్రదాసు, బెంగళూరు అకడమి ఎడ్యూకర్ 2. అమరేంద్రదాసు రంగూను పోలీసు స్టాంపుల విద్యార్థి 3. బి. ఆర్. దత్తా బెక్కికలా స్టాంపుల విద్యార్థి 4. రాజ్ రామరావు బి. ఆస్. సి. రాజ్ రామరావు వీరికి గాయము దగి లేనివారయ్యెను. నలుగురు బెంగళీలను డాక్టర్ డి. థిరైయ్యయ్యికి తీసుకొనిపోయిన మోటారుబండి ఒక డిప్యూటీ కమిషన్ బ్రాంచి మనోజురు అను ఒక బెంగళీ దళానితోను వెళ్ళింది. (ఆ. ప్రె.)

చౌదరి ఖలికు జమనుగారు భారత కాంగ్రెసు క్రొత్త అధ్యక్షుడు

లక్నో, సెప్టెంబరు 1:— చౌదరిగారు లక్నోలో గొప్ప విఖ్యాతిగల న్యాయవాది (అడ్వకేటు). లక్నో మ్యూనిసిపల్ సంఘాధ్యక్షుడు సైహూ నివేదికను మహాపూర్వకముగా నిలిచు గూడ సమర్పించెను. అఖిలభారత భారత ప్రాముఖ్యత వహించెను. భారత కానసభ కీతని కార్యదర్శిగా నియమించుటనుగూర్చిగూడ వెనుక ఆలోచనలు జరిగెను. అసహాయాధ్యమము ప్రారంభమైనప్పటినుండియును పండిత మోతీలాలు, జవహర్లాలు, అస్సానీగార్లతో సేతు మిక్కిలి సన్నిహితమును సాబంధమునే కలిగియుండెను. ఇతడు అఖిల భారత విశ్వవిద్యాలయమున చాల విఖ్యాతితో పట్టపరీక్షలో నెగ్గెను. అసహాయాధ్యమమునకును యితరుగూడ కారాగృహమునకు వెళ్ళి యుండెను. (బాం. ప్రె.)

నూతనాధ్యక్షుని నిశ్చయము

లక్నో, సెప్టెంబరు 1:— ప్రస్తుత మింకను బహిష్కరణమే దేశీయులకు ప్రధానకర్తవ్యముగా నున్నది. ఇప్పటివరకును కలిగిన ఫలితము ఉత్సాహకరముగానే యున్నది గాని యింకను అధికముగా వర్తిడిని కలిగించుటకు గూడ నవకాశము కలదు. పంధి రాయబారములు నివ్వలము. సత్యాగ్రహమును విరమించుట కేమియు నవకాశములేదు. ప్రజలలో మాత్రమే ఉత్సాహము వెలివిరియుచుండుటకు తగిన ప్రయత్నమును కాంగ్రెసువారు చేయుచునే యుండవలెను. చెరసాలలో నెట్టి రాయబారములు జరుగుచుండినను సత్యాగ్రహము సాగుచునే యుండవలెను. ప్రస్తుతము చెరసాలలో జరుగుచున్న రాయబారములలో పాల్గొనుచున్న నుప్రసిద్ధులకు కాంగ్రెసు నాయకులు యెన్నటికైన నిజస్థితిని దేశీయులకు తెలుపక మానరని నేను నిశ్చయముగా చెప్పగలను. సత్యాగ్రహమును విరమించుటను గూర్చి అప్పుడు ఆలోచించవలసియుండునేమోగాని ఆ సమయ మింకను రా లేదు. కాన నిపుడు సత్యాగ్రహము జరుగుచునే యుండవలెను. దేశమునందన్ని భాగములనుండియును అనేకులు తమ నేపథ్య కాంగ్రెసు కర్షించుచు నాకు తంజివారల సంప్రచున్నారు. వారి కందరికిని నేను మిగులకృతజ్ఞుడను గాని ప్రస్తుతము అవకాశ మేమియునులేదు. గామహమ్మదీయ సోదరులలోగూడ అధిక సంఖ్యకు లిపుడు సత్యాగ్రహమున చేరుచున్నందులకు నేను మిక్కిలి సంతసించుచున్నాను" అని చౌదరిగారు తెలిపిరి. (ఆ. ప్రె.)

డాక్టరు ఎస్. కె. వైద్యగారు చౌదరిగారికి లేఖవ్రాయుట

బొంబాయి, ఆగస్టు 30:— భారత కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడగు చౌదరిగారికి డాక్టరు ఎస్. కె. వైద్యగారు యీ లేఖను పంపిరి.

"గాంధీమహాత్ముని ఆజ్ఞలను దేశీయులందరూ యిప్పటి వరకును మిక్కిలి ప్రశంసనీయముగానే నెరవేర్చుచున్నారు. ఇప్పుడు మన ఆశయమును మిక్కిలి చేరువగానే యున్నాము. భారతదేశ గౌరవమును నిలుపగోరు వారందరూ గూడ నిపుడు కాంగ్రెసులో చేరవలెను. ఇక సెంతమాత్రమును ముందు వెనుకలు చూడగూడదు. భారతీయులందరూ కాంగ్రెసు పక్షముననే యున్నారని మనము ప్రపంచమునకు నిర్లబ్ధిపలసిన అవసర మిప్పుడు కలిగినది. స్వరాజ్యముకొరకు ఎట్టి త్యాగముల నొసరించుటకయినను భారతీయులు వెనుదీయరని ప్రపంచమున కేపుడు మనము స్పష్టపరచవలెను. కాన నేను నా నేపథ్య మొకరించుచున్నాను" అని వైద్యగారు చౌదరిగారికి వ్రాసిరి (బాం. ప్రె.)

కాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయము సర్ మాల్కం హాయిలీగారు వివాదను పరిష్కరించుట

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 1:— కాశీ హిందూ విశ్వవిద్యాలయమునకు ఇండియా దొరతనమువారు ధనసహాయము చేయుచున్నారు. రెండవ వాయిదాను అయిదు లక్షల రూపాయలను దొరతనమువారి పుడు యిచ్చునని యున్నది గాని విశ్వవిద్యాలయమువారు సత్యాగ్రహమున పాల్గొనుచుండుటచే యీ మొత్తమును వారి కిచ్చగూడదని బియాను సర్ ఫస్ట్ హుస్సేనుగారు వాదించిరి. ఈవివాదను పరిష్కరించుటకు విశ్వవిద్యాలయముకు ఓటిటరుగానున్న సర్ మాల్కం హాయిలీగారు కొరబడిరి. (ప్ర. వి.)

అహమదాబాదులో భారత కానసభ యెన్ని కలదినము

కాంగ్రెసువారు పి కేటింగు చేయుట అహమదాబాదు, సెప్టెంబరు 1:— భారత కానసభ సభకు వెనుక వి. జే. పటేలుగారిని ఎన్నుకొనిన నార్దరను దివిజను వోటర్లు నేడు మరియొకరిని భారత కానసభకు యెన్నుకొనవలసి యుండెను. గుజరాతు కాంగ్రెసుసంఘము వారును నవయావన భారత సభవారును అన్ని పోలింగు నెరటి కలవద్దను పికటింగు చేసిరి. పోలింగునా రిప్పటివరకు 24 గరిని ఆరెట్టు చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయి యూరోపియను అసోసియేషన్ సభ భారత ప్రభుత్వము కానసభకు బాధ్యముగా నుండగూడదు

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 1:— నేడు బొంబాయిలో యూరోపియను సంఘ సభ జరిగినది. వీరు లోమనుగారి మరణమునకు సానుభూతిని తెలిపిరి. దౌర్జన్యవిధానమును తీవ్రముగా నిరసించిరి. రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమును గూర్చి సైమన్ సంఘము వారినువలను పి రామోదించిరిగాని భారత ప్రభుత్వమున కా పన సభకు బాధ్యమును మంత్రివర్గముయొక్క పరిపాలన ముండ గూడ దనిరి. అట్టిపద్ధతి భారతదేశమునం దింకను పనికిరాదనిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎఫ్. డబ్ల్యు. విల్సన్ గారు యింగ్లాండుకు బయలుదేరుట

బొంబాయిలో ఇండియను డెయిలీ మెయిలు వ్రతీకా సంపాదకుడు బొంబాయి, సెప్టెంబరు 1:— కాశీగారు మహారాజా, కే. సి. నియోగి (ఎం. ఎల్. ఎ.) ఎఫ్. డబ్ల్యు. విల్సన్, క్రిమలి ప్రజలూ సైహూగార్లు క్రోవియా స్త్రీమరులో యింగ్లాండు దేశమునకు బయలుదేరిరి. నియోగిగా కేవో స్వవహారము నిజత్తము వెల్లుచున్నారు. మరల 1981 జనవరిలో వచ్చెదరు.

పండిత మోతీలాలు సైహూగార్లు నడువగలగలచు న్నారని క్రిమలి ప్రజలూ సైహూగారు తెలిపిరి.

"నే నిట్టి విషయమునకును భారతదేశమునండి వెళ్లవలసినప్పుడులకు మిక్కిలి చింతించుచున్నాను. నేను యీదేశమునందున్న మూడువత్సరములలోను పెక్కుమంది నాకు మిత్రులైరి. ఇప్పుడు ఆంగ్ల దేశమున ప్రచారముచేయుట అత్యవసరముగా నున్నది. భారతదేశమునుగూర్చి అచటి ప్రజలకు బాగుగా బోధింపవలెను. ఇంగ్లాండు దేశములోను యిండియా దేశములోనుగూడ ఆర్థికస్థితి యిప్పుడు చాలవిషయముగానే యున్నది. ఎటులైనను దొరతనమునకును కాంగ్రెసువారికినిగూడ గౌరవ ప్రదముగా సంధిపడదననియే నేనింకను నమ్ముచున్నాను" అని విల్సన్ గారు తెలిపిరి (ఓ. వి.)

(నోములకథలు)

1-2-3 భాగములు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఈ మూడు పుస్తకములయందును శ్రీలక్ష్మణ నిత్యమును శబ్ద నోములు, వానికథలు, ఉద్యాపనములు 97 కలవు. ఈ నోములు ప్రతి హిందూ శ్రీకిని ముఖ్యముగా కావలసినవే. ఈ పుస్తకములన్నవనలు పాడుచేసికొని యిరుగుపొరుగులకు సాగ్రయించి తిరుగనక్కర లేకుండ తాను స్వయముగ కథ చెప్పుకొని ఆత్మలకు జేసికొనవచ్చును. చదువు రానివారు సైతము ఎవరిచేసిన నడిచెనుకొని నోము పట్టవచ్చును. ఇది యిండింట నుండగల యిలువేల్పు. దీనివల భాగము 1-కి 0-6-0. 2 భాగములు ఒక్కసారి తెప్పించుకొనవారికి రూ. 1-0-0 మాత్రమే. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము. మొత్తముగా తీయిన వర్తకులకు ముగిసిన కొనుగోలు ఇయ్యబడును. బొంబాయిలో వేంకటరావు గ్రంథకర్త, పితాపురము.

డక్కలో పోలీసు సూపరింటెండెంటు ఎరికు హడ్సనుగారి స్థితి

క్రమముగా ఆరోగ్యము కలుగుచుండుట
డక్క, సెప్టెంబరు 1:—నిన్న రాత్రి హడ్సనుగారికి
బాగుగా నిద్రవచ్చెను. ఆందువలన సంపూర్ణ పునఃప్రతిష్ఠ కలిగింది. చేతివాడి సరిగా కొట్టుకొనుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

డక్కలో విద్యార్థుల భోజనశాలలను సోదాచేయుట

41 మంది విద్యార్థులకు చెబ్బలు తగులుట
డక్క, సెప్టెంబరు 1:—డక్కలో పోలీసువారు
విద్యార్థుల భోజనశాలలలోనికిపోయి సోదాచేసిరి. ఆసందర్భమున 41 మంది విద్యార్థులకు చెబ్బలు తగిలినందున వారిని విడుదలచేయుటకు గొనిపోయిరి. పోలీసువారు భోజనశాలలలోనికి వెళ్లగానే విద్యార్థులందరూ ఒక్కసారిగా పెడలిపోవుటలో కలిగిన త్రొక్కిడివలననే వీరి కండువలపి చెబ్బలు తగిలెనని ఉద్యోగులు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

లోమనుగారి అంత్యక్రియలు

నిన్న సాయంకాలము డిక్కలో జరుగుట
డక్క, సెప్టెంబరు 1:—తె.గాలు ప్రెసిడెన్సీ పోలీసువారు స్వేచ్ఛరజనరలుగానుండిన ఫ్రాన్సిస్ జోసెఫ్ లోమనుగారి అంత్యక్రియల నిన్న డక్కలో యూరోపియన్ సెమిట్రీలో జరిగెను. చాలమంది పాశ్చాత్యులు భారతీయులు ఉద్యోగులు మున్నగువారు హాజరైరి. ఈస్టిన్స్ ఫ్రాంటియరు రైఫిలు సేన గూడ వచ్చెను. లోమనుగారి గౌరవార్థము నిన్న డక్కలో పాఠశాలలు కళాశాలలు కోట్లు మున్నగునన్నియును మూసివేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు సంతాపమును వెల్లడించుట

నిన్న సాయంకాలము చేయబడిన తీర్మానము
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 1:—నిన్న సాయంకాలము ప్రభుత్వసంఘసభ జరిగినది. లోమనుగారి భార్యకు రాష్ట్రీయ పోలీసుకాళువారిని దొరతనమువారు సానుభూతిని తెలిపిరి. లోమనుగారు యీ అధికారమును వహించిన స్వల్పకాలములోనే అధికముగ సామర్థ్యమును వెల్లడించిరి. అతిసమర్థుడగు నిట్టి అధికారి ఆకాలమరణమునకు పాల్పడినందులకు వంగరాష్ట్రీయ వారు సంతాపమున మునిగియున్నారని ఆ సీర్మాన ముమోదించబడెను. (ఆ. ప్రె.)

లోమనుగారి సేవ

అడవిలో చాల శ్రద్ధబూనుట
కలకత్తా, ఆగస్టు 31:—లోమనుగారు 1908 లో బొంబాయి పోలీసుకాళులో చేరిరి. 1906 లో బెంగాలుకు వచ్చిరి. 1911 వరకును నూపరింటెండెంటుగా తూర్పు బంగాళమున పనిచేసిరి. 1912 లో కలకత్తాకు సి. ఐ. డి. డిప్యూటీ కమిషనరుగా వచ్చిరి. 1916 లో మరల పోలీసు కాళులోనికి వెళ్లిరి. 1926 లో డిప్యూటీ యుజ్ జస్ట్ రజనరలు పని అక్తింగుగా యుక్యబడెను 1930 ఏప్రిల్ లో ఖాయము చేయబడెను.

హాకీ, ఫుట్ బాలు రగ్బీ, రగ్గుల సోక్కరు, టెన్నిసు, షాలో మున్నగు ఆటలలోను వేటలలోను లోమనుగారికి చాల ప్రజ్ఞ గలదు. వీరు చాల స్పృహగల క్లబ్బుల సభ్యురచిరి. కలకత్తా ఫుట్ బాలు క్లబ్బుకు రెండేండ్లనుండి చనిపోవువరకును ప్రెసిడెంటుగా నుండిరి. లోమనుగారి కొక తమారుడు కలకు, వయసు 18 యేండ్లు. ఇతడు యిప్పుడు క్లిప్టన్ కళాశాలలో చదువుచున్నాడు. (ఆ. వి.)

కలకత్తా మహమ్మదీయ విద్యార్థుల సానుభూతి

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 1:—నిన్న సాయంకాలము ఫజలుహుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సభలో మహమ్మదీయ విద్యార్థులు దొర్లనగ్రమును తీవ్రముగా నిరసించిరి. లోమనుగారి మరణమునకు సంతాపమును సానుభూతిని వెల్లడించిరి. “మహమ్మదీయవిద్యార్థులు సత్వగ్రహమున పోల్గొనకుండ వారి తల్లిండ్రులు నిరోధించుట ముఖ్యతమము. పాత్యులు మున్నగు దొర్లనగ్రముల వడదినేయుటలో యెల్ల వారును దొరతనమునకు తోడ్పడవలెను” అని హుకుమారు నుడిగిరి. (ఆ. ప్రె.)

విక్రమత్యముతో గూడిన సహాయము నకాలములో సరియైనది

పనిచేయుటకు దృఢసంకల్పము, పశోచ్యము చేయవలెనని కోరికతో ఎదురేయుము. 60 సంవత్సరములనుండి ముగాడ్ హట్ వారి ప్రతి యాదరణను గైకొనెయ్యును. మా కాతాదార్లు తమ స్వామిభవముననే మోడెస్టు. నష్టములను తెలిసికొన్నాము. వారివిషయములను వ్రాతపూర్వముగ విచారించుము. సురాజ్ మల్ లల్లుభాయి అందుకో. వజ్రపు వర్తకులు, నగలవర్తకులు, 313, ఎస్ ప్లనేట్, బుద్రాను. రాక ఫోర్డ్ గేట్, తిరుచినాపల్లి.

సరసము

నిలండర్లు, సాప్టింగ్లు, నట్లు, పరసముగా యివ్వబడును. ఈ బ్ల్యూయర్స్ లైటింగ్, పెన్సువానుస్ టేబు, మ్యూజిక్ మెషినులకు సంబంధించి భాగము లన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన, తయారుచేసి యివ్వబడును. ఉత్తరములు వ్రాసిన, ఎదులు వ్రాయబడును.

దృఢమైనది

నమ్మకమైనది

ఇప్పటి మోస్త్రుప్రకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుప పెట్టెలు ఈ దిశవ తలుపులవలనవర్ధి అస్థురమున నిధముగా నున్నవి. బాంబులు, కంపెనీలు, కారాగృహములు, ఆపరేటింగ్ సంఘములు మొదలగునాటికి సరఫరా చేయబడును. పి. న. టే. ల్ మొదలయూర్, ఇనుపపెట్టెలు చేయువాని, ప్రాప్రైటరు, 59, బాడ్వే, మద్రాసు. నలురాజన్ ఎ. ఇన్స్టిట్యూషన్స్, ఐరన్ అండు బ్రాకెట్ ఫోర్టిఫైర్లు. ఆయిట్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొదలగునవి కొనుగోచేయుండును సమర్థులగువారు, లై. ఎ. బిల్లుస్ నామిన నది కొనుగోచేయుండును సమర్థులగువారు, లై. ఎ. బిల్లుస్ నామిన ఉత్తరములు వ్రాసిన, ఎదులు వ్రాయబడును.

కలకత్తాలో అరెస్టులు

మరి అయిదుగురిని రిమాండులో నుంచుట
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 1:—సో చార్లెసు టెగర్లగారి పై బాంబు వేసినందులకు పోలీసువారు మరి 5 గురు యువకులను నేడు మధ్యాహ్నము ప్రధాన రాజధాని మేజిస్ట్రేటు కోర్టుకు తీసికొనివెళ్లిరి. వారిని రిమాండులో నుంచుటకు వుత్తరు వియ్యబడెను. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీమతి సోభరాణిదత్తుగారిని గూడ రిమాండులో నుంచుట

జామీనుమీద వదలుటకు నిరాకరించుట
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 1:—బాంబు దొర్లనగ్రములకొరకు నిన్న మధ్యాహ్నము అరెస్టు చేయబడిన సోభరాణిదత్తుగారిని మరియొక యువనిని ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటు యింటికి తీసికొని వెళ్లిరి. 6-9-30 వరకును రిమాండులో నుంచుట కత్తుడు ఉత్తరువు చేసెను. జామీను మీద విడుదల చేయ కోరగా మేజిస్ట్రేటు నిరాకరించెను. నేడు 25 గృహములను భోజనశాలలను సోదాచేసి 12 మందిని అరెస్టు చేసిరి. (ప్రె. ప్రె.)

లోమనుగారిపైని తుపాకిని కాల్చిన వారెవరు?

మొడికలు స్టూడెంటు అయియుండునని గట్టిగా నమ్ముట
డక్క, సెప్టెంబరు 1:—కల్లులు హాకీటుగారు యిటనుండి నేడు రాత్రి కలకత్తాకు వెళ్లెను. లోమను హడ్సనుగార్లపై ఒక మొడికలు స్టూడెంటు తుపాకిని కాల్చియుండునని యిటటి ఉద్యోగులు గట్టిగా నమ్ముచుండుటచే పోలీసువారు మొడికలు కాల్చి పని గృహములకు బోయి విద్యార్థుల నడుగు చున్నారని ప్రతిదినము సోదాలు చేయుచున్నారని గానియింకను మాంతకుని బాడ యెయియను తెలియలేదు. (ప్రె. ప్రె.)

కొంపులు, చచ్చలు, ముంచిముత్యములు వస్త్రాలను వీకంసి చబిల్ దాను అందు సన్ను, సీనుకమలములు, నగలవర్తకులు, 112, 113 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు. 4

బాంబుల సందర్భమున కలకత్తా నిఖిలగుహారాయిగారిని అరెస్టుచేయుట

పోలీసుక్రమములో ఉపాధ్యాయుడు
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 1:—టెగర్లగారి బాంబువేయబడిన సందర్భమున నిఖిలగుహారాయిగారి గృహమున పోలీసువారు సోదాచేసి కొన్ని కాగితములను తీసికొనిపోయిరి. బాంబుగారిని అరెస్టుచేసిరి. లోమనుగారి వల్ల గౌరవము చూపుటకు నేడు కలకత్తాలో పోలీసుకమిషనరు కార్యాలయము మూసివేయబడెను. (ప్రె. ప్రె.)

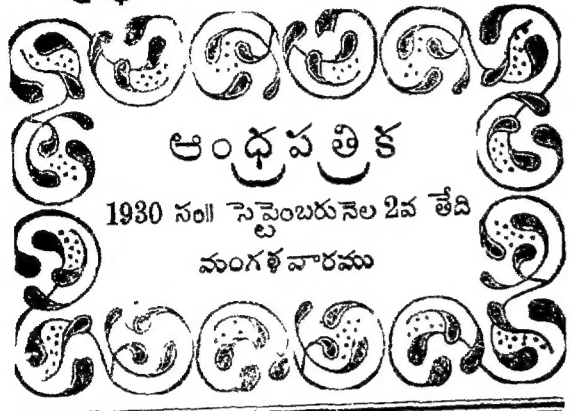
పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుకు శిక్ష

సమ్మక్కదోహనేరము
అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 1:—అలహాబాదునందు హాను హుక్కుంపెని ప్రాప్రైటరు గిర్జునుగారు మేసెల 31 వతేదీ రాత్రి మరణించిరి. వీరి ఆస్తిని స్వాధీనపరచుకొని భద్రముగ నుంచుటకు పోలీసువారు పిలువబడిరి. పోలీసుఇన్స్పెక్టరు కాన్స్టేబుల్ గా రీపనికి నియమింపబడిరి. ఒకవారముదినములు ఈ ఆస్తి యంతయు ఈ పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుస్వాధీనము నందుండెను. కొంతకాలము గడచిపెట్టెలు సార్వభౌమ సొంతముగారు సిగరెటుకేనులను, బంగారుబత్తెలను, సమ్మచ్చులను, ఆ బత్తెలు గడించిన గిర్జునుగారి పని తెలిసెను. ఇన్స్పెక్టరు కాన్స్టేబుల్ గారి గారు సార్వభౌమ సొంతముగారు అరెస్టుచేయబడిరి. అలహాబాదు మేజిస్ట్రేటు కేసు విచారణ సరిపి ఇన్స్పెక్టరు కాన్స్టేబుల్ గారికి సవర్ణరము కలిగిరి. 9 రూపులను జరిమానా పొడిచుకొనిరి 9 రూపుల కలిగిరి. 250 రూపులను జరిమానా విధించిరి. (ఆ. ప్రె.)

నోటీసు

పత్రికలను పంపగోరువారును, చందాలను పంపదలచినవారును, ప్రకటనలను ప్రకటింపగోరువారును “మేనేజరు ఆంధ్రపత్రిక” అని పంపవలెను. పత్రికలో ప్రచురించుటకు వ్యాసములను వార్తలను పంపువారు “ఎడిటరు, ఆంధ్రపత్రిక” అని పంపవలెను. అంతయుకాని, వ్యక్తుల పేర్లతో పంపవలదని ప్రార్థన. ఇందువలన అనవసరమగు ఆలస్యము జరిగినట్లయితే గలుగుచుండును. పాతకు లీనంగతిని గమనింప ప్రార్థితులు.

వ్యవస్థాపకుడు

సిమ్మద్వక్తృత్వము

మద్రాసు మెయిలుపత్రికకు సిమ్మా ప్రతినిధి వ్రాయుచు, కలకత్తా యూరపియను లిటివల గావించినతీర్మానములు సిమ్మాను ప్రేరేపించెనని, తెలుపుచున్నారు. కలకత్తా యూరపియనులు కఠినపరిపాలనమును కోరుచు, సంస్కరణాభివృద్ధి జరుగగూడదని తెలిపిరి. సిమ్మావాతావరణ మిట్టియూహలచే ప్రేరేపింపబడుచున్నదనుటకు ప్రస్తుత నిర్బంధవిధానమే నిదర్శనము. మెయిలువిలేఖకుని యూహప్రకారము, బాంబాయి యూరపియనులు ఓడిపోయినవారివలె ప్రవర్తించిరట. కలకత్తా యూరపియనులు సందిగ్ధ నమయమున మేల్కొని, ఇట్టిదురవస్థను నివారించి రట. ప్రజలకు ఏవిధమగు సౌకర్యమునొసగకముందు, భారతదేశ మెట్టిపరతు లేకుండ లొంగిపోవలయునని, సిమ్మా గోరునట. ఇందుకు భిన్న మగు సభిప్రాయమును, ఇండియాప్రభుత్వమువా రామోదించెనని, మెయిలుపత్రికాప్రతినిధి చాటుచున్నాడు. రాజప్రతినిధిగా రొకవేళ సమాధానమునకు తోడ్పడ దలపెట్టినను, సిమ్మా అధికారవర్గము వీరి కడ్డుగ నిలుచునని, ఇందువలన విదిత మగుచున్నది. సంయుక్త రాష్ట్రముల యూరపియనులు గూడ ఇట్టి దృక్పథమునే చూపుచున్నారు. కాంగ్రెసు ఉద్యమమును పూర్తిగా అణచివేయనిది, సైమనుకమిషనువారు సూచించిన రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నయినను ప్రవేశపెట్ట వీలు లేదని, వీరు స్పష్టపఱచుచున్నారు. కాంగ్రెసు ఉద్యమమును అణచివేయనిచో, పాలకులు తమ పరిపాలనమును వదలకొనుట తప్ప వేరుమార్గము లేదని, వీరు ప్రకటించిరి.

ఇట్టివారి యూహలను ఇంగ్లండులో మార్షింగు పోస్టు మున్నగు తీవ్ర కస్పర్యోత్పేక్ష పత్రికలు బలపఱచుచున్నవి. గాంధీ నెహ్రూలతో సంభాషణల జరుపుటకా, పురాతనమార్గము లవలంబింపబడుచున్నవనియు, నిట్టి పద్ధతులు అవసరములుగాని, లాభకరములుగాని కావనియు, గాంధీగారును వారి స్నేహితులును, స్వార్థ త్యాగులుగాని, పిచ్చివారుగాని కీర్షియు, వారు అతిమేధావు లగు రాజకీయవేత్త

లనియు, వారి నేమాత్రము నమ్మరాదనియు, వారి వాక్యముల కెట్టివిలువ లేదనియు, ఇట్టివారితో సంధి గావించుకొనవలసివచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారి బలహీనతయే కారణమనియు, ఇట్టివారిని కఠినముగ పరిపాలింపవలయును గాని వీరికి పరిపాలనమును ఎన్నటికిని ఒప్పగింపగూడదనియు, మార్షింగుపోస్టు పత్రిక ప్రేలుచున్నది. కలకత్తా యూరపియనులును, మార్షింగుపోస్టు మున్నగుపత్రికలునుజెప్పిన సలహాలింతవర కవలంబింపబడుచుండెను. అవి నిరుపయోగమై విఫలమైనటుల పలువురచే గుర్తింపబడెను. మాంఛెస్టరు గార్డియను పత్రికగూడ సమాధానావశ్యకతను చాటుచున్నది. ఇంగ్లండులో దూరదృష్టి గలవా రెల్లరును ఇట్టి యవసరమును తేటపఱచుచున్నారు. మార్షింగుపోస్టుసలహాల ననుసరించుచో సమాధానావకాశమును పూర్తిగా గోల్పోవుట దప్ప ఇంగ్లండుకు వేరులాభము గలుగదు. సిమ్మా యధికారాలు ఇకనయినను తమ దృక్పథమును మార్పుకొని, సమాధానము చేకూరుట కవసరమగు వాతావరణమును గలిగింప వలయును. రైనాల్డుగారు హిందూదేశ నిజస్థితిని ఇంగ్లండులో తేటపరచుచున్నారు. ఇండియను డెయిలీ మెయిలు పత్రికా సంపాదకులగు విల్సనుగారు ఇంగ్లండులో ప్రచారము నలుపుటకు వెడలుచున్నారు. లేబరు పక్షము వారికిని లిబరలు పక్షమునకును సంయోగము చెడినవార్త నిజమగుచో, లేబరు ప్రభుత్వమువారు ధైర్యము వహించి, తమ ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వమును జూపుటకు వీలగును. కలకత్తా యూరపియనుల సలహాను సిమ్మా ఆమోదించి తత్ప్రకారము నడుచుచో, హిందూదేశమున జాతీయోద్యమము త్వరితగతి వ్యాపించుటకు మార్గ మేర్పడును. ఇందువలన స్వాతంత్ర్యసిద్ధి కంతగ నిరోధము గలుగదు. నిర్బంధ విధానము జాతీయోద్యమము నిదివరకు అణచివేయజాలక పోయెను. ఇక ముందయినను ఇట్టి యుద్దేశ్యము నెరవేరునని తోపడు. కాంగ్రెసు సంఘమును అణచివైచు కొలదియు, నితవరకు దూరముగ నున్న మహమ్మదీయప్రముఖులు దీనికొరకై పాటుపడ నిశ్చయించుట జూడ, నిర్బంధ విధానమున కెట్టి ఫలము గలుగునో యూహింపవచ్చును. ఇకనయినను కలకత్తా యూరపియనుల సలహాలను నిరాకరించి, భారతదేశ నాయకులహితవును సిమ్మా అనుసరించిననే, సమాధానము గుడురుటకు వీలగును.

రాధరుమూరుగారి ప్రచారము

లండను డెయిలీమెయిల్ మున్నగు అనేకపత్రికల కధిపతు లగు రాధరుమూరు ప్రభువుగారు, హిందూదేశమున కిదివర కొనగబడిన స్వాతంత్ర్య ప్రదానవాగ్దానమును ఉపసంహరించుకొనవలయునని బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు, తమ పత్రికలో నొక ప్రకటన గావించుటయగాక, దానిని పౌత్తముగ గూడ ప్రకటించి పంచిపెట్టించిరి. అధిని వేతస్వాతంత్ర్యము గోరు భారతీయులను వీరు కనీసీరదిట్టిరి. ఇట్టివా రందరును స్వల్పసంఖ్యాకు లగు హిందువులేయనియు, అవివేకప్రలాపులనియు, వచ్చిరాని చదువు గల బాబూలనియు, రాధరుమూరు ప్రభువుగారు దూషించిరి. మాంటుఫర్డు సంస్కరణ

ములమీస భారతీయులకు లభించిన పరిపాలనపు హక్కులు దుర్వినియోగము గావించబడె ననియు, వీనిని రద్దుజేసి కలతలేని బ్రిటీషుపరిపాలనమును సాగింపవలయుననియు, రాధరుమూరుప్రభువుగారు కోరుచున్నారు. కాని, వీరిని ప్రేరేపించిన నిజోద్దేశ్య మిక్రిందివాక్యములలో గలదు.

“హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మిచ్చుచో బ్రిటీషువాణిజ్యము నశించును. బ్రిటీషువారి కిక మీద పెన్ననులు లభింపవు. బ్రిటీషు నిరుద్యోగుల కికమీద నహాయము దొరకదు.”

రాధరుమూరుప్రభువుగారు తమమనోభిప్రాయమును దాపరికము లేకుండ దెలుపుట కలవాటు పడుటచే, వీరియుద్దేశ్యములను గ్రహింపవలయును. అటుగాక ఇతరకారణముల నెన్నిటితో జెప్పి, నిజకారణములను మఱుగుపఱచువారు మాత్రము హిందూదేశమును భ్రమలో ముంచుచుండురు. రాధరుమూరు ప్రభువుగారి ప్రలాపములను ఆగస్టు మాసపు “రిప్రూ ఆఫ్ రిప్రూసు” పత్రికలో ఆర్నాల్డు వార్డుగారు సహేతుకముగ ఖండించి, వీరి అసత్య ప్రకటనలను నిరసించిరి. స్వపరిపాలనపు కోర్కె భారతశాసనసభలో రెండుమార్లు ప్రతిపాదించబడి, యామోదించబడె ననియు, దేశమందలి వివిధ రాజకీయసంఘములవారును ఈ కోర్కె నామోదించి రనియు, కేవలము బాబూలు మాత్రమే దీని నామోదించ లేదనియు, వార్డుగారు నిరూపించిరి. రాధరుమూరుప్రభువుగారు సూచించిన స్వదేశ సంస్థానములవారును, మహమ్మదీయులును గూడ హిందూదేశస్వాతంత్ర్యమున కనుకూలులేయని, ఆర్నాల్డుగారు నిరూపించిరి. రాధరుమూరు ప్రభువుగారు ఆగాఖానుగారిని, బర్ ద్వానుమహారాజుగారిని ప్రామాణికులుగ దెలుపుచున్నారు. ఆగాఖానుగారికి హిందూదేశమునందు రాజకీయవేత్తగ నెట్టిపలుకుబడి లేదని, వార్డుగారు సూచించిరి. ఇక బర్ ద్వాను మహారాజుగారు, ఎనుబది ఏళ్లల బెంగాలీలకు పాలకు లని, రాధరుమూరుప్రభువుగారు ప్రకటించిరి. కాని బర్ ద్వాను మహారాజుగారు సామాన్యపు జమిందారు లనియు, వారికి రాజ్యము లేదనియు, దెలవ నక్కరలేదు. ఇట్టి స్వల్పవిషయ మయినను రాధరుమూరు ప్రభువుగారికి తెలియదయ్యెను. నిమ్నజాతులనాయకు లగు యం. సి. రాజాగారుగూడ హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనము గోరుచు, సెంట్రలుకమిటీ రిపోర్టువై సంతకము చేసిననంగతిని, వార్డుగారు జ్ఞప్తికి దెచ్చిరి. హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలన మిచ్చుచో బ్రిటీషు వర్తక మంతరించుననియు, బ్రిటీషు లాభము లంతరించుననియు, రాధరుమూరు ప్రభువుగారు దెలిపిన విషయమునకు ఆర్నాల్డు వార్డుగా రిటుల జవాబిచ్చిరి:

“రాధరుమూరు ప్రభువుగారిప్రచారము ఫలించుచో, బ్రిటీషు వర్తక మిప్పటికన్నను గూడ నెక్కుడు ఊణగతి గాంచి, అనలే అడుగుంటగలదు. భారతీయుల యిచ్చకు భిన్నముగ వారిని ఇంగ్లండుతో వర్తకము నలిపి తీరవలయు నని బలవంతపెట్టుట, రాధరుమూరు ప్రభువుగారికి చేతగానిపని. రాధరుమూరు ప్రభువుగారు, భారతదేశ వాణిజ్యోత్పాదలతో నెవరితో నయినను సంప్రతించుచో, భారతీయుల కోర్కెలు సఫలము గానిచో వారు మనతో వర్త

కము జేయరని, గ్రహించియుండును. నిరంకుశ విధాన మికముందుగూడ నిలచియుండుచో, ఇండియా ప్రభుత్వము దేశమును పరిపాలింపజాలని స్థితి గలుగును. అప్పుడు మార్షలులా బోలు పరిస్థితుల కింద పరిపాలింపవలసి వచ్చును. అప్పు డవసరమగు బ్రిటీషు సైనికుల కిచ్చుటకు హిందూదేశమునందు డబ్బు దొరకదు గాన, బ్రిటీషు ప్రజలే యిందు కగు వ్యయమును భరింపవలసి వచ్చును. బ్రిటీషు ఇకాకంటాక్సు, నవరనులో ఏడుపిల్లింగు లగును. బ్రిటీషువారికి ధన మొనగుటకు, హిందూదేశపు వాణిజ్య ముండదు. హిందూదేశముతో వర్తకము నలువవలె ననిన, ఇంగ్లండుఇండియాల మధ్య పరస్పరసఖ్యము పెరుగవసరముగలదు. ఇతర అధినివేశ రాజ్యములవలెనే, భావిహిందూదేశమును వాణిజ్యవిషయములందు రక్షణమార్గమునే అవలంబింపక మానదు. స్వపరిపాలనము ననుభవింపుచు, సంతుష్టి జెందిన హిందూదేశము, కెనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలండులవలె, బ్రిటీషువర్తకముపై తనంతట తానే, అభిమానము జూపవచ్చును. లేక అభిమానము జూపకను పోవచ్చును. దేనికయినను హిందూదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చుట యవసరము. వాణిజ్యవిషయమునం దేమి, ఇతర విషయములందేమి, భావిభారతవర్షముతో ఇంగ్లండు సఖ్యముతోను విశ్వాసముతోను మొలగవలయును."

ఆర్మీల్లువార్డుగారు సత్యమును చెలిపి రనుటకు నందియులేదు. కాని రాధరుమూర్తిప్రభువు గారి కిట్టి హేతువాదము రుచింపదని, తెలుప నక్కరలేదు.

సర్ హర్బర్టు సామ్యుయల్ గారు :

హిందూదేశస్థితి బ్రిటీషు లిబరలు పక్ష నాయకులగు సర్ హర్బర్టు సామ్యుయల్ గారు ఆ క్షుభర్తు లోని సమ్మత స్థూలులో కొంతకాలము క్రిందట హిందూదేశ స్థితినిగూర్చి గావించిన యుపన్యాసము, మామూలు లిబరలు పక్ష ప్రముఖుల దృష్టి ననుసరింపక, కొంత విశాలతను గనుపఱచెను. హిందూదేశాభిప్రాయమును బ్రిటీషు అభిప్రాయమును భిన్న మార్గముల ప్రొక్కినందులకు, సామ్యుయల్ గారెంతయు వగచుచున్నారు. ఉభయుల దృక్పథము పరస్పరవిరుద్ధముగ నున్నదని వీరు వగచిరి. భారతీయులు ముఖ్యముగ ఆత్మగౌరవరక్షణము గూర్చి యోచించు చున్నారనియు, తమ దేశమున కితరదేశములతోపాటు సమానస్థానము లభింపవలయునని తలంచు చున్నారనియు, బ్రిటీషువారు కేవలము పరిపాలనవిషయములనుగూర్చి మాత్రమే యోచించుచున్నారనియు, సామ్యుయల్ గారు తలంచుచున్నారు. భారతీయులకు తమ నాగరికములై విశ్వాసమును అభిమానమును గలవు. పాశ్చాత్య నాగరికము లేటుల నిస్సారము లయ్యెనో గూడ వారు కనిపెట్టుచున్నారు. పాశ్చాత్య నాగరికము నందలి నుగుణములను గ్రహించుటకు భారతీయుల కెట్టి యభ్యంతరము లేదనియు, కాని పాశ్చాత్యుల నడవడిలోగల మోటుతనమును, మద్యపానాసక్తిని, జీవితమునందు అనవసరమగు తొందరను, పాశ్చాత్య పారిశ్రామిక విధానమును, దాని చెడుగులను, ఆదర్శరాహిత్యమును, భారతీయులు గౌరవింప

కున్నారనియు, సామ్యుయల్ గారు చాటిరి. రాటమే, భారతీయదృక్పథమునకు ప్రబలపదార్థమని వీరి యుద్దేశ్యము. పాశ్చాత్యనాగరికమునందు మంచి యున్నచో, హిందూదేశము బుద్ధిపూర్వముగ ననుసరించునుగాని, బలవంతముచే గాదని, వీరు గ్రహించిరి. ఇట్టి భారతీయదృక్పథముపట్ల ఇంగ్లండు సానుభూతి జూపి తోడ్పడవలయును గాని, దానిని నిరోధింపగూడదని, సామ్యుయల్ గారు హిత వొనగిరి. సామ్రాజ్యమునం దన్నిభాగములలోను ఆత్మగౌరవమును పెంచుటవలన, కేంద్రస్థానగౌరవముగూడ బలపడునుగాని ఓడింపదని, వీరియుద్దేశ్యము. భారతదేశోన్నత్యము వృద్ధి గాంచవలయు ననిన, అందు కవకాశముల నొనగవలయునని సామ్యుయల్ గారు కోరుచున్నారు. అందుకుగాను దేశమునకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చుట యవసరమని, వీరు తేటపరచిరి. ఈవిషయమై చిక్క లనేకములు గలవనియే, సామ్యుయల్ గారి తలంపు. కాని, "దేశపరాధీనత ననుసరించి ఈవిషయమును గమనింపవలయునా, లేక దేశస్వాతంత్ర్యము ననుసరించి ఈవిషయమును పరికింపవలయునా" అని, సామ్యుయల్ గారు ప్రశ్నించిరి. సైమనుకమిషనువారు, దేశపరాధీనత ననుసరించి, తమసూచనల గావించి రని తెల్ల మగుచున్నది. హిందూదేశసమన్వయ పరిష్కరింపదలచుచో, హిందూదేశస్వాతంత్ర్యము ననుసరించి, ఈ విషయమును పరికింపవలయును. హిందూదేశ సమన్వయోక్త అంతరాధ్యమును గ్రహించుచో, పరిష్కారము వెంటనే గురురనిన, సామ్యుయల్ గారి తలంపు. హిందూదేశమున బ్రిటీషు ప్రాముఖ్యమును సాధ్యమగునంత యధికముగ కొనసాగించు తలంపుతో గాక, భారతీయులకు వీలగునంత యధికముగ స్వాతంత్ర్యము నిచ్చు తలంపుతోనే, యిందుకు బూనవలయునని, సామ్యుయల్ గారు హితవొనగిరి. లిబరలు పక్ష నాయకులగు లాయడు జార్జిగారి దృక్పథమునకును, సర్ హర్బర్టు సామ్యుయల్ గారి దృక్పథమునకును హస్తీమత కాంతరము తారతమ్యమున్నదని, తెలుపనక్కరలేదు.

సంస్థాన ప్రజాసమావేశము

బెంగళూరులో ప్రొఫెసరు అభ్యంకరుగారి యధ్యక్షతక్రింద ప్రారంభ మయిన సంస్థానప్రజాసమావేశము నిన్నటితో ముగిసెను. చాల ముఖ్యమయిన తీర్మానములు గావించబడెను. ప్రాదరాబాదు, తిరువాన్కూరు, మున్నగు సంస్థానముల నుండి ప్రతినిధులు హాజరయిరి. సంస్థాన ప్రజాసమావేశము బల్లరుకమిటీ సిఫార్సులను, సైమను కమిషను సూచనలను గూడ పూర్తిగ నిరసించెను. సైమను కమిషను సూచనలు సంకుచితము లనియు, అభివృద్ధికి ప్రతిబంధకములనియు, స్వపరిపాలనసిద్ధికి తీరని నిరోధములగుననియు, యీ సమావేశము వారు తీర్మానించిరి. సంస్థానములను బ్రిటీషు ఇండియానుండి విడదీయు యత్నమును వీరు నిరసించి, భావి అధినివేశ రాజ్యపరిపాలనమునందు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యధీనముక్రింద సంస్థానములును బ్రిటీషు ఇండియాయును కలసి పనిచేయవలయునని, తీర్మానింపబడెను. స్వదేశ సంస్థాన ప్రజలు దేశస్వాతంత్ర్యమును కోరుటలో, బ్రిటీషు ఇండియా ప్రజల కేమాత్రము పెనుకంజవేయ రని తేటతెల్ల

కా శీ నా థు ని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు
కారాగృహవాసము
నేటికి 135 దినములు
నిర్బంధింపబడినదినము 21-4-1930

మయ్యెను. వీరి కోర్కెలను నిరోధించుట ఎంతహానికరమో, సంస్థానాధీశు లికనయినను గ్రహించుట మేలగును.

లండను ప్రెస్సు : రాండుటేబిలునమావేశము

రాండుటేబిలునమావేశమునందు వయోవృద్ధులగు బ్రిటీషుప్రముఖు లుండ రని, ఈవార మందిన లండను ప్రెస్సుపత్రిక చాటుచున్నది. తదనుగుణముగ ఈసమావేశమునందు జేరడి బ్రిటీషుప్రతినిధులలో, మాక్స్ నాల్డుగారుగాని, లాయడుజార్జి గారుగాని, బాల్డువినుగారుగాని పాల్గొనరని, యిటీవలివార్తలు చెలిపెను. ఇది నిజ మగుచో, ప్రెస్సుపత్రికయూహా ఫలించె ననియే చెప్పవచ్చును. ఇంతకు పూర్వము, మాక్స్ నాల్డుగారు రాండుటేబిలు సమావేశమున కధ్యక్షత వహించెద రని, యూహింపబడెను. కాని, క్రొత్త ఏర్పాటుప్రకార మిది సాధ్యపడదు. అనామకులగు బ్రిటీషు యువకులను ప్రతినిధులుగ బంపుచో, వీరెట్టి ఒడంబడిక నామోదించినను, వీరి ఆమోదమున కెట్టిగౌరవ ముండదు. ఏలన, పక్షనాయకులగు లాయడుజార్జి, బాల్డువిను, మాక్స్ నాల్డు బోలువారు పార్లమెంటుసభలో దీనిని భగ్న పరచుటకు వీలగును. రాండుటేబిలు సమావేశసూచనలను విఫలము గావించుట కింతకన్నను సులభమార్గ ముండబోదు. బ్రిటీషు ప్రతినిధులసంఖ్య ముప్పదియైనను ఉండవలెనని, ప్రెస్సుపత్రిక గోరుచున్నది. భారతదేశ ప్రతినిధుల మొఱలను వినుపింపకుండజేయుట, కింత సంఖ్య తప్పక యుక్కరకు రాగలదు.

సప్తా జయకరు రాయబారములు

సప్తా, జయకరు రంగసామయ్యంగార్లు యెరవాడకు బయలుదేరుట

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 1:—సర్ తేజబహదరు సప్తా ఎం. ఆర్. జయకరు ఏ. రంగసామయ్యంగార్లు నయిన చెరసాలలో పండిత మోతీలాలు పండిత జవహరలాలుగార్లు తో మాటలాడి వారివద్దనుండి గాంధీమహాత్మునకు పుత్తరమును త్రీసికొని నేడుపుడయమున మెయిలుప్రెయిస్లో అలహాబాదు నుండి బొంబాయికి బయలుదేరిరి, వారు బొంబాయినుండి ఎరవాడ వెళ్లెదరు. (ప్ర. వి.)

* * *

సంధిరాయబారములు
అనుకూలముగా నుండుట
పూనానుండి నేడు చెన్నపురిలో
నొక ఆంధ్రప్రముఖునకు తంతివార్త వచ్చుట

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:—సప్తా జయకరుగార్లు జరుపుచున్న రాయబారముల ఫలితము అనుకూలముగానే కనబడుచున్నదని పూనానుండి శ్రీశైవు పుడయమున చెన్నపురిలో నొక ఆంధ్రప్రముఖునకు తంతివార్త వచ్చినదని తెలియుచున్నది.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నై పురియందు దీపములు వెలిగించుకాలము
బుధవారము సెప్టెంబరు 3 వ తేదీ సాయంత్రం. 6-49. గం.
గురువారము సెప్టెంబరు 4 వ తేదీ సాయంత్రం. 6-49. గం.

రాకపోకలు—నవాబ్ సాలర్ జంగ్ బహదూర్
గారు సికిందరాబాదునుండి నేటి ఉదయమున చెన్నై పురికివచ్చిరి.
నేటి రాత్రి వీరు ఉదకమండలమునకు వెళ్లెదరు.

కల్లికోట రాజాగారు నేటి ఉదయమున ఉదకమండల
ము నుండి చెన్నై పురికి వచ్చిరి.

డి. బి. అప్పారెడ్డి పిళ్ళ గారు నిన్న రాత్రి సామర్లకోట
కును, వెంకటగిరి కుమార రాజాగారు వెంకటగిరికిని వెళ్లిరి.

సుప్రసిద్ధ దివ్యద్రవ్య ప్రా. అమర్ గారి ఉప
న్యాసము:—ప్రపంచమున దంతలను పర్యవేక్షించు గావించి,
ప్రస్తుతము చెన్నై పురికి విచ్చేసియున్న సుప్రసిద్ధ దివ్యద్రవ్య ప్రా.
అమర్ గారు రాబోవు 6 వ తేదీనను, 11-వ తేదీనను సాయం
కాలము 6 గం. పచ్చయ్యపేట కళాశాలలోనుండు, తాము
సంపాదించిన దివ్యద్రవ్య ప్రభావమును యిత్యాదులను ఉపన్యా
సముతో విమర్శించి ప్రదర్శించెదరు. ప్రవేశము యెల్లరకు
ఉచితము.

కే. సుబ్రహ్మణ్యంగారి పయనము

మదరాసు 1-8-80:-ఆగస్టు 20 తేదీన కోడూరునందు
పోలీసు ఫారెన్స్ ఆధికారుల దెబ్బలకు గురియై నింతవరకును
మద్రాసులో చికిత్సనొందుచున్న శ్రీయుత కే. సుబ్రహ్మణ్యం
గారు నాలుగు దినములకు తీవ్రజ్వరముచే బాధపడుచుండిరి.
ముఖమంతయు వాచియుండుటచే నోరు తెరువవలక కేవలము
పాలనే యాహారముగ గైకొనుచున్నారని అట్లుండియు శ్రీయుత
సుబ్రహ్మణ్యంగారు 4 తేదీ గురువారము ఉదయము బొంబాయి
యొక్క ప్రెస్సులో కోడూరు వెళ్లుచున్నారు. (జి. వి.)

మద్రాసు

హైకోర్టు న్యాయమూర్తిపదవి

శ్రీ కే. పి. లక్ష్మణరావుగారు నియమింపబడుట
మద్రాసు, సెప్టెంబరు 1:-గౌ. న్యాయమూర్తి రామేశం
పంతులుగారు సెలవులో నుండు కాలమున వారి స్థానే
తాత్కాలికముగ చెన్నై పురికి హైకోర్టు న్యాయమూర్తి పదవికి
శ్రీ. కే. పి. లక్ష్మణరావుగారు నియమింపబడినది తెలియు
చున్నది.

ముకుందలాలు సర్కారుగారిని విడుదలచేయుట

చెన్నై పురికి వచ్చుట

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:- ముకుందలాలు సర్కారు
గారిని నిన్ను తుదయమున వెల్లూరు చెరపాలనుండి వదలిరి. ఆ
లేడు నిన్ను మధ్యాహ్నమునకు చెన్నై పురికి వచ్చెను. ఎన్. వి. రై
ల్వే క్రాస్ లో యిటనికి 6 నెలలు శిక్ష వేయబడెను. ఆరు నెల
లును పూర్తియైనందున నిన్న విడుదల చేసిరి. ఇతనికి పి. క్లాసు
యొక్కబడెను. పి. క్లాసు ఫ్రై డిల కేటిలో పమున లేదని సర్కారు
గారు తెలిపిరి. నిన్న రాత్రి కలకత్తా మెయిన్ లో సర్కారు
గారిటనుండి కలకత్తాకు వెళ్లిరి.

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము

పచ్చయ్యపేట పాఠశాల, చెన్నై పురి.

పైసమాజము యజమాన్యమున కేపు (8-9-80) బుధ
వారము సాయంత్రం 4. 45 ఘంటలకు, బ్రహ్మశ్రీ వజ్ర
చినసీతారామస్వామి శాస్త్రిలుగారు “ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి
మార్గములు” అనువిషయము గురించి యుపన్యసించుచు, అప్పుడు
బ్రహ్మశ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవి ఎం. ఎ. గారు అగ్రాస
వాధిపత్యము వహించుచు.

కావున భాషాభివృద్ధియందు రా బ్రాధితులు.

డా. కళ్యాణసుందరభారతి,

కే. సత్యనారాయణ,

(గౌరవ కార్యదర్శులు)

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము

ఎం. ఎల్. పరీక్ష

గత జూలై మాసములో జరిగిన ఎం. ఎల్. పరీక్ష
యందు యీ క్రింది రిజల్టులు వెంబర్ల వారు కృతార్థులైరి.

బ్రాంచి 1

ఎవరును లేరు

బ్రాంచి 3

2 వ తరగతి: నెం 11-యన్. వెంకటరామకృ.

3 వ తరగతి: నెం 5-కే. వి. నారాయణన్.

,, ,, 6-టి. కే. నారాయణ పిళ్ళ.

బ్రాంచి 4

ఎవరును లేరు

ఆంగ్లదేశమున కరుగుచున్న కమ్యునిస్టులు

వై. ఎం. సి. ఏ. యందు విందు

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:- ఉన్నత విద్యాభ్యాసము
కొరకు ఆంగ్లదేశమున కరుగుచున్న డాక్టరు ఎన్. రాజగోపాల్
నాయుడు బి. ఎం. బి. డి. ఎస్. గారికిని, వి. వెంకట
రత్నం చౌదరి, బి. ఏ. గారికిని నిన్న సాయంత్రము, వై.
ఎం. సి. ఏ. భవనమునందు, చెన్నై పురి కమ్యునిస్టుల సభ
కార్యదర్శియగు జంపాల సాంబశివరావుచౌదరిగారు వారి విశ్రాంతి
లను విందు గావించి పిడ్డలు నొసంగిరి. డాక్టరు సచేత
మొదలియారు, యార్లగడ్డ రంగనాయకులు నాయుడు, సెవలం
పట్టి జమిందారు, కొడాలి శివరామకృష్ణరావుగారు మున్నగు
ప్రముఖులును, చాలమంది కమ్యునిస్టులును, తత్సంద
ర్భమున హాజరై పాల్గొనిరి.

అతిథుల లెక్కను ఫలహారముల వారగించిన పిమ్మట సెవలం
పట్టి జమిందారు గారధ్యక్షత వహించగా, ప్రధానాతిథుల
సభించింది, వారి ప్రయాణముం దభ్యుదయాశీస్సులగావించిరి.

అధ్యక్షులు ప్రధమమున, అతిథుల ఉద్యమమును ప్రశం
సించుచు గత 15, 16 వత్సరములలో కమ్యునిస్టు సభమువారు
విద్యా విషయముల యందు సాధించిన అభివృద్ధిని ప్రశంసించిరి. ఇత్యుధియు, కమ్యు
నిస్టుల లక్షణములు ఉన్నత విద్యాభ్యాసముకొరకు విదేశముల
కరుగుచున్నారు. ఇది కమ్యునిస్టుమునకే గాక, భారతదేశము
నకుగూడ చాల అభ్యుదయదాయకము. మనదేశ విత్తుడు, ప్ర
పంచములో క్షుల్ల కడపడెదై, ఉన్నవారికే కడుపునొండ లిండి
నొసగ లేని స్థితియందున్నది. మన యువకులు విదేశములకరిగి
అధునికరీత్యాన శాస్త్రములయందును, పరిశ్రమలయందును,
సూత్రజ్ఞుల మార్పించి పెచ్చి దేశీయ పారిశ్రామిక సంపత్తు సభి
వృద్ధి పరచినయెడల, అచిరకాలములోనే మనదేశము కుల
లేని భాగ్యవంశవలతో కులతూగగలదు అని అధ్యక్షుడు నుడి
వెను.

వి. వి. చౌదరిగారు అతిథులను సభ్యులకు పరిచయ మొన
ర్చుచు, డాక్టరు రాజగోపాలునాయుడుగారు కమ్యునిస్టు సభ
మునకు చెందినవారు గాకపోయినను వారు మొదటినుండియు
చెన్నై పురిలోని కమ్యునిస్టు విద్యార్థుల యోగక్షేమములకొరకు గ
వ్వరచిన శ్రద్ధను, జనర్షిన సహాయమును ప్రశంసించి వారిత్తుడు,
వైద్యశాస్త్ర రహస్యముల నింకను తెలిసికొనగోరి, ఆంగ్లదేశ
మున కరుగుచున్నారని నుడిపిరి. వి. వెంకటరత్నం చౌదరిగా
రిటీవలనే మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమునందు పట్టపరీక్షయం
దు తీర్చులై ఆగ్కంపెన్సియం దున్నతవిద్య సభ్యునించుటకుగా
వాంగ్లదేశమున కరుగుచున్నారని అని నుడువుచు చౌదరిగారు
నాటి అతిథుల ఆనందదాయకమును ప్రయాణమును, విద్యార్జన
యందభ్యుదయమును గలుగుగాకయని ఆశీర్వదించిరి.

కే. కే. మెచులచౌదరిగారు, అతిథులగురించి ఇంకను
విపులముగ ప్రశంసించుచు, కొన్ని పిమ్మట నుడివిన పిమ్మట
అతిథుల తీర్పులను తమ కాదినమున నొసగబడిన సత్కార్యము
వకును, అదరణకును కృతజ్ఞతను తెలిపి దానిని తా మెల్లప్పుడు
స్మరించుచుండుమని నుడిపిరి.

అధ్యక్షులకును, అతిథులకును కృతజ్ఞతాపదనముతో
విందు ముగిసెను.

మౌలానా అజదు సోభనీగారు కాంగ్రెసులో చేరుట

న్యూఢిల్లీ, సెప్టెంబరు 1:- మౌలానా అజదు సోభనీ
గారు మరల కాంగ్రెసులో చేరిరి. ఒక ప్రకటనను తన సంతక
ముతో వెలువడ చేసిరి. సర్వశక్తులను వినియోగించుటకు నిశ్చ
యించితిని (నాసిరి. (ప్ర. వి.)

న్యాయస్థానవార్తలు

నెక్యూరిటీ చర్యలలో పోలీసు రిపోర్టు

ముద్దాయికి ఒక ప్రతి యొసగలెనా ?

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:- శ్రీ. సా. కో. 107
సెక్షన్ క్రింద నెక్యూరిటీ చర్యల ప్రారంభించినపుడు, పోలీసు
ముద్దాయిపై మొదట గావించిన ఆశోపణలుగల రిపోర్టుయొక్క
ప్రతిని ముద్దాయి కొనగవలెనా లేదాయను విషయమును
గురించి హైకోర్టులో న్యాయమూర్తి పాండరెగా సీక్స్ శ్రీ.
రి. పి. టి. వసుపై తీర్పుచెప్పిరి.

నెల్లూరు సబ్డివిజనులు మేన్మేరీటుగారు జూలై 10 వ
తేదీన, తుమ్మలూరి అనంతపద్మనాభయ్యగారిపై శ్రీ. ప్రా.
కో. 107 సెక్షన్ క్రింద నోటీసును జారీచేయుచు, ఒక
వత్సరము వరకు ను సత్తు వర్తన తో నుండు
టకు ఒక కొక్కరకు 1000 చొప్పున
తాను స్వంతముగను, మరి రెండు జామినాలను ఇవ్వవలసినదని
ఎందులకడుగరాదో చెబువలసినదని అందు తీర్పు చేసిరి.
ముద్దాయి, సత్యాగ్రహోద్యమమున వలంటీరుగ జేరి, కాసనోల్లం
ఘనమునకు ప్రజలను హెచ్చరించుచుండినందున, ఉద్యోగిత్వం
గావించుచు ప్రజాశాంతికి భంగము గలిగించుచు, ప్రభుత్వమును
కులద్రోయుట కుద్దేశించబడిన ఉద్యమమున పాల్గొనుచున్నా
డనియు తన యెదుట నాశోపణలు గావించబడినవి గూడ మేజ
స్ట్రీటు సదరు నోటీసునందు తెలిసెను.

ముద్దాయి మేన్మేరీటు ఎదుట హాజరై, పోలీసువారు
తనపై నాశోపణలు గావించుచు నొసగిన రిపోర్టుయొక్క ప్రతి
నిప్పించవలసినదని దరఖాస్తు పెట్టెను. మేజస్ట్రేటు దరఖాస్తును
విచారించి, పోలీసు రిపోర్టుయొక్క ప్రతి నొసగుటకు నిరాక
రించెను. అందుపై ముద్దాయి హైకోర్టులో రివిజను పెట్టెను.

పోలీసు రిపోర్టుపై నాధారపడితే ముద్దాయిపై చర్య
దీసికొనబడె ననియు నది కోర్టు రికార్డులో నొక భాగ
మనియు కనుక, ముద్దాయి సదరు రిపోర్టుయొక్క ప్రతి నొసగి
తీరవలెననియు, ముద్దాయి తరపున సీ. రామరావుగారు వాదించిరి.

ప్రభుత్వమువారి తరపున ఎన్. ఎన్. మనిగారు వాదించు
చు, శ్రీ. ప్రా. కో. నె. 54 యందు, పోలీసువారి రిపోర్టునందలి
ముఖ్యాంశములను నోటీసు నందు చెబువలెనని మాత్రమే
గలదనియు, మేజస్ట్రేటు అటుల చేసెననియు, కనుక పోలీసు
రిపోర్టు నొసగవలెనని గోరుటకు ముద్దాయికి అధికారము లేదని
యు వాదించెను. అంతియగాక, మేజస్ట్రేటు సగిన నోటీసే,
చార్జీషీటుగ పరిగణించ బడవలెను గాని, పోలీసు రిపోర్టును
చార్జీషీటుగ పరిగణించరాదని గూడ వాదించిరి.

న్యాయమూర్తి పిటివనును త్రోసివేయుచు పోలీసువా
రి సగిన మొదటిరిపోర్టు, కోర్టురికార్డులో నొక భాగముగాదని
యు, రికార్డులో నొక భాగమైనపుడే, కాపీల సదుగుటకు
ముద్దాయికి అధికార ముండుననియు నుడిపిరి.

కాసనోల్లంఘనోద్యమము

బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి వ్యాకులము

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 1:- వర్తక వ్యాపారములు
నుండగించిపోవుచుండుటచే బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి సం
సర్పమున కాసనోల్లంఘనమునుకూర్చి చర్చించుటకై ఆయా
వర్తక సంఘములవారి కావ్యసము లంపెరిని ఇండియన్ డెయిలీ
మొయిలుపత్రిక ప్రకటించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి విధ్వంస
కరమయిన ఆర్థిక విధానమునకును న్యాయసమ్మతములయిన ప్ర
జల ఆశయములపట్ల ప్రభుత్వమువారు గుముఖత చూపకపోయి
నందుకును వారిని నింజించుచు భారత వర్తక సంఘమువారు పై
యావ్యసమున కొకసమాధానమును తయారుచేసిరిని గూడ ఈ
పత్రిక తెలుపుచున్నది. (శ్రీ. ప్రె.)

రెండు టేబిలుసభ

తిరువాన్కూరు సంస్థాన ప్రతినిధులు

త్రిశేండ్రం, ఆగస్టు 30:- తిరువాన్కూరు సంస్థానము
పక్షమున టి. రాఘవయ్యగారు ప్రతినిధిగా వెళ్లెదరు. రాఘ
వయ్యగారికి సహాయము చేయుటకు ఆక్టింగు లామెంబరు, జి.
పరమేశ్వరం పిళ్ళ గారిని యిన్ఫర్మాన్స్ యిన సెక్రటరీ కృష్ణ
మూర్తి అయ్యగారు గారిని సంస్థానమువారు నియమించిరి. వీరు
ముగ్గురు లండను నగరమునకు వెళ్లెదరు. (శ్రీ. ప్రె.)

కలకత్తా యూరోపియనుల తీర్మానములు

సిమ్లాలో అధికారవర్గమువారి వైఖరి

కలకత్తా యూరోపియనుల తీర్మానములు, ప్రస్తుతము యమున సిమ్లాలో నెంత యువయౌగపడినవో అందరును గుర్తించియుండిరి. ఇచ్చటనున్న అధికారవర్గములో నిరంకుశ పరిపాలనను విశ్వసించు కొందరికి బొంబాయి యూరోపియనుల మీద అరుపులు యించుక నిరుత్సాహపరచి, ప్రభుత్వాధికారమును సన్నగిల్ల జేయుచున్న ఉద్యమమును కాశ్యోతముగ అణచివేయ తగునట్లు కొట్టుటకు చేయి సాగనియ కున్నది. సామ్రాజ్యమునకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయములను పరిష్కరించునపుడు యించుక త్యాగముగ నుండినట్లు ప్రస్తుత ఉద్యమమువలన ఆర్థికముగ నష్టము వచ్చుటచే బొంబాయి యూరోపియనులు స్వార్థమునే యెక్కువగ గమనించుచు సామ్రాజ్యవిషయ పరిష్కారమునందు వెనుకొనజేసిరి.

అందుచే, తమ ప్రకృతలాభమును విపర్ణించియైన, పరిపాలనాధికారమును, యూరోపియనులపై క్రూరత్వముగ ఆపరచుచు సంఘ సాక్షాత్తును స్థిరపరచుకొనుటకు దైర్ఘ్యము జూపిన కలకత్తా యూరోపియనుల తీర్మానములు సిమ్లాలో నొక తెగవారికి చాల ఉత్సాహము కలిగించినవి.

అనగా సిమ్లాలో నున్న వారందరను యిట్టి అభిప్రాయమున కే కలిగియున్నారని నే జెప్పబడినది మదరాసు మెయిలు ప్రతిక సిమ్లావితేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. బొంబాయి యూరోపియనుల అభిప్రాయములపట్ల సానుభూతిగలవారుగూడనున్నారు. కాని ఉన్న ఉపద్రవమేమనగా వారిసంఖ్య కొంచమేయైనను కేరళాభూమి వెలిబుచ్చువారు తేలికపాటున వారిపాదము బుగ్గించుచుండెను.

ఇప్పుడు కలకత్తావారు బొంబాయివాదమును అణచివేసిరి. వీరు కలకత్తావారు ఇండియాలోని యూరోపియనులందరి ఆర్థికసంఖ్యాభావమునే వెలిబుచ్చెదరు. కలకత్తా యూరోపియనుల వైఖరియొక్క ప్రతిఫల మున్నదే సాధారణవారముల విషయమున గన్పట్టుచున్నది. సిమ్లా యంతకాలము మౌనముగ నుంటున్న కల్పిత ఆడియానుల చెదరిపోయినవి. ముందుగ యిట్టి దరఖాస్తు లేక ఉద్యమము విరమించి లొంగిపోయినగాని యిట్టి రాజకీయ సాకార్యము లొసంగబడనేరవని యిప్పుడు సిమ్లా అధికారవర్గమువారు రనుటకు అవకాశము గలదు.

ఇందుకు ప్రతికూలాభిప్రాయము ఉన్నవోద్యోగములలో కొందరినను ఇండియా ప్రభుత్వవర్గము మాత్ర ముమోక్షింపదు. ఇదివరకు లేనికీ నొసంగుటకు సకాలమున మంచి చురుపయుక్తముగ విధానము కలకత్తా యూరోపియనులు ప్రవర్తించిరి.

నల్ల రాష్ట్రముల యూరోపియనులు

కాన్పూరు, ఆగస్టు ౧1:—కొండుటేబిలు సభ ముగిసి బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు భావిభారత పరిపాలనా విధానము గూర్చి నిర్ణయించినపట్టు గూడ విప్లవోద్యమము అణగకున్నచో ప్రకటనపరిపాలన నిలుపుతేనీ ఉద్యమమును అణచివేయవలెను.

కలకత్తా యూరోపియనుల తీర్మానముల గూర్చి ఇటువంటి విమర్శలవలన కలిగిన అపొహలము తొలగించుటకు సంయుక్త రాష్ట్రముల యూరోపియనుల సంఘ సభ్యులకు సంఘమువారిచే అందజేయబడిన ప్రకటనయందు మై. జి. ఎ. కె. తెలియజేయబడినది.

ప్రకటనయందు దింకను ఇట్లుగలదు:—కాన్పూరు సంఘ ప్రారంభించిన తొడనే కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు చిటగాంగల భావాలను జరిగిన వెంటనే యాసంఘమువారు ఉద్యమమును నిలుపుట యూరోపియనుల సంఘమువారి నిధానమును మార్చవలసి యుండునని తెలియజేసియుండిరి. భారత రాజకీయ నాయకులే విప్లవోద్యమమును యెదుర్కొన జాలకున్నపుడు స్వపరిపాలనా సంస్థల నెక్కువ జేయుటగూర్చి యొందించి ప్రయోజనము లేదని యీ సంఘాధ్యక్షుడు దెలిపియుండెను. నియోజక వర్గముల విశ్వాసమును బడసిన ఒక్క రాజకీయగ్రామ విప్లవము ఇది కనుకూలముగ మారినందున ఇండియాకు స్వపరిపాలనా దర్శనము యొక నిలువజాలదు. ఈ విషయమున యూరోపియనుల సంఘమువారు యావజ్ఞమును సుప్రముగ నాలించించి, ప్రస్తుతపరిస్థితులకు తగినట్లు తమ విధానమును మార్చుకొనవలసి యున్నది. నైపుణ్యమువారి నిజవిక వెలుపడినది. కమిషనువారివర్గ సభివందించుచు వారి శిష్యాత్వప్రకారము సంఘమువారి నిధానము మార్చుకొనవలసి యున్నది. కమిషనువారి శిష్యాత్వప్రకారము కొన్ని అంగీకరింపరానివి, కొన్ని సవరింపరానివి యున్నవి.

కొండుటేబిలు సభ్యులగూర్చి నైపుణ్యవేదికనుగూర్చి చర్చించుటయు, ప్రస్తుత కాంగ్రెసు విప్లవోద్యమము గూర్చి చర్చించుటయు ఒకటేనని సభ్యులనుగూర్చునారు.

“కాంగ్రెసు ఉద్యమము అణచివేయవలెను”

కాంగ్రెసు విప్లవోద్యమము పూర్తిగా అణచివేయవలసి యున్నది. దేశములో అనాయపెరిగి, జలవ త్రరముగ విప్లవోద్యమము ప్రబలియుండగ నైపుణ్య నివేదికయందు గూర్చింపబడిన రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మొసంగుట గొప్ప తప్పిద మగును.

ఉద్యమమును అణచివేయవలెను ప్రభుత్వాధికారమును తగ్గించవలసియుండును. సభ్యులవలనను, రాజీలవలనను విప్లవము అణగదు. స్థిరచిత్తముగ ప్రభుత్వమే అవగలదు.

ఈ ప్రకటనయందున్న భావములే యీ సంఘసభ వారు ఆమోదించి కేంద్ర యూరోపియనుల సంఘమువారికి బంపిరి. (మదరాసు మెయిలు)

నల్ల రాష్ట్రము

లక్నో కాలేజీల బహిష్కరణము

క్రొత్తకాంగ్రెసు అధ్యక్షుని యుద్ధోద్యమము

లక్నో, సెప్టెంబరు 1:—లక్నో విశ్వవిద్యాలయమును లక్నోరీడ్ క్రైస్తవ కళాశాలయు నేడు విద్యార్థులచే సంపూర్ణముగ బహిష్కరింపబడినది. నేటితో విశ్వవిద్యాలయము పిటింగు మూడవవారము ప్రారంభమగును. విద్యార్థిసభయు బహిష్కరణసభయు మధ్యాహ్నమున జరిగెను. కాంగ్రెసు నవీనాధ్యక్షులగు ఖలీల్-జామ్-గారును, రాష్ట్రీయంతయుగ ఉమాస్వామిగారును సభలో నుపస్థితినించిరి. (ఆ. ప్రె.)

లాహోరులో శాసనసభ్యులు

మంగలి, కుమ్మరి, నీళ్లుమోయువాడు వీధులూడ్చువాడు నభ్యుత్సాహము

లాహోరు, సెప్టెంబరు 1:—పంజాబు శాసనసభకు లాహోరునగరమున కభ్యర్థులుగా కాంగ్రెసువారు నల్లరు పీనకు లజలను పేర్కొనుచు నామినేషన్ ప్రత్యేక దాఖలుచేసిరి. ఇరువురు హిందువులు, ఇరువురు మహమ్మదీయులు. హిందువులలో ఒకడు వీధులూడ్చువాడు, ఒకడు మంగలి, మహమ్మదీయులలో ఒకడు కుమ్మరి, ఒకడు నీళ్లుమోయువాడు. (ఆ. ప్రె.)

కొండుటేబిలు సమావేశము

వంగరాష్ట్రపు ప్రతినిధులు
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 2:—వంగరాష్ట్రపు ప్రతినిధులుగ కొండుటేబిలు సభకు వెళ్లుటకు సర్ ఆర్. యెస్. ముఖర్జీ, సర్ పి. సి. మిత్తల్, జె. యెస్. బాను, ఎ. కె. ఫలాహాక్ ఎ. హెచ్. గజనని, కలలుగిడ్చి గార్లు ఆహ్వానములు పంపబడినట్లుగ నైపుణ్యమొసపత్రిక వ్రాయుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 2:—పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు జెనరలు లోమనుగారి జ్ఞాపకార్థమై సెంటుపాల్యుకత్తిడినందు నిశిరాత్రి ప్రార్థన జరిగెను. (ప్రీ. ప్రె.)

హద్దునుగూర్చు ప్రమాదావస్థ

డక్కా, సెప్టెంబరు 2:—నిన్నటికన్న నేడు హద్దునుగూర్చి ప్రమాదకరముగ నున్నదనియు ఉష్ణ ఉధికముగ నాడి పడినను గాయము పచ్చిగ నున్నదనియు తెలియచున్నది. (ఆ. ప్రె.)
కరూరులో పిటింగు చేసినందులకు శిక్షలు
కరూరు, ఆగస్టు ౧0:—కరూరులో రైల్వేబిడ్డిసమీపముననున్న కల్లంకడి ఎదుట పిటింగు చేసినందులకు తంకవేలు, న. బ్రహ్మణ్యం అను ప్రచారకులు అరెస్టుచేయబడిరి. తంకవేలుగారికి 6 నెలలు కఠినశిక్ష 100 రూపాయల జరిమాన విధింపబడినది. న. బ్రహ్మణ్యంగారికి 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడినది. (ప్రీ. ప్రె.)

ఆరోగ్యవారప్రదర్శనములు
తాపేళ్ళరము, నైదాపురం, ముత్తుకూరు, కొమ్మర, మల్లూరు, కృష్ణాపురం, విడలూరు గ్రామములయందు ఆరోగ్యవారప్రదర్శనములు జరుపుదముగ జరపబడినది.

మదరాసు జెయిలు

మదరాసు జెయిలులో సి. కె. గలి విడిచియుదు సుభ విందుచున్నవారి పగటిపూటగూడ తాళమువేసిన కొట్లాటు చుచున్నారని తెలియచున్నది.

సప్తా జయకరుగార్లు బొంబాయి చేరుట

నేడు మధ్యాహ్నము పూనాకు బయలుదేర నుండుట

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 2:—సర్ లేజుబాదరు సప్తా. ఎం. ఆర్. జయకరుగార్లు నేడు ఉదయమునకు అలహాబాదునుండి బొంబాయికి వచ్చిరి.

“రాయబారము లిదివరకే విఫలమైనది. ఆవిషయమును గాంధీగారికి తెలుపుటకే సప్తాజయకరుగార్లు పూనాకు వెళ్లుచున్నాడు” అని యిచ్చు వదంతిగానున్నది. ఇది యెంతవరకు నిజము అని అడుగగా ఇది కేవలము అబద్ధము. మోతీలాల్, జనపరలాలుగార్లు మాత్రం లేఖనిచ్చిరి. దానిని తీసికొని నేడు మధ్యాహ్నము నేనును జయకరు గారును ఎరవాడ వెళ్లుచున్నాము అని సప్తాగారు తెలిపిరి.

గాంధీగారి ప్రత్యుత్తరముతో రాయబారములు విఫలమై నట్లు నిరపదనా లేక మీరు మరల సిమ్లా వెళ్లుటవలన ప్రయోజనమేమైన కలుగునా? అని సప్తాగారి నడుగగా మేము గాంధీగారితో మాటలాడవలెను. నైపుణ్యగార్లు చిన్నలేఖను గూర్చి గాంధీగారి అభిప్రాయమును తెలుసుకొనవలెను. అంతవరకు మేము మేయియు చెప్పగలిగియుండలేదు. రాయబారములు విఫలమైనచో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల నన్నటిని వెంటనే ప్రకటించెదము. ఆలేఖనియునుమానననే యున్నది. మేము గాంధీగారిని చూచువరకును రాయబారములు విఫలము కాజాలవు” అని సప్తాగారు తెలిపిరి.

రాయబారము లిదివరకే విఫలమైనచో మేమిప్పుడు మరల ఎరవాడ వెళ్లవలసిన అవసర మేమున్నది? గాంధీగారితో మేము మాటలాడువరకు నేమియును చెప్పవలెదు. అని జయకరుగారు రిసిరి.

ఇప్పుడు ఫలితమును తేల్చవలసిన బాధ్యత గాంధీగారి చేనే యున్నట్లు కనబడుచున్నది. సప్తాజయకరుగార్లు రాయబారములనుగూర్చి గాంధీగారితో మాడలాడుట కిదియే కడవటి సారియనిగూడ తెలియుచున్నది.

సెప్టెంబరు నెలఖరవరకును సర్ లేజు బాదరు సప్తాగారు యింగ్లాండు దేశమునకు బయలుదేరరు. (ఆ. ప్రె.)

పండిత మోతీలాలుగారు విడుదల కోరరు

కాశి, సెప్టెంబరు 1:—పండిత మోతీలాలు నైపుణ్యగారు జెయిలునుండి విడుదలగుట కిష్టపడలేదనియు, తన శిక్షాకాలము పూర్తియగువరకు రాదలచుకొనలేదనియు ‘అభ్యుదయ’ అను హిందీ దినపత్రిక దెలుపుచున్నది.

పండిత మోతీలాలుగారిని అలహాబాదు జెయిలునకు మార్చెదరని వదంతిగ నున్నట్లు ఆపత్రిక డిల్లీ విలేఖరి దెలుపుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

శ్రీమతి హన్స మెహతాగారికి శిక్ష

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 2:—బొంబాయి యధాలోచన సంఘాధ్యక్షురాలగు శ్రీమతి హన్స మెహతాగారు, పి. ఆర్. లిని గార్లు, మరిముగ్గురు యుద్ధ సంఘసభ్యులు కలివారమునాడు అరెస్టుచేయబడినవారు నేడుదయము మేజిస్ట్రేటు కండల్యాలాగారిచే శిక్షింపబడిరి. మెహతా సతీకారికి మూడు నెలలు విడివైదు, లిని గారికి (ఉపాధ్యక్షులు విడు నెలలు కఠిన శిక్షయును 188 సెక్కును ప్రకారము విధించబడినది. వీరు కాంగ్రెసు బులెటిన్ ప్రకటించినందుకు శిక్షింపబడిరి. విగిలిన మగ్గురు ముగ్గురులు త్రవేడి ఎరుంజుజడగ గార్లు బులెటిన్ సుపాదకులు కిడదల చేయబడిరి.
శ్రీమతి హన్స మెహతాగారునులిగిగారును మేజిస్ట్రేటుగారిని, ధర్మటు త్రవవును యెరుగుదురనియు ఆ విషయమును బులెటిన్ లో ప్రకటించియుండిరినియు తీర్పునందు చెప్పిరి ఇతరులవయ నిశ్చయపు టు త్రవవు ప్రకటముగ జారీకేయబడనందున వారికా విషయము తెలియదని విడుదల చేసిరి. ఆ. ప్రె.

డా॥ భో. పట్టాభి

సితారామయ్యగారు

మదరాసు, సెప్టెంబరు 2:—వీరు మదరాసు జెయిలు ఆస్పత్రిలో నుండగా కుమారకును భార్యయు చున్న సువాడు చూచినచిచ్చిరి. డాక్టరుగారికి కడుపులోనొప్పు అంతిగాలేదు. ఇప్పుడు యిచ్చుకత్తిగనది. వీరిని త్వరలో వేలూరు జెయిలునకు మార్చుటకు తెలియచున్నది.

చిదంబాక్షయ

హంగరీలో సోషలు డిమాక్రాటు

నాయకుల సమ్మె

(రూటరు)

బుధాపెట్టె, నెట్టె 1:—నిరుద్యోగ సమస్యను అధికారులు పరిష్కరించలేదని సోషలు డిమాక్రాటు నాయకులు ఇటీవల సమ్మెగట్టిరి. అధికారుల రెట్టికాకింపులను కూడదనిరి. పోలీసులతో డీకొనుట ఏర్పడెను. పదివేలమంది 'లిండి' 'వని' కావలెననుచు పెద్ద కేకలను వేసి శ్రమింతులు లేకుండుగాక యనుచు ముఖ్యమంత్రి పీఠులందు గుంపులుగ కూడిరి. దుకాణముల కిటికీలను రాళ్లతో కొట్టిరి. మోటారు ట్రాముబండ్లను కూడ రాళ్లతో ముంచెత్తిరి. పోలీసువారు కత్తులతో ముట్టడించుటయే గాక తుపాకులను కూడ గాల్చిరి సగరమునందు సాయుధకటములు కావలిగాయును తిరుగుచున్నవి. సమ్మెచారుల, ఊరేగింపులు అంతరించినవి. ఒకడు చనిపోయెను. 50 మందికి దెబ్బలుకొనితెను.

రైలు ప్రమాదము

(రూటరు)

లండన్, నెట్టె 1:—సెంటులూయికుండి క్యాక్ ప్రాన్సిస్కోకు ఏనుచున్న ఎక్స్ప్రెస్ రైలు పట్టాలనుండి తొలగి పడిపోవుటచే 11 గురు చనిపోయిరి. 80 మందికి గాయములు కలిగెను. రైలుపట్టాలమీద రాళ్లను రైళ్లకు ధ్వంసమొనర్చుటచే ఈవిషయము గల్గెను.

(వైరెస్)

రుగ్బీ, నెట్టె 2:—లండన్ విడ్లండుస్కాటిష్ ఎక్స్ప్రెస్ రైలు దూనుకొన్నందున నిన్నటియుదయమున 20 మందికి కొంచెముగ గాయములు కలిగెను. ద్రయివరు చేయి విరిగిపోయెను. ఈ ప్రమాదమునకు కారణమును అరయుచున్నారు.

రెడినాలు రైనాలుగారు

భారతదేశము

(బీమునర్విసు)

లండన్, ఆగస్టు 31:—నేడు బోవర్లవనమున సెంటులూ ఇండియాను విద్యార్థుల సంఘమునకు దుపర్యంతుచు నేడో కేసా బ్రిటను లొంగకతప్పవని రెడినాలు రైనాలుగారు భారత జాతీయోద్యమము బలకముగా ఏర్పడినది. భారత సాయకులు ఎంతయు ప్రశంసార్హులనిరి. ఇండియాలో కావలసిన యువకులను అభ్యర్థించు నందుటచేతను ఆరిక బహిష్కరణము తీవ్రముగ నందుటచేతను నేడో కేసా బ్రిటను లొంగ జలసియుండునని తలంతును. సామాజ్య కాంక్షకూడదని ధర్మపన్నములను చెప్పిడి వారంపుడు నేకు బ్రిటనులో నీతి బాహ్యతక తమ ప్రకటనలకు స్వతికేకముగ ప్రవర్తించుటచేతను విచారించుచు ఇండియానుండి బ్రిటనుకు తాను రావలసివచ్చెననిరి. ఇండియాకు తాను కార్మికపక్షమునందు విశ్వాసముతో నడలియుంటినియు కాని ఇప్పుడాపక్షమునుండి తొలగిపోవలసి వచ్చెననియు కార్మికపక్షమునుండి చీలిపోవలసి వచ్చెననియు కాని కార్మికపక్షములోనున్న సభ్యులుమాత్రము ఇండియాలో ప్రభుత్వమువారి పద్ధతులను అంగీకరించుటలేదని తనకు తెలియుననియు ఇండియాలో పరిస్థితు లెట్లున్నవో సాధారణముగ బ్రిటిషువనివానికి తెలియనియు రైనాలుగారునిరి.

ట్రేడ్ యూనియను కాంగ్రెస్

వారికసభ

(వైరెస్)

రుగ్బీ, నెట్టె 2:—ట్రేడ్ యూనియను కాంగ్రెస్ వారి కసభ నేడు వాటింగ్ హాలో జరిగెను. 700 ప్రతినిధులు వచ్చిరి. నిరుద్యోగసమస్య సాంఘిక సేవ వేతనములను గూర్చి ఆలోచించెను. కంకముల విషయమై ప్రాతవర్ష మురల లేగుచున్నది రాచకీయవర్గములందు ఆతురతను కలగజేయుచున్న దీనివయము, గనులపనివాండ్ల ప్రతినిధులు ఈసభలో కొన్ని తీర్మానములను అంగీకరించుటలేదు.

భారతదేశపరిస్థితులు

(వైరెస్)

రుగ్బీ, నెట్టె 2:—ప్రభుత్వ సేనలు హతీభలు వజీరు సాయుధదళము బహుజిల్లాలో డొమెలబగ్గర తీవ్రముగ డీకొనిరి. ప్రాతకాలమున కాల్యము, పరిహార్లుకాక వేలిల్లు, పోలీసువారును బహుమంది బయలుదేరిరి. ప్రతిపక్షులగు ముల్లాపతీలు కాడిరును ఎదుర్కొనుట కేగిరి. ఆందోళననాయకులను అనగా సరిహద్దు అల్లరులకు నాయకులను అరెస్టుచేయును కూడ పంకల్పించుకొనిరి. ఈయల్లును, అనుచరులును గొప్ప సంఖ్యతో వచ్చిరి తాము అరెస్టు చేయబడుటకు సంసిద్ధులుగ నున్నారమని డిలీరిరి. మొదట తమరిని సమావేశస్థలమునకు పోనిచ్చి అపిదప బహుమంది సాంపాదన గొప్పవలెననియు అపుడు లోబడెద మనియు డిలీరిరి. నాయకులతో మాట్లాడుటకు ఒక మేజిస్ట్రేటును పోలీసు అధికారులను బంపిరి. ఈలోపుగ శత్రుకోటికి జెందిన ముల్లాల పటాల మొకటి ముందుకు పోవుచునే యుండెను. ఆ ప్రక్కనున్న గూడెమునకు పోవుచుండెను. ఆచట కాల్యమునెదుర్కొనిరి. ఈజిల్లా పటాలము నటకాయించెను. కాల్యలనాయకుడగు ఆమక్రాపుగారిని తేగలపైనుటలో ఒకడు మట్టించెను. కప్తాన్ ఆమక్రాపు తనను రక్షించుకొనుచుండ, ప్రక్కనున్న సరిహద్దు తేగలపైనుటకు దొకడు ఆమక్రాపు గారిని గాల్చి చంపెను. అతడు తక్కివారిలో బాహాదూహిని పోరుబరిపెను. ప్రభుత్వ సేనలో 9 గురు చనిపోయిరి. 10 మందికి గాయములు కలిగెను. శత్రుకోటిలో 42 గురు చనిపోయిరి. వీరిలో ముల్లాపటకాడిరుగారు గున్నారు. 80 మంది తుతగాల్తులైరి. 80 మంది కంటే ఎక్కువగా బండిలగ గైకొనబడిరి.

ప్రభుత్వముపట్ల విశ్వాసముతో మెలగుచున్న హతీభలు వజీరు తేగవారి సహాయముతో శత్రువులను ప్రభుత్వ సేనలు వెన్నంటిని. పిహావరుజిల్లా సరిహద్దు సెయ్యిగానున్నదని ఈ వారము ప్రకటితమైన నిశేధిక దెలుపుచున్నది శత్రుసైన్యము కుట్టుకోటిలోయ ముఖ్యమగు ఏగను. ప్రస్తుతమువరిస్థితులు చేయి చాటిపోలేదు. స్వాధీనములోనే యున్నవి కాని ఎప్పటికైనను ప్రమాదము రావచ్చు ననుచున్నారు. బెంగాలులో విప్లవకారుల యుద్ధయమునుగూర్చి ఇదివరలోనే డిలీరిరి. బెంగాలు అర్థి సెయ్యవలన అరాజకలకు హతమార్చువచ్చు ననుచున్నారు. కాని అచటచట దౌర్జన్యములు జరుగకుండ అపుట చిక్కులతోగూడు కొన్నది. పాతకాలబహిష్కరణము తగ్గిపోవుచున్నది. అలహాబాదులో విశ్వవిద్యాలయమున విద్యార్థులే ప్రతికూలముగ నుండుటచే పికటింగుచుననిరి. కాని విదేశీసరకులబహిష్కరణ వింకను సాగుచున్నది. ఇదియే కాంగ్రెస్ వారికి ప్రధానవిజయము. దానివలన భారతవర్తకులు అపారముగ బాధపడుచున్నారు. మొత్తముమీద కావనోల్లంఘముపట్ల ఉత్సాహము తగ్గి పోవుచున్నది. ఇది మరొక ఎక్కువగా ఏర్పడినపుడు దౌర్జన్యము ఎక్కువగావచ్చుననిరి.

వై జేరియా గవర్నరు సర్ గ్రేము థాంప్సన్ గారి ఆరోగ్యము బాగుండకపోవుటచే ఇంగ్లండుకు పోవుచుండుట వలన ఆక్షనప్లానే సర్ డొనాల్డు మిరాన్ గారు నియమించబడుదురట.

సుధ

రసభరితమగు మాసపత్రిక

6-వ భాద్రపదమాసపుది వెలువడినది

విశేషములు:—

- వర్తకసంక్షోభము
- హృదయము
- అనుభూతిప్రక్రియలు
- ఆంధ్రనాటకరంగము—ఉత్తమటు డెవరు ?
- పండిత గోపాలాచార్యులవారి జీవితచరిత్ర
- శ్రీ రామలింగారెడ్డిగారికి స్వాగతము
- కుమార్తెలు
- ప్రకృతితో పోరాటము
- ప్రపంచపైనికవ్యయము
- స్నానము
- ప్రపంచవస్త్రముహాసభ
- గిరికింగారి ఎన్ని కలహడాహుడి
- వివిధ జాతులు
- అన్నమును గలగల మ్రొంగుగడము.
- సంవత్సరమునకు చందా ర. 1 మాత్రమే.

“సుధ” కార్యాలయము,

తపాలాబోక్సు 287, మదరాసు.

అసలు బంగారు నగలకు శ్రీ లక్ష్మీ జ్యాయెలరీ కంపెనీ,

మాన్యుఫ్యాక్చరింగు జ్యాయెలర్సు అండ్ డ్రెమిండు మర్చంట్సు, బెజనాడ. 2

వ్యాయామ క్రీడలు

అమెరికన్ లాన్ టెన్నిసు

ఛాంపియనుషిప్ పందెములు

గతసంవత్సరము గెలిచినజట్టువారే యీసంవత్సరము కూడ డబుల్సు ఆఖరుపోటీయందు గెలుచుట

బ్రూక్లిన్, ఆగస్టు 31:—అమెరికన్ లాన్ టెన్నిసు ఛాంపియనుషిప్ పందెముల డబుల్సు ఆఖరు పోటీయందు లాల్, డోగ్ గార్లు వాన్ రయాన్, అలిసన్ గార్ల నోడించిరి. 8-6; 6-8; 4-6; 18-15; 8-4.

మిక్సెడు డబుల్సునందు యెడిట్ కాన్ కన్య, అలిసన్ గార్ల మాట్టోరి మొరితకన్య ఫాన్సిసు, ప్రిల్లుగార్ల నోడించిరి. 6-4; 6-4.

లండనులో భారతవిద్యార్థుల

టెన్నిసు పందెములు

శ్రీభీడేగారు సింగిల్సునందును డబుల్సునందును గెలుచుట

లండన్, ఆగస్టు 31:—లండన్లో ప్రతిసంవత్సరము జరుగునట్టి భారత విద్యార్థుల టెన్నిసు పందెముల డబుల్సు ఆఖరు పోటీయందు శ్రీ భీడే సుబ్బుస్వామిగార్లు విజయము గాంచి ఛాంపియన్ గా రోషన్ వెండిగెన్నిసు బహుమతిగా బడసిరి. సింగిల్సు ఆఖరుపోటీయందు కూడ భీడేగారు విజయము గాంచి దాన్ సతిగారిచే నోవగబడిన గిన్నెను బడసిరి.

మద్రాసునందు క్రికెట్ పోటీలు

మైలాపూరు రిక్రియేషను జట్టుకును ఈస్టర్న్ క్లబ్బు జట్టుకును జరిగిన పోటీ డ్రాయగుట

మద్రాసు, నెట్టె 2:—నిన్నటిరోజున మెడికలు కాలేజి వ్యాయామ క్రీడాస్థలమున మైలాపూరు రిక్రియేషను జట్టుకును, ఈస్టర్న్ క్లబ్బు జట్టుకును క్రికెట్ పోటీ జరిగెను. ఈపోటీ డ్రాతో ముగిసెను.

ఈస్టర్న్ క్లబ్బు జట్టువారు తమ ఇన్నింగసు మొగట నాడి, 7 నురికి 168 పరుగులు చేయగల్గిరి. అంతటితో వారు తమ ఇన్నింగసు సాగించుట మానుకొని, ఏ జి. రాంసింగు గారు 59 పరుగులు చేసిరి. పి జసార్వత్ గారు 29 పరుగులు చేసిరి.

పిప మైలాపూరు రిక్రియేషను వారు నాడిరి. వీరు 6 నురికి 105 పరుగులు చేసిరి. బోటీ డ్రాతో ముగిసెను. ఈజట్టుకు సంబంధించిన జి. పార్థసారథిగారు 32, సి. ఆర్. సుందరంగారు 28 పరుగులు జేసిరి.

తిరువల్లి క్లబ్బు రిక్రియేషనుజట్టుకును ఇమాన్యుయల్ జట్టుకును పోటీ

మద్రాసు, నెట్టె 2:—నిన్నటిరోజున ప్రాత ఇంజనీరింగు కాలేజి వ్యాయామ క్రీడాస్థలమున తిరువల్లి క్లబ్బు రిక్రియేషను జట్టుకును ఇమాన్యుయల్ జట్టుకును క్రికెట్ పోటీ జరిగెను. ఈ పోటీ డ్రాతో ముగిసెను. టి. ఆర్. సి. జట్టు వారు మొదట ఆడి 7 నురికి 155 పరుగులుచేసిరి. ఈ జట్టుకు సంబంధించిన శివరామ్ గారు 47 పరుగులును పి. వి. రా. వాధవ్ గారు 39 పరుగులును జేసిరి. ఇమాన్యుయల్ జట్టువారు ఆడి 7 నురికి 68 పరుగులు మాత్రమే చేయగల్గిరి. ఈక్వరమా ర్తిగారు 29 పరుగులు చేసిరి. అప్పటికి ఆట ముగియుకాల మగుటచే పోటీ ఆపివేయబడెను.

యువరాజుగూడ క్రొత్తగా పుట్టిన శిశువును జూచుటకు గ్లామిస్ కోట కేగెదరట.

వ్యాంకరులు కూచించిన సంతకపన్నులను నేడు రాదని కొందరు వర్తకులు నిర్మాతలు మరితరులు గలసి ఒక విజ్ఞప్తిని ప్రకటించిరి.

స్లోన్స్ నడుమునొప్పలకు శ్రేష్ఠ మైనది

స్లోన్స్ లినిమెంటును నెమ్మదిగా నడుముకు వ్రాసిన బాధ తక్షణమే తొలగిపోగలదు. స్లోన్స్ కండరముల బాధను

తొలగించి, రక్తము సరిగా ప్రవహించు నటుల చేయును. నేడే యొకసేసాను తెండు—దీనికి మించినది లేదు.

6

Sloan's Liniment kills pain!

తూర్పుగోదావరి

కూరాడ

ది 28-8-1930 సలీక కాంగ్రెసు జమాన్యమున నుమారు 1000 ప్రజలతో బహిరంగ ప్రదర్శన జరిగెను. ఈ జిల్లాలో ప్రచారము చేయుచున్న శ్రీమద్ బులుసు భద్రమ్మ గారు, శ్రీమతి పారుపూడి వెంకటరమణులు, శ్రీ కందికొండ వీరభద్రయ్యగారు శ్రీరాపాక తిరుపతియ్యగారు శ్రీ భద్రదిరాజు కామరాజుగారు సభకేతంద్యులనుగానూ శ్రీ బహిష్కారములగుర్చియు ఖద్దరు స్వదేయములగుర్చియు విప్రులముగా నుపన్యసించిరి. గ్రామీణులకు శ్రీమద్ మైన పార్టీలున్నను యుద్ధయోధులవలె కేతంది గ్రామస్థులను శ్రీ కొండెపూడి మత్తయ్యగారి యధ్యక్షతన 9 గ్రామజయముగా జరిపించినందులకు గ్రామస్థులకు యవ్వకునికిని ప్రచారకులకు కృతజ్ఞత కనుబరచి స్వరాజ్య యవ్వముల యన్ని పార్టీలు యొకేభవించి పనిచేయువలయునని హెచ్చరించిరి. సభ జయప్రదముగా జరిగెను. ఖద్దరు అమ్మబడిన.

శిరిపురం

ది 22-8-30 తేదీని శ్రీబులుసు భద్రమ్మగారు ప్రచారకుల సహితం యీ గ్రామమునందు చేసి సభ జరిపించిరి. గ్రామము 900 మాత్రము జనాభాగల కుగ్రామమైనను శ్రీపురుషుల బాలబంధులు సభకువచ్చిరి. గ్రామస్థులు కొందరు గాంధీ బోటీలుధరించి స్వరాజ్యోద్ధనలు పాడుచు ప్రచారకులను సభాస్థానముకు తోడ్కొనివెళ్లిరి. మొదట శ్రీకందికొండ వీరభద్రయ్యగారు ఖద్దరుధారణమునుగుర్చి విప్రులముగా బోధించిరి. పిమ్మట శ్రీ రాపాక తిరుపతియ్యగారు ప్రస్తుతపరిస్థితులను వివరించి సత్వరసంపూర్ణస్వరాజ్య సంపాదనావశ్యకతను నిరూపించిరి. తరువాత శ్రీ పారుపూడి వెంకటరమణమ్మగారు మద్దతుననిచ్చేదము గుర్చియు వోల్ల నీయవద్దనియు మృదువుధురముగా నుపన్యసించిరి. జయజయధ్వనులతో ఆత్మ త్యాసముగా సభ ముగించబడినది. శ్రీ భద్రదిరాజు కామరాజుగారు మరునాడు మధ్యాహ్నమువరకు గ్రామములో నుండి విరివిగా ఖద్దరు విక్రయించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

ద్రాక్షారామము

రామచంద్రపురం తాలూకా బోర్డువారు యిచ్చట రూలరు అనుపత్రి ఒకటి కాంక్షను చేసి దానిలో డాక్టరు గారి, కేవలరావుగారిని ఆ ప్సాయింటు చేసిరి. డాక్టరు గారు 24-వ తేదీ అనుపత్రి తెరచుచు గామస్థులకున్న తదితర కలకున్న ఆవోషములు పంపి వారందరకు అల్పారోగినించు చేసిరి. అసభకు దీప్తిభట్టబోర్డు ప్రసిడెంటుగారగు పల్లంరాజుగారును తాలూకాబోర్డు ప్రసిడెంటు గారగు రామిరెడ్డిగారును డాక్టర్ చలపతిరావుగారున్న డాక్టరు వైండా రమణ మూర్తిగారును స్వగమగారును లేడి డాక్టరువారును యింకా తదితర ప్రముఖులును నుమారు రెండు వందలమంది సభ సలంకరించిరి. పల్లంరాజుగారు (దీప్తి)భట్టబోర్డు (వెసిడెంటు)అసభకు అధ్యక్షు వహించిరి. సభలో డాక్టరు చలపతిరావు డాక్టరు రమణమూర్తి డాక్టరు వెంకటరమణ మొదలుగా గల డాక్టర్లున్ను తదితర ప్రముఖులన్ను ఆనుపత్రియొక్క ముఖ్యవశ్యకతను గురించీ మాట్లాడిరి. (వెసిడెంటుగారి గంభీరీవన్యాసముతో సభ జయప్రదముగా ముగిసెను.

(పురవాసి)

ఆరోగ్య శిశువారము

అమ్మవారి కుప్పం - చిత్తూరు జిల్లా

సప్తమ వార్షిక ఆరోగ్య శిశువార మియ్యార బాగుగ జరిగినది. బోర్డుబాలబాలికా పాఠశాలలవారునుఎయిడెను స్కూలు వారును నందు పాల్గొనిరి. బోర్డుబాలికా పాఠశాలలో ప్రకృతిము హెచ్చాపట్టక నుండు కేసరి ఆదివారాయం శర్మగారి సంగమ తత్వము సవరు శిశువారోత్సవాదుల విశిష్టతతో నెరవేర్చిరి. తాలూకాబోర్డు మొదట శ్రీమాక సి.ఆర్. శేషుడి అయ్యంగారి యాధిపత్యమున బాలురకు బహు భాషము లాసంగబడినది. ఉపాధ్యాయుల జేతులు శిశువార పాఠ్యమును గుఱించియు ఆరోగ్యమును గుఱించియు నుపన్యసించిరి. ముఖ్యముగ అమ్మవారి కుప్పం గ్రామ పాఠశాలస్థులను గుఱించియు సవరు గ్రామమున గల జనులను బాధించు చుండు భయంకరములగు కొన్ని వ్యాధులను, ఎందులకు వ్యాధి కరమగు విశదీకృతము గావించిరి.

(విలేఖరి)

* * * *

కాకినాడ తాలూకా

26-8-30 తేదీని బోర్డు బాలబాలికా

శిశుసభ గావించబడినది. అసభకు సవరు తాలూకా పట్టణ సీర్కా నూతనసభ్యులకు మ. రా. శ్రీ నందికోట్ల పద్మనాథుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. వారి మాతన సశ్చిత్తముగరించిన్న ఆరోగ్యవిషయముల గరించి పలువురు ఉపన్యసించిరి. బోర్డు పాఠశాలలలోగల బాలురకును బాలికలకును అనేక విషయములలో బహుమతు లాసంగబడినది. మర్యాద పురవాస్తవ్యులును గనవిద్యార్థి పుణ్యులును పీఠ విద్యాంకులును అగు మ. రా. శ్రీ హరి సోమయాజుల నువ్వారావు గారున్ను, వారి కుమారులన్ను ఫీడెయి విద్యాంకులున్ను ఆయిన ను బ్రహ్మయ్యంగార్లుచేతను గానపఠమాడ చాల ఆనందమునుకల్పించుకలబడినది. ప్రాథమిక పాఠశాలలోపాఠ్యాయులున్ను గ్రామస్థులున్ను నుమారు 300 మంది సవరు శిశువుల విచ్చేసి సభజయప్రదముగా జరిగించిరి. అల్పారోగినించుగలపడ సభ ముగింపబడినది. సవరు సంతోధనము జయప్రదముగా జరిగించబడినది. సభకు విచ్చేసిన యావన్నుండికి ఆల్పారోగినిం యింకా గొంపించిన మ. రా. శ్రీ ఆకెళ్ల భీమశంకరంగారి రెండు వందలమంది.

గవర కొండయ్య

కాకినాడ హార్టా

ధిల్లీలో నాయకుల నిర్బంధముయొడ కాకినాడ పారులు తమ సానుభూతిని తెలియచేయుచు 30-8-30 తేదీ శనివారమునాడు బహిరంతయు మూసివైచి గొప్ప హార్టాను గావించిరి.

నాడు శనివార మగుటచేతను కళాశాల మూసివైచుట చేతను 1-9-30 తేదీ సోమవారమునాడు విద్యార్థులు కాలేజీకి పోక పోవువారిని పోనివ్వక కొంతవరకు హార్టా జరిపిరి.

ఖద్దరుప్రచారము

ఇచ్చట ఖద్దరుప్రచారము చాల తీవ్రముగా జరుగుచున్నది. పురుషులు ప్రతి ఆదివారము యింటింటికి పోయి ఖద్దరు నమ్ముచున్నారు. 31-8-30 తేదీ ఆదివారమునాటి అమ్మకము మునుగు 300 రూపాయలు.

నిమ్మగడ్డ సుబ్రహ్మణ్యము.

బెజవాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

బెజవాడ సబుకల్తెరుగారు పులిని చంపిరి

బెజవాడ, 31-8-30:— బెజవాడ సబుకల్తెరుగారు రయిన వి. యస్. హెచ్.మాడిగారు, 30 వ తేదీ రాత్రి ఫ్రాన్సిస్ అనువారితో కూడ వేటకుపోయి కొండపల్లి సమీపమున నున్న అడవిలో ఒక పెద్దపులిని మాటుకెట్టి చంపిరిని తెలియుచున్నది. ఆపులి ఖాటామీద 31 వ తేదీ ఉదయము తీసికొని రాబడినది. ఖుమారు 9 అడుగులు పొడవు గల పెద్ద జంతువు. సబుకల్తెరుగారి ధైర్యహీనములు క్లాసునీయుములు, ఇవలకు తెచ్చిన పులిని ఫోటోగ్రాఫు తీయించిరి.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము

బెజవాడ, 1-9-30.—గవర్న మెంటువారి ఆదరు ననుసరించి, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము కార్యక్లాపము బెజవాడ నుంచి విశాఖపట్టణమునకు మార్చబడుచున్నది. ఆఫీసు యిచట యీనెల మొదటి తేదీని మూయబడినది. వాతెరు సెన్సిటైజ్ లు గృహమును యీనెల 5 వ తేదీని తెరువబడును. సామానులన్నియు యిదివరకే రైలులో పంపబడినది. ఆఫీసు ఉద్యోగిగల లండన్ బయలుదేరి వెళ్ళుచున్నారు. రిజిస్ట్రార్ వారు 5 వ తేదీ ఉదయము కలకత్తా మెయిలులో బయలుదేరివెళ్ళుచు రని తెలియుచున్నది.

12 మంది సత్యాగ్రహులకు శిక్షలు

రాజంపేట 30-8-30 కోమారు ఉర్ గట్టుపాడు ఆటవీ సత్యాగ్రహమునందు పాల్గొనుచున్న కాంతిసైనికులను 16-వ తేదీనుండి 20 తేదీవరకును ప్రతినిత్యమును అరెస్టుచేయుచు వదలివేయుచువచ్చిరి. అట్లు 12 సత్యాగ్రహులు 29 తేదీని వారం టుచే అరెస్టుచేయబడి రాజంపేటకు గొనిపోబడిరి. రాజంపేట సబు మేజిస్ట్రేటుగారియెదుట విచారణకు తేబడిరి. కోర్టు నుమ్మ కులలోనికి రాగానే 12 గరు సత్యాగ్రహుల గాంధీబోపిలను పోలీసు సబుయిన్స్పెక్టరుగారు తీసివైచిరి. సత్యాగ్రహులెల్లరు విచారణలో పాల్గొనలేదు. 12 మందికి శిక్ష విధించుచు నెల్లరను సీ. క్లానులో చేర్చిరి. 30 తేదీ రాత్రి కడపనుండి రిజిస్ట్రార్ పోలీసువారు రప్పించబడి ఆనాడు రాత్రియే వేలూరు జైలుల నకు మెయిలులో గొనిపోబడిరి.

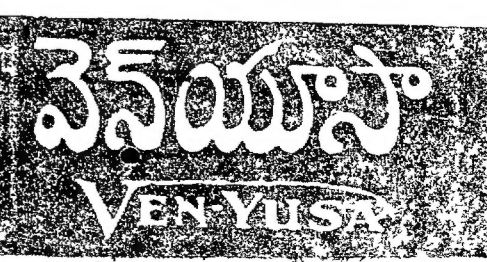
(ఒ. వి.)

“వెన్ యూ సా”

యావనసౌందర్యమును చేకూర్చును, కర్మమునకు నూతన జీవమును గలిగించును. ప్రాణాధారమైన ప్రాణనాయువుపల్ల ముఖవర్చస్సును పెంపొందించి, చక్కదనమును గలిగించును. ఈ ప్రాణనాయువు, వెన్ యూ సాతో చేరి చర్మములోనికి వాపుటలన్ని చర్మమునకు మృదుత్వమును, కాంతియు జేకూరును. వెన్ యూ సా చర్మమునకు యావనసౌందర్యమును చిరకాలపు సోయగమును గలిగించును. వెన్ యూ సా జిడ్డులేకుండా చక్కగాతియారొనర్చబడినది. ఎండగాదులకు సోలీపోయిన ముఖమునకు రక్షణ మనకొప్పు. కేటినుండి యీ వెన్ యూ సా నువయోగింపుడు. మీ రెంతసౌందర్యముగా నగవడెదరో కనుగొనుడు. చక్కనిజాడీలో నుంచుబడి రు. 1 వెల కమ్ముచును. కెమ్మిడ్లు లందరివద్దను, నుగంధద్రవ్యము అమ్మవారల వద్దను దొరకును.

ప్రాణనాయుమిళిత మైన ముఖమీగడ

గొప్ప జయము డాక్టర్ బస్సులకు

నూతన తగ్గింపు ధరలు సరియైనవనుటకు
అన్ని ప్రాంతములనుండి యాగ్ధర్లు వచ్చుచున్నవి
(ఈ విధముగ వచ్చుచు నేయున్నవి)

నెట్టెంబరు డెలివరీకిగాను
నేటినుండియే
ఆర్డర్ల స్వీకరించుచున్నారు

మీ యవకాశమునుగూడ పోగొట్టుకొ
నేడే మీ ఆర్డరు గూడ నిచ్చివేయుదు

ఎం. డి. కో., లిమిటెడ్.,

మద్రాసు.

మూలము,

కల్లికోట,

తిరుచినాపల్లి.

కోడూరు సత్సంగములకు శిక్షలు

ర జంపేట, ఆగస్టు 31:—కోడూరు సమీపం ఉన్న గడ్డ పూడుగ్రామం సత్సంగ హాసమునకు సంబంధించిన 12 మంది వారింటియను 29 వ తేది ఆటవీ కానన్లొంపున సేరము నక్షా అడవులవచ్చును సెక్టను 21 ది, సి ప్రకారం అరెస్టుచేసి రాజుపేట ప్రేక్షక సభ మేల్కొల్పి గారియొద్దకు తేబడిరి. ఆనాడే విచారించి శిక్షించబడిరి. వారింటియర్లు కోర్టు ఆవరణలోనికి వెళ్లిన వెంటనే వారిల పై నుండు గాంధీ హోమ్లను పోలీసు సబ్ యన్ స్పెక్టర్ శారు లాసుకొనిరి. కోర్టునద్ద మూగిన ప్రజలను పోలీసులు 7 డెగ్రీస్ వారింటియర్ల దాసరాజు సుబ్బారాజు అనువారికి 1 సంవత్సరము కఠినశిక్షయు రు 75 లు జరిమానాయున్ను, జీతూనా చెల్లించవంతట 1½ సెల కఠిన శిక్షయున్ను చమర్తి చంగారాజు 6 మాసములు కఠినశిక్ష రు 75 లు జరిమానా, జీతూనా చెల్లించవంతట 1½ సెల కఠిన శిక్షయు, చమర్తి రామరాజు, చమర్తి నారాయణ రాజు, కీర్తిపాటి సరసరాజు, రాఘవరాజు సుబ్బారాజు, కొండూరు చంగారాజు (14 సంవత్సరముల బాలుడు) కీర్తిపాటి చంగారాజు, జి. కోశిరాజు, గంగరాజు, వెంకటసుబ్బారాజు మొలారు మంగయ్య క్రిందటికి చెప్పి 4 మాసములు కఠినశిక్ష విధించిరి.

చమర్తి చంగారాజు అను 12 వత్సరముల బాలుని రు. 50 జరిమానా విధించి అతనితండ్రిగారిపద్ద వసూలుచేసుకొ నెదముని చెప్పి అతనినివిడిచిపెట్టిరి. పీఠంధరికి సి. క్లాసు నిచ్చిరి. పీఠం 30 వ తేది రాత్రి మొయిలులో తలూరనకు తీసికొని వెళ్లిరి.

(బి. వి.)

కొత్తపల్లి

వెసిడెంటు ఆన్సార్, మాళవ్యా మొదలైన నాయకులను అరెస్టుచేసినందుకు ఈ గ్రామములో శ్రీమతి రావు వేంకట జగ్గారావుగారి ఆధిపత్యముక్రింద సభ జరిగెను. విరాధురంతుంచి ఆచట సత్సంగవారముల గారి పోవరులు వారికుమారుడువిచ్చిరి. వారి తమ్ముడు కల్లపారాయ్ సుగించి విధులముగా మాటలాడి రి. తరువాత వారి కొడుకు 8 సంవత్సరములనారు మాటలాడు తుంటే ప్రజలలో హర్షధ్వనులు చెలరేగినవి. తరువాత శ్రీరామ వేంకట జగ్గారావుగారు పట్టాభిషేకము ప్రచారముల పడేశ్వరుల గరించియు ఖిల్లు ఇచ్చుటవల్ల కఠిగే శిక్షకుల సురించియు ముప్పటిందిరి. వర్తలకు అభినందనలతో సభ ముగిసెను.

రావు వేంకటజగ్గారావు

అంగలూరు

మహారాజశ్రీ దుర్గిరాజు రాఘవచంద్రయ్యచౌదరి గారును మహారాజశ్రీ యెచ్చేని సుబ్రహ్మణ్యచౌదరి గారును, ఇద్దరు కన్నమారు జెయిలునందున్నారు. రాఘవ చంద్రయ్యచౌదరిగారి దగ్గలకు యిత్తరము వచ్చినది. రాఘవచంద్రయ్య చౌదరిగారును సుబ్రహ్మణ్యం చౌదరిగారును అరెస్టుచుగా నున్నారు.

కోగంటి దుర్గామల్లికార్జునరావు
అట్లూరి వేంకట్రామయ్య

విజయనగరం

31-8-30 వల్ల తాల్ విజయనగరంకు మయిలు దూరము లో సెలియర్లకు విజయనగరంయ్యకు రైల్వే టెలిఫోను తీగల ను ఎవరో కత్తిరించిరి. అందుచే ప్యాసింజుగబాడ్డు నడుచుటకు కొంత ఆటంకము కలిగినది

(బి. వి.)

మిల్లనపల్లి

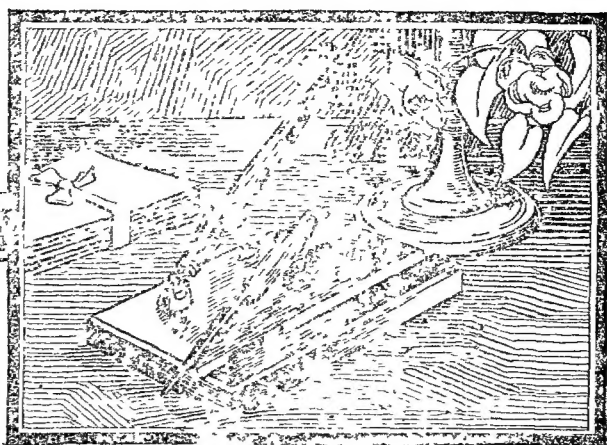
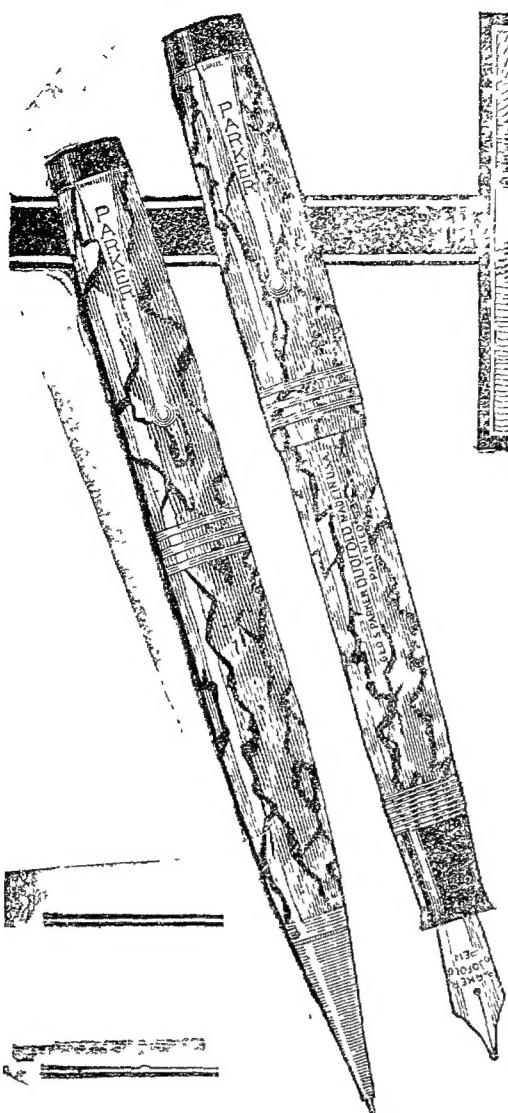
బ్రహ్మశ్రీ వెనుమర్తి వేంకటరత్నకర్మ దేవయాత్ర ఇహలోకమున జాలించినాడట! ప్రాణమల్యాదయిన ఈ వి త్రముగూర్చి ఏమని వ్రాసి కృతకృత్యుడను గాగలను? సర స్వతీ కంఠహారము కాలుడు తెలివినాడు గాబోలు? రత్నము లొకటివెనుక నొకటి రాలిపోవుచున్నది. తమ్ముడా! దివ్యోత్స వున సఖుడుండుము.

పండ్వారం వేంకటసుబ్బయ్య.

రాజమండ్రి ఖద్దరుప్రదర్శనము

శ్రీమతి మిరాబాయిగారు (మినీనేడుగారు) 7 వ తే దిని నాళంవారి సత్రంలో తెరచెదరు. ప్రదర్శనము వారం దిన ములు జరుపుటకు ఏర్పాట్లుచేయబడుచున్నవి. అంధ్రదేశములో తయారగు అన్ని స్వదేశీవస్తువులు ముఖ్యముగా ప్రదర్శింపబడు ను. తిరిలీలైనను, రాబ్బములమీదను నూతనీయు పోటీపరి తులు జరుగును.

మదూరి శ్రీరామశాస్త్రి,
కార్యదర్శి, ఖద్దరుప్రదర్శనసంఘము.

సౌందర్యము

మరియే యితర ఫౌన్ టెన్ పెన్ గూడ ఈ స్ట్రీప్స్ లైన్ ఫార్మర్ డ్యూఫోల్డ్తో సమానముగావు. మరియే కలముగూడ నిటువంటి మెత్తని యిరిడియమ్ పాయింట్ గలిగి యుండలేదు. సీమ సౌకర్యము నొసంగుటలో దీనికి మించిన మిత్రులు లేరు.

వాయునపుడుగాని, చూచుటకు గాని దీనితో సమానమైనవిలేవు. ఫార్మర్ "లేటిగ్గ వ్రాయుట" లేటిగ్గయే పగుల నట్టి సిరాగొట్టములు, నూటికి 24-వో|| సిరా పాచ్చుగ పట్టి చక్కగా పనిచేయును.

ఫౌన్ టెన్ కలమును గొనునపుడు జి. ఇ. ఓ. ఎస్. ఫార్మర్ డ్యూఫోల్డ్ అని గొట్టముపై వ్రాసినదానిని కొనుడు.

చక్కని విమర్శములగు రంగులలో గాని లేక నలుపు, మత్తపుమాదిరి రంగులలో గాని దొరకును.

ప్యాఫోల్డ్ ఎస్. ఆర్. య. 26/- శే. ఆర్. య. 32/- డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:— శే. ఆర్. య. 28/-

జాడ్జి ఆండ్ సీమార్ లిమిటెడ్ బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాస్, శిల్లీ, లాహోరు, కరాచీ.

Parker Duofold

ఫార్మర్ నమ్మ దుకాణములు:—ఎమ్. హూస్సేన్ ఆల్ అండ్ సన్స్, బందరువీధి, మద్రాసు. రి. జలాల్ అండ్ సన్స్, రేలూబజారు, మద్రాసు. పి. ఆర్. ఆండ్ సన్స్, మద్రాసు. ఆడిస్ అండ్ కో, మద్రాసు.

అడవిజాతులకును పోలీసులకును సంఘర్షణ

పోలీసులు తుపాకులు కాల్పులు

బేహార్ (మధ్యపరగణాలు), ఆగస్టు 28:—గోండ్ల బారికి జెందిన ప్రచారకు నొకనిని అరెస్టుచేసినందులకు ఫలితముగా బేహార్ వాల్ జిల్లాయందలి బంజారీఫర్ లో 22 వ తారీఖునాడు గొప్ప అల్లరి బరిగెను.

కాంగ్రెసువారి అటవీసత్యగ్రహణములలో శేరుటనుగూర్చి చర్చించుటచే చుట్టుప్రక్కలనుండి స్త్రీ పురుషులదిగా గలవారు రహస్యము చేయమందివరకు సమావేశమయి యుండిరి. సభ జరుగుచుండగా 'పాడ్ కనిస్తే బిలు' తిరువురుకు, కనిస్తే బిలు తిరువురుకు, అటవీ కాపలాదారు తిరువురుకు అవటికి జచ్చి, గజన్ అనుపేరు గల స్థానిక ప్రచారకుని అరెస్టు చేయకొరెరి. పోలీసులవలె ముఠాకు గజన్ సంగీధుడుగ నుండెనుగాని, సభ జరిగిన పిమ్మటనే యతని నరెస్టుచేయవలయునని ప్రజలు పట్టుబట్టిరి. 'పాడ్ కనిస్తే బిలు' వీలులేదనిరి. ప్రచారకునిని, పోలీసులను నడుచు జోక్యము కలగజేసికొనిన యొకరిద్దరిని 'పాడ్ కనిస్తే బొకడు' చెంపపొద గొనలైని నడుచు బడుచున్నది. మరియు, పోలీసులు తుపాని చూపించి, ప్రజలను భయపెట్టిరనియు నడుచబడుచున్నది. అంతట అల్లరి చెలరేగెను. 'పాడ్ కనిస్తే బిలు'కును, కాల్పెస్టు లొకరికి, అటవీ కాపలాదారున కొకరికిని గాయములు తగిలినవి. ఒక కనిస్తే బిలు లగపడలేదు.

ఈ వార్త బేహార్ నందలి కేంద్రకార్యాలయమునకు తంతి యిసంగబడగా, డిప్యూటీ కమిషనరు ఫర్గ్యూసన్ గారు సాయుధులగు పోలీసులతో వెంటనే అల్లరి జరిగిన స్థలమునకు వెళ్లిరి. ఉదయమున హాస్ గ్రామములను చుట్టు ముట్టి, గజన్ తమ స్వాధీనము గావించవలయునని యాజ్ఞాపించిరి. ఈ వార్త విని, తమ నాయకుని వీడ్కొనిపోవుమాటల నాలించుటకై స్త్రీలు, బాలపాత్రులు అదిగా గల గ్రామము లొక మైదానములో గుమికూడిరి. ఈతడు పోలీసువారివలె యిరుటకు సంసిధుడుగనే నుండెను. గజన్ వీడ్కొనిపోవు మాటలను కొన్ని

నుడివిన పిమ్మటనే యతని నరెస్టుచేయవలయునని గ్రామములు కోరిరి. కాని, సర్కిలు ఇన్స్పెక్టరు వెంటనే అరెస్టు చేయవలయునని పట్టుబట్టి, గజన్ ను అరెస్టుచేసెను. అంతట గొందరు ప్రతిఘటించిరి. సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు తన పిష్ట లును కాల్పుట కారంభించెను. ప్రజ లీయూవోగ్రామముని కొట్టసాగిరి. ఇప్పటికి కనిస్తే బిలులును, జిల్లా పోలీసు నూపరింపెండెంటుకు ఆ స్థలమునకు వచ్చి, గుంపుపై వరుసగా నెనిమిది సార్లు కాల్పిరి. గ్రామములు భయోత్పాతై పరుగిడిరి. సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు వదిలివేయబడెను. గాయములతో నాతడు కేంద్ర కార్యాలయము నకు గొని పోబడెను. ప్రజలలో నెంతమందికి చెబ్బలు తగిలినది, ఎంతమంది మరణించినది యింకను తెలియరాలేదు గాని, వీరిసంఖ్య హెచ్చుచేయుండు ని తలపబడుచున్నది. తుపాకులు కాల్పుబడెననవార్త చుట్టుప్రక్కల గ్రామములకు తెలియగా, మూడువేల వరకు జన మగ్రామములోనికి జేరిరి. తమబలమును అభివృద్ధి చేసికొనుటకై పోలీసులు వెదలిపోయిరి.

నాగపూరునుండి పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు జెనరలును, ఆ బ్రాంతపు కమిషనరును, డిప్యూటీ కమిషనరును, జిల్లా పోలీసు నూపరింపెండెంటును మూడువందలమంది సాయుధులగు కనిస్తే బిలులతో నచటికి జేరి, యాగ్రామమునకు కొన్ని మైళ్లదూరమున విడిసియున్నారు. రెండుమూడువేలవరకును గల గోండ్లందరూ ఆ గ్రామమునుండి పలాయనై చమీపమునగల ప్రభుత్వవారి కారడవిలోనికి వెళ్లిరి. ఆగ్రహవేషులైన గోండ్లగుంపులు యితర గ్రామములనుండి వారిలో నింకను గలియుచునే యున్నవని వదంతి గలదు. (శ్రీ పే.)

ప్రభుత్వకథనము

నాగపూర్, ఆగస్టు 30:—బేహార్ జిల్లాయందలి యల్లరినిగూర్చిన ఆ పే. వారి వార్తను దృఢపరచునట్టి ప్రకటనను సంయుక్త ప్రాంత ప్రభుత్వమువారు గావించియున్నారు. గజన్ గోండ్లను అరెస్టుచేయుటకు యత్నింపగా నతడు గుంపు లోనివారిని పోలీసులను దాకవలయునని యుద్ధోద్ధరించెను. పోలీసులలో నొక కనిస్తే బిలు చంపబడెను, 'పాడ్ కనిస్తే బిలు' లొకరికి గట్టి గాయములు తగిలెను. యీతడు రెండు రోజులవరకు అగపడలేదు. గజన్ పోలీసువారి పతనమును సంసిధుడుగా నుండెననియు, సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు పిష్టలును కాల్పెననియు గావించి

పబడిన ప్రకటనలు అబద్ధమైనవి. సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరునకు ప్రాణిపత్తు సంభవించవచ్చునని గుర్తించి, జిల్లా నూపర్నెంటు మొదట గుంపులను హెచ్చరించి, పిమ్మట తుపాకులను కాల్పుముదల యొసంగెను. డిప్యూటీ ఇన్స్పెక్టర్ జెనరలు (పోలీసు) గ్రామముపై దండెత్తి, గాయములు తగిలినవన్న యిరువురును అరెస్టుచేసి, దర్బాత్తు నిమిత్తమై మరి ముప్పదిమంది పోలీసు వశములోనుంచెను. పిమ్మట కొంతనేపటికి తప్పిపోయిన కనిస్తే బిలుయొక్క మృతశరీర మగపడెను. 27 గురు అరెస్టు చేయబడిరి. గజన్ యొకను తప్పించికొనియే తిరుగుచున్నాడు.

కాంగ్రెసువారిని దూరము

బేహార్ జిల్లాలోని అడవిజాతులవారిని అధికారులు ప్రతిఘటింపవలసినదిగా కాంగ్రెసువారి మనుష్యులు ప్రోత్సహించియున్నారు. అనాగరికులును, నులభముగా నాగ్రహణేషులగువారను నగు ప్రజల యిట్టి యుపదేశముల గావించుట వలన తప్పనిసరిగా గలగు ఫలితమునే యీ సంభవములన్నియు విచితము చేయుచున్నవి అని ప్రభుత్వ ప్రకటన నడుపుచున్నది. (ఆ. పే.)

విరోధులతో బడంబడిక

గావించుకొనుటకు యత్నము

సిమ్లా, ఆగస్టు 31:—మొహమాంసు పరిస్థితులలో నెట్టి మార్పును గలుగలేదని సరిహద్దువార్తలు చెబుచున్నవి. శత్రువులగు ఆఫ్ఘిడీ దండొకటి బాగువద్ద సమావేశములను జరుపుచున్నది. వీనివలన శేమియు స్పష్టముగా లేలలేదు. మాజీకులు, పెద్దలను ప్రత్యేక సహజేశులకు జరుపుచు, శత్రుపక్షముతో నొడంబడికను గావించుకొనుటకు అవకాశము గలదా యని పరీక్షించుచున్నారు. ఖర్గాచీ నుందలి విరోధులు మన పరిహార్లు కీనైపుర గల కొండలనుండి పెడలిపోవుచున్నారని ఖుజ్జివాద్దల చెబుచున్నవి. కాని, వారు ఖర్గాచీ గ్రామముపైనే కేంద్రీకరించి తుపాకులను కాల్పుచున్నారు. ఖోస్టులలో చేరియున్న సమాహములలో వెంటనే కదలేడి చిహ్నములు మరల అగపడలేదుగాని, వరుడెట్లు సంభవనీయును. మచాల్ పరిస్థితులలో కట్టిహత్తును గలుగలేదు. (ఆ. పే.)

ల కోట ప్రశ్న

అయిదు ప్రశ్నలు వ్రాసి కరడలో ఉంచి పైన శీర్షికపేరి మాకు పంపిన, మీ శీర్షిక వరుస చింపకలో పూజచేసి ఫలితములను వ్రాసి పదమూడు రోజులలో మా శీర్షిక కమరుకు కలిపి రు 1-4-0 లకు పి. పి. కా. పంపురము. కనీసరకం ఫలితం రు 2-0-0 శ్రీ సత్యనాథ జ్యోతిషాలయం, కాకినాడ.

ప్రశ్న

భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రు. 1-0-0. పై ప్రతిప్రశ్నకు రు. 0-4-0. ప్రశ్న వ్రాయు కాలమును తెలుపవలెను. వి. పి. 0-4-0 ఆవును. గాంధీ జ్యోతిష నిలయాన్ని, నాగ పేజి. P O

ర సాయన చాయశాల

పల్లెన గట్టిచాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయుడములో "ఇండియాలో" నెల్ల ను "రసాయన" రసి మిక్చర్ల ప్రఖ్యాతి చెందిన వారు.

అన్ని రకములలోను పక్కారంగులు నల్లనుగా చిక్కును.

ఒకచర్యాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు విని, మరి మరల రంగులును ముట్టరు.

130

శాంతి ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాలి

నెం. 7 తంబుకెట్టిపేటి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లై వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు తెండుమానముల కొక గ్రంథమువంతున బ్రచురింపబడును.

వెలువైన గ్రంథములు

శతకమండలి (భక్తిసంపుటము): వృషాధీశ, నర్మేశ్వర, దేవకీనందన, మిటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగళాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు పీఠికయు, సాతభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) 0-5-0

సంపదపూర్ణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బరిశీలించి కూర్చిన మూలము. సాతభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపులపీఠిక గలదు. 2-5-0

గుంటమహాత్ముని పల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము 0-5-0

మహాత్మా (చిన్న విచిత్రకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటేశ్వరుగారు, యం.పి., యల్.టి. 0-5-0

శ్యామరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ పనుమర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము. శ్రీరామభక్తాగ్రణియు, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు సరసముగ వర్ణింపబడినది. పందర్భాసుసారముగ త్యాగరాజుగారు రచించిన కృతులును మిందు జేర్చబడినవి. 0-10-0

భీమాడు (అయిదుకముల నాటకము): నాల్వేడేశ్వర కవిశిఖామణి యగు ఇబ్ సెను గారి వ్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదకులు: శ్రీ పొణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు. వి. యె. (అనర్ప) 0-0-0

జీర్ణవిజయనగరచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు, వి. యె. శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యలక్ష్మీవీర మగు విద్యానగరము (హంపిశిలముల) మొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృత శీర్షికలయొందు వర్ణితము లైనవి. 0-5-0

ఆత్మకథ ప్రథమసంపుటము. శ్రీ గాంధీమహాత్ములవారి స్వీయచరిత్రము. ఇందు వారి సత్యాగ్రహ ప్రణాళికలను, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రయోగముల కథ వివరింపబడినది. ఆదర్శజీవనమును ప్రదర్శించునది. మూలమునుండి శ్రీ శతావధాని వేటూరు శివరామశాస్త్రిగారిచే ననువదించబడినది. 0-12-0

ఆంధ్రవాఙ్మయసూచిక: 1922 వ సంవత్సరము నవరసరకు అచ్చయిన తెలుగు పుస్తకముల యొక్కయు, ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు, ఓరియంటల్ లైబ్రరీ, తంజావూరు లైబ్రరీలో గల అచ్చుగాని పుస్తకములయొక్కయు పట్టికలు అకారాదిగా ఇందు గలవు. గ్రంథకర్తలు మొదలయిన విషయములును గలవు. ఆంధ్రవాఙ్మయ విమర్శక రూపముగ పీఠిక పెద్దది కలదు. వెల రు. 3-0-0

ఆంధ్రభారతవిశావిమర్శనము: గ్రంథకర్త: కోరాడ రామకృష్ణయ్యగారు, యం.పి., ఆంధ్రభాషా ప్రధానపండితులు, చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము, ప్రాచ్యపరిశోధన శాఖ.

(Senior Lecturer in Telugu, Oriental Research Institute, University of Madras)

ఇందు - ఆంధ్రవాఙ్మయ ము-మహాభారతము, (తత్కాల) మతస్థితి - వాఙ్మయము, భారతాంధ్రీకరణము-తిక్కన-తిక్కనార్యుని కళాప్రతిభలు, అను విషయములు అతి విపులముగ నవిమర్శముగ చర్చింపబడినవి. ఈ పుస్తకము వాఙ్మయపరిశోధకులకు పరమోపకారకము. 2-0-0

కాళి రాధుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకము

విశాఖాశ్రయిణి: కావశర్మ గారికంఠపత్య అండ్ కో., 563, రవిడబ్ల్యుబాడు, హైదరాబాదు, డిక్టేట్

RUB IT IN

బుడ్డి 1-కి వెల 0-10-0 అణాలు

అమృతాంజనము డిపో

మ ద రా ను, పొం దా యి.

మద్రాసు అండు సదరన్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

ప్రకటన

ఈ కంపెనీవారికి ఆక్టోబరు 1980 మొదలు 31 మార్చి 1981 వరకు కావలసిన 1600 టన్నుల టేకు కలపయున్నా, 1200 టన్నుల అడవిచాయలున్నా సప్లయ చేయుటకు టెండర్లు కావలెను. కనుక టెండర్లు పంపదలచినవారు మద్రాసు, పాక్లెట్ లోని ఎమ్. అండ్ ఎస్. ఎమ్. రైల్వే కంపెనీ ఏజెంట్ గారికి 1980 సెప్టెంబరు 28 తేదీ మంగళవారము సాయంకాలము 8 గంటలలోగా వారికి చేరు నటుల పంపవలెను.

టెండర్ల ఫారములు, వాటి వివరములకు టెరంబూరు లోని ఎం. అండ్ ఎస్. ఎమ్. రైల్వే కంపెనీ కంట్రాక్టర్ ఆఫ్ స్టాక్స్ వారినుండి రు 5 లకు చెల్లింపి తెప్పించుకొనవచ్చును. సామూ వాపసు యివ్వబడును. టెండర్ల ఫారములు వి. పి. ద్వారా పంపబడవు.

టెండర్లను స్వీకరణలో పంపుచు కవర్లపై టెగ్ గాగమున "టేకు, అడవికలప సామానులు సప్లయచేయు టెండర్లు" అని వ్రాసి పంపవలెను. ఈ కవర్లు టెండర్ల ఫారములతో సహా పంపబడును.

వి. సి. టర్నర్,

కంట్రాక్టర్ ఆఫ్ స్టాక్స్.

మదనకామేశ్వరి లేహ్యము 2

బలహీనులపాలిటి కల్పవృక్షము—మేహము, నిక్కాక, నిస్సత్తున, కుక్కనవ్వుము, అతిమూత్రము మొదలగువాటిని రుచించి మంచిబలమును, వీర్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తిని, సంతానమును గలిగించును. 2 డబ్బీలు చాలాను. 20 కులముల డబ్బీ రు 1-4-0.

పాలగుగంధి లేహ్యము—రక్తకుద్దిక్తి శ్రేష్ఠ మయినది. సహ మేహము, మేహపాదలు, మచ్చలు, చిత్తరచర్యకోగములు, కీర్ణనొప్పులు, మొదలగువాటినివారిచును. 4 డబ్బీలు చాలాను. 20 కుల డబ్బీ రు. 1-4-0. వి. పి. 4 రులువేరు. పి.పి.సి. అండు కో, ఆయుర్వేదసహజం, రేడికే-వెల్లూరుజిల్లా.

లివరు కాదని రుజువుచేయువారలకు సామూవాపగు

"రిజిస్టర్ లీవరు" కి గడియారము 5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ. రోలు గోలు చెయ్యుతో భరదూ 5. "రెయికో లీవరు" ప్యాకెట్ గడియారము భర. రు 4. 5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ. రెండున్న ఒకేపర్యాయము కొనువారికి రు 8. ప్రకాశం వాచ్ కంపెనీ, 18 టీలు సపుకార్-వేట, మదరాసు.